Mesel Denizi

Mehmet AKAR

21. BASKI

MESEL DENİZİ

İthaf;

Babam Mustafa Akar Beyefendiye...

Mesel Denizi

Mehmet AKAR

MESEL DENİZİ
(Hikâyeler)

Copyright © Işık Yayınları, 2009
Bu eserin tüm yayın hakları Işık Yayıncılık Tic. A.Ş.'ye aittir.
Eserde yer alan metin ve resimlerin Işık Yayıncılık Tic. A.Ş'nin önceden yazılı izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Editör
Ömer ÇETİNKAYA

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
Erhan KARA

Mizanpaj
Mehmet SÜM

ISBN
975-278-189-6

Yayın Numarası
443

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Ekim 2009

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Işık Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20

www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Başlarken 11
Allah 13
Habib Baba 13
Allah Demek 14
Bir Kere İnanmak 15
En Zayıf 15
Sabır Taşı 16
Hazreti Yusuf'un Hediyesi 18
Yerini Tesbit 19
Kendine Düşeni Yapmak 19
Kaybolan Çocuk 22
Kimden Geldiğini Bilmek 22
Peygamber Efendimiz 25
Gönderen Kim 25
Haya Ettim 25
Peygamberlik Seması 26
Halit Bin Velid 27
Amr İbn-i As 27
Peygambere Saygı 28
Önümüzde Efendimiz 29
Kim Büyük 30
Hizmet 33
Sen Benden Ne İstedin? 33
Çok Şey 34

Gerçek Fatih 34
Mübarek Koyunlar 35
Dilden Anlamak 36
Ne Sen Ne Ben 37
Güneş ve Rüzgâr 37
Zeynel Abidin 38
Sahibi Adına 39
Halkaya Girmek 39
Parlayan Kılıç 40
Uzak Düşenlerin İlticası 41
Aynı Endişe 42
Yılanla Arkadaşlık 43
Nerede Kaybettin? 44
Talebeleri 44
Kutbun Hususiyeti 45
Karpuz Vampir 46
Mesuliyet Duygusu 49
Kim Mesul 49
Vazife Şuuru 50
Elhamdülillah Bizim 50
Yarasanın Yüzü Yok 51
Sizin Hâlinize 51
Sen Düşersen 52
Size Bakarak 52
Öyle Bir Oruç 53
Cömertlik 57
Bire On 57
Onun Yolunda 58
Fazla Verene 58
Veren Kepçe Değil 59
Can Vermeye Alışmak 59
Fakirin Ümidi 60
Gideceğin Yere 61

İçindekiler

- Borçlu İle ... 62

Tevazu ... 63
- Hazreti Nuh da Var ... 63
- Kaptan-ı Derya ... 64
- Çizmeyi Aşmamak ... 64
- Kül Dökülünce ... 65
- Hakikî Sultan ... 65
- Tevazu ... 66

Dünya ... 67
- İkinci Cilt ... 67
- Konak ... 68
- Ağlatan Kahkaha ... 69
- Bilse ... 69
- Sadakat Testi ... 70
- Sevgili Kullar ... 70

İman ... 73
- O da İhtiyarlıktan ... 73
- Kâinata Meydan Okumak ... 74

Ahiret ... 77
- Sefer ... 77
- İbrahim Ethem ve İğne ... 77
- Çocuk Taziyesi ... 78

Kader ... 81
- Kaderden Kaçmak ... 81
- Kader Ne Der? ... 82
- Belâ Ona Gelecek ... 82

İlim ... 85
- Nahivciyle Gemici ... 85
- Padişaha Hükmetmek ... 86
- Arif Olmak ... 86
- Liyakat ve Ciddiyet ... 87

İnsan ... 89
- Kurtulmak İstiyorsan ... 89

Toprağın Kusuru 91
İyilerden Olmak 91
Onların Günahı 92
Özel Araba 93
Yüz Karası 93
Namaz 95
Ömer ve Namaz 95
Kelepçelerin Çözülmesi 96
Namazını Kaçırmamış 96
Nefis 99
Eşeğin Sesi 99
Kalite 101
Aslan 101
İş Yapmak 101
Adalet 105
Karakuş'un Hırsızı 105
Kendi Kaderini Yazmış 106
Af 109
Canımı Verirdim 109
Millet 111
Asil Millet 111
Başkalarının Nazarında 112
Nöbet Yeri 113
Haremeyn'e Hizmetçilik 114
Anadolu Anneleri 116
Ahlâk 117
Servetle Övünmek 117
Bencillik 119
Kemik At 119
Fatih'in Kardeşi 119
Zan 121
Tuti Kuşu 121
Sadakat 123

- Sıddık'a Sıddık Gerek ... 123
- Yerim Neresi ? ... 124

Dua ... 127
- Günahsız Ağız ... 127
- İtaatteki İzzet ... 128

Kadın ... 129
- Gönlüm Gönlünüz ... 129
- Konuşurken ... 129
- İlmin İzzeti ... 130
- Ölüm Korkusu Mu? ... 131

Kardeşlik ... 133
- Gemideki Cani ... 133
- Vücut Uzuvları ... 133

Hikmet ... 135
- Dersini Almak ... 135
- Bereket ... 136
- Kim Yaşlı ... 136
- Ateş Pahası ... 137
- Allah Vermezse ... 138

Gıybet ... 139
- Söz Taşımak ... 139
- Tenkit ... 140
- Gıybet ... 140

Edeb ... 143
- Edeb ... 143
- Kendini Aldatmak ... 144

İhlâs ... 145
- Sanılandan Daha İyi ... 145

Şükür ... 147
- Şükretmek ... 147

Şefkat ... 149
- Sarhoş Komşu ... 149
- Daimi Neşe ... 150

Kulluk 153
Rumman 153
Kulluk 154
Benlik 155
Yirmi Saniyede 155
Doğruluk 157
Doğruluk 157
Çocuk Terbiyesi 159
Çocuk Terbiyesi 159
İnat 161
Şaşının İnadı 161
Görmek İstemeyen Kör 162
Muhasebe 163
İpin Hesabı 163
Çok Korktum 164
Basit Kavga 164
Düşmeden Düşünmek 165
Kaynaklar 167

BAŞLARKEN

Kelimeler, manalara giydirilen kalıplardır. Mana; lâtiftir, nuranîdir, incedir. Lâtif şeylerin sirayeti fazladır. Işığı hapsedemez, hayali boğamazsınız. Manevî şeyler, maddenin kalıplarına sığmaz. O daracık kovuklar, o enginliği alamazlar.

İnsan, hep bu kelime yetersizliğinin, duyduğunu diyememenin sıkıntısını yaşar. Kelimenin yetersizliği tabiatındandır. Çok defa ne demişseniz, demek istediğiniz şey, dediğinizin ötesindedir. Akif'in, "Ağlarım, ağlatamam; hissederim, söyleyemem; / Dili yok kalbimin; ondan ne kadar bîzarım!"demesi bundandır.

Necip Fazıl'ın, kelime karşısında âdeta tepesi atar. "Kelimeyi boğardım verselerdi elime..." der.

Bazıları, sözü, bedene elbise gibi giydirirken, bazıları cesedin üzerindeki deri gibi nescederler. Büyüklerin, özellikle semavî ifadelerin hususiyeti budur. Söz elbise gibi ise değişmeye müsaittir ve manaya çok defa dar gelir. Deri gibi dokunmuşsa, manayı zararlılardan korur, ona nefes aldırır, genişlik kazandırır. Değiştirmek gayreti, soldurmayı netice verir.

İşte, Mehmet Akif, Necip Fazıl, Mevlâna, Yunus, Bediüzzaman, Fethullah Gülen gibi zirveler, söz üstatları dili böyle kullanırlar. Onlar konuşurken, manalar özgürlük çığlıkları atar. Düşüncelerin boşalan bir çağlayan gibi hürriyetine kavuştuğunu siz de hissedersiniz. Âdeta mana akıl ve kalp iklimleri-

ne doğru yelken açmıştır. İşte o an, kuru kelimelerin, manayı boğan sözlerin öldüğü andır. Yüreğinizin sesi ezel fikrini, ebed duygusunu pırıltılı bir izde takip eder.

Menkıbelerin, hikâyelerin bizim kültürümüzde çok önemli bir yeri vardır. Âdeta, sözün, sırrın, dersin özüdür onlar... Uzun tafsiller, tarifler yoktur. Ve zaten bizde hedef kışr ile, kabukla meşgul olmak değil, özü bulmaktır.

Bu kitaptaki menkıbeler muhtelif kaynaklardan derlenmiş ve ondan çıkarılabilecek derslere de bir nebze işaret edilmiştir. Hepsinin aslı var mı? Bilemiyorum. Fakat misalde asıl aranmaz zaten. Menkıbede aranan asıl değil, fasıldır.

İstedik ki mana iklimlerinden idrak meyveleri toplayalım... Buyurunuz. Sonsuzluğa yelken açılan yerde, sözün öldüğü anda "Mesel Denizi"nde buluşalım.

Mehmet AKAR

ALLAH

HABİB BABA

Doğu Anadolu'dan, Habib Baba isimli bir şahıs, 4. Murat devrinde gemiyle hacca gidebilmek için İstanbul'a gelir. Fakat ne yazık ki hacca giden gemiyi kaçırır. "Hayırlısı" der içinden... Aylarca yol yürüdüğünden vücudu toz toprak içerisinde kalmıştır. Uyuz olur, sırtı yaralar içinde kalır. "Bir hamama gidip güzelce yıkanayım, ondan sonra da memleketime döneyim." diye düşünür.

Hamama gider, yıkanmak istediğini söyler. "Olmaz!" der hamamcı. Sebebini sorar. "Celalli sultan 4. Murat'ın vezirleri hamamı kapattı, başka kimseyi almamamı tembihlediler. Baba, bir hışımlarına uğramayayım, benim kellemle oynama."

"Şuracıkta, sessiz sedasız yıkanırım, onlara görünmem." der Habib Baba.

Hamamcı, Habib Baba'nın ısrarına dayanamaz, yüzü yumuşak bu Anadolu insanını geri çeviremez ve kabul eder. Bir köşede, görünmeden yıkanmasını tembihler.

Biraz sonra hamama tebdil-i kıyafet yapmış olduğu hâlde haşmetli sultan 4. Murat gelir. Hamamcıya, yıkanmak istediğini söyler. Hamamcı bu gence de durumu anlatır, "Aman başıma iş açma!" der. Genç, "Şuracıkta, Baba'nın yanında sessizce yıkanırım." diye ısrar edince, hamamcı aynı tembihlerle, tanımadığı 4. Murat'ı da kabul eder.

Beraber yıkanırken, bir ara Habib Baba gencin sırtını keseler. İnsan iyiliğin kölesi... Mukabele etmek ister 4. Murat ve o da Habib Baba'nın sırtını keseler. Keselerken âdeta bir yoklama çeker ve "Baba" der, "Kaderde vezir olmak da varmış. Bak, insana Allah'ın suyunu bile çok görecekler."

"A be evlâdım!" der Habib Baba, "Öyle bir sultana vezir olsan ne olacak. Öyle bir sultana vezir ol ki vezirlerinin bile karşısında titrediği sultana senin uyuzlu sırtını keseletsin!"

* * *

Habib Baba, içinin fatihi... Sonsuzluk kervanının kereminden kırıntı düşmüş bahtına... Her şeyin Allah'a abd ve asker olanın hizmetkârı olacağını çok iyi anlamış... 4. Murat da büyük adam, bir başka velâyetin temsilcisi... Kendini, benliğini, etini kemiğini aşmış... Bir muhteşem devir guruba giderken bile, bu derece büyüleyici ve insanları o denli derin...

ALLAH DEMEK

Fakir bir genç, padişahın kızına aşık olmuş. Bu ümitsiz sevdasını gidip memleketin meşhur dervişine anlatarak yardım dilemiş. Derviş, "Evlâdım! Şehrin girişinde, tam yol ağzına otur, kim ne derse desin sadece 'Allah' diye cevap ver." demiş.

Fakir genç denileni yapmış. Günlerce, aylarca şehrin girişinde başka hiçbir kelime konuşmadan "Allah" demiş. Derviş, yiyeceğini, içeceğini her gün getiriyormuş. "Allah" diyen genç halk arasında meşhur olmaya başlamış. Nihayet bir gün padişah da genci merak etmiş. Dervişten, genç hakkında bilgi istemiş. Derviş, gencin devrin büyüklerinden olduğunu söylemiş. Padişah, kalkıp genci ziyarete gitmiş. "Kimsin? Derdin ne? Ne istersin?" demiş ise de genç, padişaha karşı da "Allah" demekten vazgeçmemiş. Başka tek kelime konuşmamış. Derviş akşam gencin yanına gitmiş. "Padişah sana, 'Kızımı vereyim.' diyene kadar sen ondan sakın ola ki bir istekte bulun-

mayasın!" diye tembihte bulunmuş. Nihayet birgün padişah gelip, "Ne istiyorsun, istiyorsan seni kızımla evlendireyim?" deyince, genç, dervişin şaşkın bakışları altında "Yok" demiş. "Artık onu da istemiyorum. Ben başka bir hatıra Allah dedim, Allah devrin padişahını ayağıma getirip, benim gibi miskin bir gence kendi kızını teklif ettirdi. Onun hatırına Allah deseydim kim bilir ne olurdu? Ben bundan böyle O'ndan başkasını anmıyor, O'ndan başkasını istemiyorum!"

* * *

"O'nu bulan neyi kaybeder ve O'nu kaybeden neyi kazanır?" O dilerse zindanı saray, sarayı zindan edebilir. İnsan bütün ruhu ile "Fâniyim, fâni olanı istemem. Acizim, aciz olanı istemem. Ruhumu Rahmana teslim eyledim, gayr istemem. İsterim fakat bir Yâr-ı Bâkî isterim. Zerreyim, fakat bir Şems-i Sermed isterim. Hiç ender hiçim, bütün mevcudatı umumen isterim." demelidir.

BİR KERE İNANMAK

Necip Fazıl, Abidin Dino'ya sormuş: "Niçin inanmıyorsun?" Abidin Dino, kendisine kaybettiren, fakat başkalarına çok şey bulduran şu müthiş cevabı vermiş:

– Korkuyorum, bir kere inanırsam bir daha başımı kaldıramam secdeden...

* * *

Yani, siz öyle bir Allah'a inanıyor, öyle azametli, öyle merhametli bir Zat'tan bahsediyorsunuz ki eğer öyle bir Allah varsa, değil O'na itaat etmemek veya günah işlemek, O varken başımı secdeden kaldırmaya bile haya eder, o cesareti bile kendimde bulamam.

EN ZAYIF

İbrahim Ethem, bir gemide seyahat ederken, aynı gemide bir de maskara varmış. Gemideki halkı güldürüp, onlardan

bir şeyler koparmaya çalışıyormuş. Bir ara İbrahim Ethem'i görmüş. "Durun şu dervişe bir el atayım!" diyerek onu alaya almaya, türlü türlü hakaretlerde bulunmaya başlamış. İbrahim Ethem, onun aracılığı ile nefsini yerden yere vuruyor, maskara da "Ne garip adam bu, vurdukça vurduruyor, ezdikçe ezdiriyor." diye şaşırıyormuş.

– Sana bir şey sormak istiyorum, demiş, İbrahim Ethem.

– Sor!

– Gemideki bunca insan içinde, bunca hor görülmeye, bunca küçük düşürülmeye lâyık bir beni mi buldun?

– Bir seni buldum!

İbrahim Ethem, başını yukarı kaldırmış. "Ya Rabbi sana şükürler olsun!" Maskaraya dönmüş. "Sana da teşekkür ederim. Allah, bu cihanda insanları güldürdüğün gibi öbür cihanda da seni güldürsün! Gönlümü hoş ettin!" demiş.

* * *

Herkes vereceğini karşısındakinin ihtiyacına göre verir. En zayıfa, en çok muhtaç olana en fazla verilir. İbrahim Ethem'in o sözleri, "Allah'ım, bu maskara da şahit ki senin sana en muhtaç olan kullarından birisi de benim. En fakir, en hakir olan, Sultanından sonsuz lütfunu ümit ediyor." demektir.

SABIR TAŞI

Sabır Taşı, Necip Fazıl'ın bir tiyatro eseri. Hâdise bir masal:

Bir genç kız, uyurken, bir kuş tarafından sarayın penceresine bırakılır. Rüyasında ona, şehzadenin başında kırk gün, kırk gece bekleyeceği ve sonra da muradına ereceği söylenir. Uyanır ve kırk gün, kırk gece bekler. Son gece, bir korsandan, sattığı bir cariyeyi, bir elmas vererek kurtarır. Birbirlerine hikâyelerini anlatırlar. Cariye, yalancı ve haindir. Aslında korsan ondan kurtulmak istemiştir. Genç kız da hikâyesini anla-

tır. “Kırk gecedir bu saraydayım, bu günün akşamına doğru şehzadenin uyanacağını umuyorum. Sen biraz başında bekle de ben kırk gündür hiçbir yanını göremediğim sarayda biraz gezeyim.” der. O gittikten kısa bir müddet sonra şehzade uyanır. Şehzade, ağır bir hastalığa yakalandığını, ölmek istemediğini ve ona, “Yalnız kırk gün kırk gece için öleceksin.” dendiğini anlatır. Uykusunda, kendisini kırk gün kırk gece bekleyen genç kızla evlenmeye söz vermiştir. Şehzade, “Ey rüyalarımın kızı, beni burada kırk gün kırk gece bekleyen sen miydin?” diye sorunca Cariye, “Seni ben bekledim.” der. O esnada gelen genç kızı cariyesi olarak tanıtır.

Sultan, muhteşem bir düğün yaparak cariye ile evlenir. Cariye, genç kıza sürekli eziyet etmektedir. Onu kırk katırla, kırk satırla cezalandırmak için bahane aramakta, fakat bulamamaktadır. Genç kızı Zebellahi denilen bir insan azmanı ile evlendirmeye çalışmaktadır.

Bir gün sultan gemi ile hacca gider. Genç kızdan ne hediye istediğini sorar. Kız, “Sabır taşı” der. Sultan, mercimek tanesi büyüklüğündeki sabır taşını getirir.

Kız, bir gün başından geçenleri sabır taşına anlatmaya başlar. “Sen olsan dayanabilir miydin?” der. Sabır taşı, kız anlattıkça şişer, büyür, sonunda çatlar.

Şehzade bütün bu olanları kapının anahtar deliğinden görür. Baştan beri gözünün tutmadığı cariyeye müthiş öfkelenir. Şehzade:

– Başka tek söz istemiyorum, der. Ya kırk katır, ya kırk satır!

Cariye yine yüzsüzlük yapar ve inciler, ipekler, atlaslar yüklü kırk katırla ülkesine gönderilmek ister. Sultan, kırk katırın kuyruğunda parçalanma emri verecektir ki genç kız söz ister:

– Efendimiz! Sizden bir dileğim var!

– Dileğin, dileğim olsun!

– Öldürmeyin sultanım! Ona kırk katır verin! Katırlar,

ipek, sırma ve inci yüklü olsun! Her gittiği yerde, "İşte sultan böyle olur desinler!"

* * *

Allah'ın, rahmeti sonsuzdur. Bize bizim küçüklüğümüze, günahlarımıza göre değil, şanına ve O'nun hakkındaki zannımıza göre muamele edecektir. Gedalarına, kullarına, kölelerine sultanlık payesi verecektir. Hakikî sultan O'dur ve hakkında "Sultan böyle olur!" dedirtecektir.

HAZRETİ YUSUF'UN HEDİYESİ

Bir dostu Hazreti Yusuf'u ziyarete geldi. Uzun uzun sohbet ettiler. Yusuf *(aleyhisselam)* başından geçenleri, kuyuda iken çektiği sıkıntıları anlattı. Dertleştiler. Bir aralık Yusuf *(aleyhisselam)* arkadaşına:

– Söyle bakalım bana ne hediye getirdin, zira dostun evine eli boş gidilmez, dedi.

Misafiri, özür beyan edercesine konuşmaya başladı. Zarif bir insandı ve Hazreti Yusuf da onun öyle olduğunu biliyordu.

– Sana getirmek için neye baktı isem, hiçbirini lâyık görmedim. Bir altın zerresi alınıp altın madenine, bir damlacık su okyanusa elbette hediye diye götürülemezdi.

Sana gönlümü ve canımı bile hediye diye takdim etseydim, Hindistan'a baharat götürmüş gibi olurdum.

Sana getirilecek hediye seni gösterir olmalıydı. Senin güzelliğine lâyık bir hediye olsun diye sana ayna getirdim. Ona baktıkça güneş gibi parlayan güzel yüzünü görür, sevinir, beni hatırlarsın dedi ve aynayı verdi.

Yusuf *(aleyhisselam)* bu hediyeye çok sevindi.

* * *

"Varlığın aynası yokluktur, ahmak değilsen yokluğu ihtiyar et." diyor Mevlâna Hazretleri. Evet, varlık, yokluk aynasında görünür. Allah'a ait ezeli güzelliği ve rahmeti gösteren,

mahlukatın yokluğu, aczi, ihtiyacı ve talebidir. O'nun varlığından istifade etmek isteyen, kendi yokluğunu ilan etmelidir.

Ayna boştur. Karşıda bir şey varsa onu gösterir. Mahlukatın kendi sermayesi adına bir şeyi olmadığına göre, görünen O'na ait varlıktır, O'na ait sanattır. Görünen O değil, O'nun eserleridir. Varlık, Allah'ın var etmesi ile, O'na dayanarak vardır ve hakikati sabittir.

YERİNİ TESBİT

Amerika'daki iç savaşın ilk yılında Cumhurbaşkanı Lincoln, Washington'daki büyük bir kiliseye gitti. Papaz, gayet ciddî bir eda ile:

– Sayın Mr.Cumhurbaşkanı! dedi, bu büyük mücadelemizde bizim safımızda yer alması için Allah'a dua edelim.

Cumhurbaşkanı, sakin bir tavırla cevap verdi:

– Ben, Allah'ın her zaman haklı olanlarla beraber olduğunu biliyorum. Beni endişelendiren ve gece gündüz dualarımda tekrar ettiğim husus, benim ve milletimin Allah'ın safında yer alabilmesidir.

* * *

"Allah katındaki yerini merak eden, Allah'a kendi kalbinde ne kadar yer verdiğine bakmalıdır." Ve ilelebet önemli olan da insanın Allah nezdindeki yeridir.

KENDİNE DÜŞENİ YAPMAK

Sultan Mahmut devrinde hırsızlık hâdiseleri artmaya başlayınca, bir gece tebdil-i kıyafet dışarı çıkar. Gezerken bir grup hırsıza rastlar. Hırsızlar:

– Ey dost, sen kimsin, gecenin bu vaktinde bu tenha yerlerde ne arıyorsun? derler.

– Ben de sizler gibiyim, hırsızın biriyim, diye cevap verir.

Hırsızlar onu aralarına buyur ederler. Konuşurlarken içlerinden birisi:

– Dostlar! der, madem bir araya geldik, herkes ne hüneri varsa, elinden ne geliyorsa anlatsın. Bunun üzerine hırsızlardan birisi ayağa kalkar:

– Köpek havladı mı ne dediğini anlarım, der.

Diğerleri güler ve:

– Bu marifet ancak iki metelik eder, derler.

Ve herkes marifetini saymaya başlar. Biri:

– Benim marifetim gözlerimdedir, der. Zifiri karanlıkta birini görsem, onu gündüz de tanırım.

– Benim hünerim kolumun gücündedir. İstediğim duvarı delerim der bir diğeri.

Bir başkası:

– Benim marifetim de burnumdadır, der. Toprağı koklayarak nerede, hangi hazinenin saklı olduğunu anlarım.

Hırsızlar sıra ile marifetlerini anlattıktan sonra Sultan Mahmut'a dönerler ve:

– Ey yeni dost, söyle bakalım senin ne gibi marifetin var? derler.

Sultan Mahmut:

– Benim marifetim sakalımdadır, der. Onu şöyle bir oynattım mı suçluları cezadan, idamlıkları dar ağacından kurtarırım.

– En büyük marifet seninmiş. Onun için bundan sonra sen bizim reisimizsin, bundan sonra sen ne dersen biz de onu yapacağız, derler.

– Madem reisiniz benim der Sultan Mahmut, kalkın gidip padişahın hazinesini soyalım.

Hırsızlar hiç itiraz etmez. Sarayın yolunu tutarlar. Saraya

yaklaştıklarında köpek havlamaya başlar. Köpek sesinden anlayan öne fırlar ve:

– Yahu durun, der. Bu köpek, padişah sizinle beraber, diyor.

Diğer hırsızlar:

– Saçmalama, derler. Yürü de işimize bakalım.

Kokudan anlayan toprağı koklayarak hazinenin yerini tespit eder. Delik delen duvarı deler. Birlikte hazineye girer ve alabildikleri kadar alırlar. Sonra çıkıp saklandıkları yere dönerler. Sultan Mahmut, o gizli yolu iyice öğrenir ve sessizce sarayına döner. Sabahleyin askerleri göndererek hırsızları saklandıkları yerde yakalatır. Suçları sabit görülür, cezaları tespit edilir. İnfaz için saray meydanına getirilirler. Hepsi korkudan titremektedir.

Gece gördüğünü gündüz de tanıyan:

– Bu gece bizimle arkadaşlık eden adam tahtta oturuyor, der.

Sultan Mahmut, hırsızlara:

– Arkadaşlar, dün gece birlikte bir iş yaptık. Herkes kendi marifetini gösterdi. İşinin erbabı olduğunu ispat etti. İçinizde marifetini göstermeyen sadece ben kaldım. Şimdi sıra bende, der.

Bir baş işareti ile suçluları cezadan kurtarır.

* * *

Günah kula yakışmasa da af Allah'ın şanındandır. Gafil ve cahil insan isyanlara düştükçe, kendine yakışanı yaptıkça, Rahmeti Sonsuz da Zat'ına yakışanı yapacak, merhametle muamele edecek ve bağışlayacaktır. Yeter ki kullar, af kapısının tokmağına dokunmak hünerini gösterebilsinler. "Verirler ben acizim, kudret senin dedikçe / Verenin şanı büyük, sen iste istedikçe!"

KAYBOLAN ÇOCUK

İhtiyarın birisi Mevlâna Hazretlerinin huzuruna geldi. Dövünüyor, kendini paralıyor, göğsünün düğmelerini çözmüş, kendine yumruklar atıyordu. Ağlayarak Mevlâna'nın eteğine tutundu ve:

– Yedi yaşında bir çocukcağızım vardı. Onu kaçırdılar. Kaç gündür baş açık, ayak yalın aramaktan dermansız düştüm, onu bulamadım, dedi.

Mevlâna adamı ikaz etti:

– Tuhaf şey! Bütün varlıklar Allah'ı yitirmişler. O'nu hiç aramıyor, O'nun için istekte bulunmuyorlar. Ne göğüslerini, ne de başlarını dövüyorlar. Senin gibi bir ihtiyar, çocuk hasretiyle kendini harap ediyor, neden Allah'ı aramıyor, O'ndan yardım dilemiyorsun ki kaybolmuş Yusuf'unu Yakup gibi bulasın?

İhtiyar göğsünü kapadı, hâline tövbe etti. Bu sırada kaybolan çocuğunun bulunduğunu haber verdiler.

* * *

Evlâdı da torunu da veren Allah'tır. Evlâttan, torundan çok öte sevilen ve aranan da Allah (celle celâluhu) olmalıdır.

KİMDEN GELDİĞİNİ BİLMEK

Rahmetli Cumhurbaşkanımız Turgut Özal'ın doktoru anlatıyor:

– Turgut Bey prostat kanserinden ameliyat olmuştu. Geceleri uyuyamadığı için sabaha kadar saatlerce beraber oturuyorduk. Birgün: "Efendim, o kadar ıstırap çekiyor, fakat hiç belli etmiyor, 'ıh' demiyorsunuz." dedim.

"Bak" dedi, "Sana bir menkıbe anlatayım. Talebenin birisi ders almak için dervişin yanına girmiş. Oldukça istekli bir talebe imiş. Her şeyi merak ediyor, durmadan soru soruyormuş. Bir gün "Efendim! şeriat, tarikat ve hakikat nedir?" demiş. Derviş o

anda cevap vermemiş. Camiye namaza gitmişler. Şadırvanda insanlar abdest alıyormuş. Derviş, talebeye "Git şu baştaki abdest alan adamın ensesine bir tokat at." demiş. Talebe gitmiş, okkalı bir tokat aşk etmiş. Adam da hiddetle geriye dönmüş, aynı şekilde bir tokat vurmuş. Talebe gelmiş, "Hocam!" demiş "Bu ne?" "Bu şeriat!" demiş derviş. "Yapan karşılığını bulur. Hüküm zahire göredir." Sonra derviş talebesini "Git diğer adama da bir tokat vur!" diyerek abdest alan öteki adama göndermiş. Talebe denileni yapmış. Adam hiddetle geriye dönmüş, talebeye sinirli sinirli bakmış ve abdest almaya devam etmiş. Talebe hocasının yanına gelmiş. "Hocam bu ne?" demiş. "Bu tarikat!" demiş derviş. "Adam tokadın geldiğini biliyor, fakat kimden geldiğini bilmiyor. Onun için dönüp sana hiddetle bakıyor." Derviş talebesini abdest alan üçüncü adama göndermiş. Talebe aynısından bir tokat da o adama atmış. Adam hiç dönüp bakmamış, durumunu hiç değiştirmemiş, hiçbir tepki vermemiş. Talebe oldukça şaşırmış. Merakla hocasına sormuş. Derviş "Bu hakikattir." demiş. "Tokat nereden gelirse gelsin, kimden geldiğini biliyor."

İşte ben de kimden geldiğini bildiğim için dişimi sıkıyor, "ıh" demiyorum.

* * *

Her görünenin ötesinde bir görünmeyen, her maddenin arkasında bir mana, her mülkün arkasında bir melekût vardır. Beşer zulmetse, hâdiseler farklı görünse de kader adalet eder. Meselâ bir hâkim, birisine hırsızlık yaptı diye ceza verse, fakat adam o suçu işlememiş olsa, hâkim zulmetmiş, kader adalet etmiş olur. Zira kader zahirî sebebe, görünene değil, görünmeyene de bakar. Adamın kimsenin bilmediği bir katli vardır. Aldığı ceza o katildendir.

Tabi ki her zaman ve her durumda böyledir denilmez, başka hikmetleri de olabilir. Meselâ adam masumdur fakat başına gelen hadise ile başka bir mükâfata zemin hazırlanmaktadır.

PEYGAMBER EFENDİMİZ
(sallallahu aleyhi ve sellem)

GÖNDEREN KİM

İslâm'ın büyük kumandanı Halid Bin Velid Hazretlerinden, Efendimiz'i *(sallallahu aleyhi ve sellem)* anlatmasını istemişler.

– Bu hususta son derece acizim, demiş. Israr etmişler.

– Gönderilen, gönderenin şanına lâyık olur. Onu gönderen Allah *(celle celâluhu)* olduğuna göre, ötesini siz anlayın, buyurmuş.

* * *

Öyle bir sultanın, ebedî ziyafet sofrasının davetçisi elbette o davetin ihtişamına lâyıktır. Cevherden anlayan sarraf gibi, O'na en yakınından bakanlar, O'nu tarifte düştükleri aczi itirafla O'nu en güzel şekilde anlatmışlar.

HAYA ETTİM

İmam-ı Malik Hazretleri bir gün camide vaaz veriyor, Peygamber Efendimizi *(sallallahu aleyhi ve sellem)* anlatıyormuş. Kürsüden inince talebelerine:

– Evlâdım, beni bir akrep ısırdı, demiş.

– Ey İmam! Hiç hareket etmedi, hiç hissettirmediniz, demişler.

– Efendimizin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kürsüsünde, O'nu anlatırken değişik hareketlere girmekten haya ettim, demiş.

* * *

Onlar Efendimize karşı bu denli hassas olmasa idiler, bizler ona karşı edebin gereğini bilemeyecektik. Arabistan gibi hararetli bir memlekette, zehirleri çok şiddetli olan ve insanı komalık eden akreplerin ısırması karşısında bile, edebin nezaketine halel getirmemek için kımıldamamak, Peygamber'e duyulan delicesine sevginin neticesidir. Evet O Zat (sallallahu aleyhi ve sellem), yakından tanıyanlar tarafından böyle seviliyordu.

PEYGAMBERLİK SEMASI

Hazreti Musa, miraçta Peygamber Efendimize *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Ümmetimden öyle insanlar gelecek ki benden evvel gelseydi peygamberlik semasında görürdünüz." sözünü hatırlatarak, "Ya Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, bu sözüne delil isterim."demiş.

Efendimiz, İmam-ı Gazali Hazretlerini çağırmış, o da ruhanîyeti ile temessül etmiş. Hazreti Musa, "Sen kimsin?" diye sormuş. İmam-ı Gazali, "Abdullah oğlu, Ahmet oğlu..." diyerek bütün şeceresini saymış ve sonunda "Gazali" demiş. Hazreti Musa "Niçin bu kadar uzattın, baştan söyleseydin ya Gazali" deyince, İmam-ı Gazali "Ya Musa! Allah *(celle celâluhu)* Tûr dağında sana 'O elindeki nedir?' diye sorunca, sen hemen 'Asadır.' demedin, "Ya Rabbi! Ben onun üzerine dayanırım, onunla davarlarıma yaprak çırparım, ayrıca onunla daha birçok ihtiyacımı gideririm." diye anlattıktan sonra 'Bu asadır' dedin" demiş. Hazreti Musa, "Ben o zaman Rabbimle konuşuyordum, o konuşmayı uzatabilmek, o fırsatı değerlendirmek için öyle söyledim." diye cevap vermiş. İmam-ı Gazali de "Ya Musa, sen öyle bir fırsatı değerlendirmek için sözü uzatırsın da ben Allah'ın ulu'l-azm bir peygamberi ile konuşma şerefine ermişken hiç sözü kısa tutar mıyım?" deyince Hazreti Musa, "Ya Muhammed, sözünde haklıymışsın." demiş.

Peygamber Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*

* * *

Allah, o büyükleri tanımaya, onlara karşı haddini bilmeye, onların yollarına ve yaptıkları hizmetlerde onlara yardıma insanımızı ve insanlığı muvaffak eylesin.

HALİT BİN VELİD

İslâm'ın büyük kumandanı Halid bin Velid'in, savaşın kızıştığı hengâmede başındaki sarığına bir mızrak ucu değmiş ve sarığı miğferi ile beraber düşman saflarının arasına doğru yuvarlanmıştı. Her şeyi bırakıp sarığın peşinden koşmaya başladı. "Ey kumandan, kendini tehlikeye atıyorsun!" dediler. "Ne ehemmiyeti var?" dedi, "Yıllardan beri sarığımın içerisinde Resûl-i Ekrem'e *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ait üç tane kıl taşıyordum, düşmanın eline geçer diye korktum."

* * *

O büyük kumandan, Hazreti Muhammed gibi bir Peygambere sevginin ve saygının gereğini ders veriyor, O'nu delicesine seviyor, canından aziz bildiğini bu hâdise ile bir kere daha gösteriyordu. Belki de zaferlerinin arkasında O'na ait bir parçayı taşıyor olmanın lütfunu görmekteydi. O sevgi ve alâka olmasa idi, O'na (sallallahu aleyhi ve sellem) ait âsâr bugüne kadar muhafaza edilemezdi.

AMR İBN-İ AS

Amr ibn-i As, İslâm'ın siyasî ve askerî bir dehasıdır. Ölüm anı yaklaşmış, son soluklarını alıp vermektedir. Bir aralık yanındaki çıkından bir şey çıkarma telâşına düşer. Başında, takvası ve ilmi ile meşhur oğlu Abdullah beklemektedir. "Babacığım, nedir bu telâşınız, endişeniz?" diye sorar. Aklı ile akıllıların pabucunu dama atan büyük deha şu cevabı verir, "Oğlum, bu çıkının içerisinde Efendimiz'e ait birkaç parça kıl taşıyordum. Onu dilimin altına koyarak Rabb'imin huzuruna gitmek istiyorum. Ta ki hesabımı daha kolay vereyim."

* * *

Hazreti Muhammed'i (sallallahu aleyhi ve sellem) bu büyük dimağların davranışlarında yakalamaya çalışmak, güneşi asırlar arkasından anlamaya çalışan insanımızın onu daha iyi tanımasına vesile olacaktır.

PEYGAMBERE SAYGI

Hazreti Ömer Efendimiz, bir gün Cuma namazına giderken yanından geçtiği bir evin damından üzerine kan damlar. O da üzerine kan damlayan oluğu söker, atar. Evine gider. Elbisesini değiştirip, tekrar yetişir. Namaz kıldırıp, hutbesini irad ettikten sonra, "Cemaat, mü'minlere eziyet ediyorsunuz!" diyerek hâdiseyi anlatır ve "Ben de o oluğu söküp attım!" der. O, sözünü bitirir bitirmez, caminin içerisinde, "Ya Ömer, sen ne yaptın?" diye feryat eden bir ses duyulur. Bu sözü söyleyen, Hazreti Ömer'in çok sevdiği arkadaşı, "Allah'ım! Bu peygamberin amcasının elidir, o el hürmetine bize yağmur ver!" dediği Hazreti Abbas'tır. Ayağa kalkmış ve "Ya Ömer! O dam benim damımdı. O oluğu da oraya Hazreti Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kendi elleri ile yerleştirmişti. Sen ne yaptın?" demektedir. Ömer'in, "O koymuştu." sözünü duyduğu anda, dizlerinin bağı çözülür ve âdeta yıkılır. "Ya Abbas, ben gidip o damın dibinde başımı yere koyacağım ve sen de benim başıma basarak o oluğu tekrar yerine koyacaksın. Sen o oluğu yerine koymadan ben bu başımı yerden kaldıramam." der ve o paslı oluk yerine konur.

* * *

Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem), ashabı içerisinde bu denli seviliyor, geride bıraktığı âsârına karşı bu denli saygı duyuluyordu. Onlar bize böyle bir sevgiyi ders verirken, O'nun eliyle yerleştirdiği paslı oluğun yerinden kaldırılması gibi bir meselede bile, İran ve Bizans'ı dize getiren Hazreti Ömer yerlere yıkılırken, bizler Efendimizin sine-

lerden sökülmesi, ahlâkının unutturulması karşısında aynı hassasiyetin yüzde birini gösterememekteyiz. O ufku yakaladığımız gün, dünyada da ukbada da aynı izzete ereceğiz demektir.

ÖNÜMÜZDE EFENDİMİZ

Yavuz, Mısır'ı almak için Sina çölünü geçmek zorundadır. O dönemde Mısır tahtında Tomanbay vardır. Yavuz'un Tih çölünden topları ile geçemeyeceğini ve karşısında perişan olacağını ummaktadır. Çöl, akrep, yılan ve sivrisineklerle doludur. Gündüz 40 dereceyi bulan sıcaklık, gece sıfırın altına düşmektedir.

Ulu Hakan, ordusunu peşine takmış, kızgın kumların üzerinde müthiş bir edep ve tevazu ile yürümektedir. Bakışları bir noktaya mıhlanmıştır. Âdeta çölde sonsuzluğa açılan bir izi takip etmektedir. Herkes askere manevî kuvvet olsun diye böyle davrandığını sanmaktadır ama, asker saatlerdir yürümekten yorgun düşmüştür. Vezirler:

– Hünkârım atınıza binseniz, deyince,

– Görmüyor musunuz? Resûlullah Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* önümüzde yürürken ben nasıl ata binerim! der.

Yüreğinde müthiş bir vecd ve coşku, gözlerinde rahmet bulutları gibi yaş vardır. Hadise duyulduğunda askerin gözyaşlarıyla gökten şakır şakır yağan rahmet birbirine karışır ve o korkunç Tih çölü on üç günde geçilir. Bu olayın sırrı hâlâ çözülememiş ve böyle bir rekor bir daha kırılamamıştır.

* * *

Bugüne kadar, O'nun adına yola çıkan her kervanın önünde O vardır. Ümmetini hiçbir zaman yalnız bırakmamış, dertleriyle müteellim, sevinçleriyle mesrur olmuştur. Daha dünyaya geldiği günlerde Necip Fazıl'ın "Gülüyor, göklerle kanı kaynaşık" dediği Şanı Yüce Peygamberin yolundan yürüyen ve son-

suzluk kervanını temsil eden bütün büyüklerin de hep göklerle kanı kaynaşık olmuştur. Zaferlerin arkasında hep o kerim el vardır. İnsanlar vazifelerini yapmalı, ötesine karışmamalıdır.

KİM BÜYÜK

Şems-i Tebrizî Hazretleri bir hanın kapısında otururken, Mevlâna Hazretlerinin geldiğini gördü. Mevlâna, bir katıra binmiş Pamukçular medresesinden geliyordu. İki yanında öğrencileri yürüyordu. Birdenbire Şems-i Tebrizî yerinden kalktı, Mevlâna'nın önüne koştu, katırın gemini sımsıkı yakaladı ve:

– Ey dünyanın maddî ve manevî ilim hazinelerinin sarrafı, söyle! Muhammed Hazretleri mi *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, yoksa Bayezid-i Bestami mi büyüktür?" dedi. Mevlâna,

– Elbette ki Muhammed Mustafa *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bütün peygamber ve velilerden efdal ve büyüktür, buyurdu. Şems-i Tebrizî,

– Hz Mustafa: "Ya Rabbi! Sen her türlü eksiklikten münezzehsin. Biz seni hakkıyla bilemedik." buyurduğu hâlde, Bayezid "Ben kendimi her türlü eksiklikten arındırdım, benim şanım büyüktür, sultanlar sultanı benim diyor." dedi.

Bu sual karşısında Mevlâna katırdan indi. Bir çığlık attı. Kendinden geçmişti. Bir saat kadar sonra kendine gelince:

– Bayezid merhaleler aştı, bir noktaya ulaştı, ulaştığı yerde başı döndü ve O sözü söyledi. Halbuki Hazreti Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* onun aştığı merhaleden her gün yetmiş tane aşıyordu, fakat yine de başı dönmüyordu, buyurdu.

Sonra, Şemseddin'in elinden tuttu ve yaya olarak kendi medresesine götürdü.

* * *

Dünya, kâinat vücudunun başı ise, o başın aklı Hazreti Muhammed (sallallahu aleyhi ve sellem) dir. "O ki varlık o yüzden, / O ki, o yüzden varız."

Peygamber Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*

"Cibril Efendimize ilk geldiğinde, Efendimiz onu gökleri tutan engin kanatları ile görmüş, bayılmış ve ardından tekrar ayılmıştı. Eğer Cibril, Efendimizi rahmet kanatları açılmış olarak görse idi bayılır ve bir daha kıyamete kadar ayılamazdı."

HİZMET

SEN BENDEN NE İSTEDİN?

Tekkede zikir çeken bir zahidin canı kebap istemiş. Bir türlü zikre konsantre olamayınca, “Gidip kebap yiyeyim de nefsim Rabbimle arama girmesin.” diye düşünmüş. Tekkeden çıkıp, biraz ilerleyince bir zabitin (subay), askerleriyle birlikte geldiğini görmüş. İçinden, “Şimdi zabite bir tokat aşk edersem, zabitin askerleri beni bir güzel döver, benim kâfir nefis de kebap istemeyi görür.” diyerek subaya yaklaşmış, suratına okkalı bir tokat atmış. Tam askerler zahidin üzerine çullanacakken, zabit, “Durun! Ben hallederim.” demiş. Sonra zahide yaklaşmış, gömleğinin düğmesini biraz aralamış, altından tekke hırkası görünmüş. Kulağına eğilerek “Azizim!” demiş, “Seninki senden kebap istedi de sen benden ne istedin.”

* * *

Önemli olan nerede bulunmak değil, ne olmaktır. İnsan, hayatın içinde, meşru her işin başında ve her mekânda Rabbiyle, O’nun sevgisiyle dolu olabilir. Kim bilir, kimler, nerelerde, ne keşiflere mazhardır. İnsanlığın beklediği kurtarıcı model de zaten, tekkede, mescitte alnı secdeli olan model kadar, laboratuvardaki alnı secdeli modeldir. Bu modele çok ihtiyacımız var.

ÇOK ŞEY

Gece denizde fırtına çıkmış. Deniz yıldızları sahile vurmuşlar. Bir genç, deniz yıldızlarını alıp teker teker denize atıyormuş. Yanına bir ihtiyar yaklaşmış. Kilometrelerce uzanan sahili göstererek,

– Evlâdım, sahil upuzun ve deniz yıldızları da sayılamayacak kadar çok. Sen, bu kadar deniz yıldızından kaç tanesini denize atabileceksin ve ne değişecek? demiş.

Genç, eline aldığı bir deniz yıldızını denize fırlatırken cevap vermiş,

– Bunun için çok şey değişecek.

* * *

Bir kişinin hayatı çok şeydir. Bir tek gencin elinden tutmak, bir insana dünya ve ahiret saadetine giden yolu göstermek, bir kişinin imanının kurtulmasına vesile olmak, onun ebedî hayatını heba etmesini önleyebilmek çok şeydir. Bir kişinin ebedî hayatı için Amerika kadar servet harcansa değer. "Bir kişinin hidayetine vesile olmak, üzerine güneşin doğup, battığı her şeyden hayırlıdır."

GERÇEK FATİH

Damat İbrahim Paşa, bir gün Nedim'e:

– Dünyanın en büyük cihangiri kimdir, diye sormuş. Nedim:

– Kim en çok gönül fethetmişse, en büyük cihangir odur paşam, cevabını vermiş.

* * *

Bugün, dünyanın en büyük cihangirleri, dünyanın dört bir yanında açılan okullardaki eğitim kadrosudur ki dünyaları fethetseler, bu gönüller fatihliği yanında çok küçük kalacaktır.

MÜBAREK KOYUNLAR

17-18 yaşlarında bir genç, Bediüzzaman Hazretlerinin talebelerinden, Hacı Hulûsi Efendinin yanına gider. İçinde onlara çatmak arzusu vardır ve öfkelidir. Nur dersinden sonra Hulûsi Efendiye: "Siz dünyayı toz pembe görüyorsunuz. Beş on kişi bir araya gelerek böyle risale okumakla bu işler düzelmez."der. Onları mübarek koyun gibi görmektedir. "Peki ne yapalım?" diye büyük bir hoşgörü ile ve tatlı tatlı sorar Hulûsi Efendi. Bu sual mütebessim bir sualdir.

"Silâha sarılalım, silâha... Kâfirlerin tümünü gebertelim!"

– Kaç kişiyi gebertebilirsin?

– Bin kişiyi.

Hulûsi Efendi, susar ve 'acaba' der gibi yine tatlı tatlı bakar. Genç, içinden "Çok oldu galiba." diye düşünür.

– Beş yüz.

Yine aynı bakış.

– Yüz.

Yine aynı.

– Elli.

Aynı.

– On.

Yine 'acaba' diyen bakış...

– İki kişiyi de mi öldüremem? Her mü'min iki kâfiri öldürse bunların kökü kazınır.

– İki kişiyi de öldüremezsin. Öldürsen öldürsen bir kişiyi öldürürsün. Onu da öldüremezsin de yaralı bırakırsın. Seninle birlikte birçok insan hapishanelere düşer. Ama... İnşallah sonu hayırlı olur. Devir fiili mücadele devri değildir. Eline fikir silahını ve iman meşalesini al. O zaman çok daha faydalı olursun.

Genç, hiddetlenir. Bu kendini aşmış adama bir şey demez ama içinden "Haydi be sende! Ben bir adamı hiç silah kullanmadan, yumrukla öldürürüm." diye geçirir.

Aynı genç bir süre sonra, güzellik yarışması düzenlediği gerekçesiyle bir gazeteciye dört kurşun sıkar. Öldüremez ama yaralar. Akabinde kendisi ile birlikte birçok insan hapse atılır. Necip Fazıl, Osman Yüksel Serdengeçti gibi zatlar teşvikçi diye tutuklanır.

* * *

En güzel yol, barış yoludur. O gün "mübarek koyun" denilenlerin bugün insanlık için neler yaptıkları, yıkıp devirmek isteyenlerin de ancak kendilerine ettikleri dünyanın malumudur. Zaman en büyük müfessirdir.

DİLDEN ANLAMAK

Adamın birisi dört kişiye bir miktar para vermiş. "Bununla yiyecek bir şeyler alırsınız." demiş. Adamlar parayı almışlar. İçlerinden birisi Acemmiş:

– Ben bununla "engur" alacağım, demiş.

Diğeri Arapmış:

– "Lâ," diye tutturmuş. Ben "ineb" isterim, bu parayla "ineb" alacağım.

Üçüncüsü bir Türkmüş. O da:

– Ben bunlardan hiçbirini istemem. Sadece "üzüm" istiyorum, demiş.

Dördüncüsü Rum imiş:

– Bırakın bunları, ben "istafil" isterim, diye bağırmış.

Ortalık karışmış, sesler yükselmiş, sonunda kavga çıkmış.

Yanlarına birisi gelmiş. Hepsini dinlemiş. Sonra onları bir

manava götürmüş. Tek tek hepsine eline aldığı üzümü göstererek:

– Sen bunu mu istiyorsun? diye sormuş. "Evet" demişler. Aynı şeyi istediklerini o zaman anlamışlar.

* * *

İnsanlık sevgi, şefkat, merhamet, ve fazilet istiyor. İnsanlık sevgiden anlıyor. Bugün insanlığın bu ortak dilini keşfeden gençler, birbirinden tamamen farklı ırktan ve kültürden insanlarla anlaşıp kardeşlik kurabiliyorsa, bu o eğitim erenlerinin ortak dili kullanmalarındandır.

NE SEN NE BEN

Abbasi halifesi camiye gittiğinde vaiz efendi olabildiğince sert bir şekilde vaaz vermiş. Âdeta bütün sözlerini halifenin suratına çarpar gibi söylüyormuş. Halife seslenmiş:

– Ey vaiz efendi! Sen Hazreti Musa *(aleyhisselam)* ve Harun'dan *(aleyhisselam)* daha hayırlı değilsin, ben de Firavundan daha şerli değilim. Allah *(celle celâluhu)* peygamberlerini Firavuna gönderirken bile, ona yumuşak bir dille konuşmalarını emrediyor. Sen hangi sebepten bana karşı bu kadar sert konuşabiliyorsun?

* * *

Tâhâ Suresinde Allah (celle celâluhu), "İkiniz beraber Firavuna gidin. Şüphesiz ki o azmıştır. Ona yumuşak söz söyleyin ki, belki aklını başına alır, yahut hiç değilse biraz çekinir." buyurmaktadır. Hususiyle, bu devrin insanı irşad ve tebliğ vazifesini yaparken, hikmet, şefkat, ihlâs yörüngeli yumuşak bir üslûp tercih etmelidir.

GÜNEŞ VE RÜZGÂR

Adamın birisi şapkasını ve ceketini giyinmiş yolda gidiyordu. Güneş ile rüzgâr iddiaya girdiler. "Bu adamın şap-

kasını ve ceketini kim çıkarabilir?" Kura çektiler, öncelik rüzgâra düştü. Estikçe esti. Adam rüzgâr arttıkça şapkasına ve ceketine daha sıkı sarılıyordu. Rüzgâr, fırtınaya dönüştü. Adamı yerden yere savurdu. Adam ceketini ve şapkasını kaptırmamak için var gücü ile mücadele ediyordu. Sonunda rüzgâr pes etti.

Şimdi sıra güneşe gelmişti. O biraz görününce adam şapkasını çıkardı. Biraz daha sıcaklığını artırınca ceketinin düğmelerini çözdü. Az sonra ceketini de çıkardı. Rüzgâr "Tamam, sen kazandın." dedi.

* * *

İnsanların hataları üzerlerindeki yaralar gibidir. Kesinlikle sert bir elle müdahaleden rahatsız olur, kaçar, dokundurmak istemezler. Onun içindir ki kusurlara karşı güneş gibi sıcacık, şefkatle yaklaşılmalı, rüzgâr gibi sert muamele edilmemelidir. Sertlik kaçırır, şahsın nefsini müdafaasına, dün hata dediklerini bugün sahiplenmesine ve nefretine vesile olur. Mesele, galibiyet-mağlubiyet çekişmesine döner. Onun içindir ki büyüklerimiz. "İmanî meselelerin münakaşa suretinde bahsi caiz değildir."

"Felâh mı, onda felâh / Silah mı, onda silah / Sen de kim oluyorsun? / Asıl sabreden Allah!"

ZEYNEL ABİDİN

Medine'deki fakirler her sabah kalktıklarında kapılarında bir çuval erzak bulurlarmış. Bir sabah bakmışlar ki o günkü çuval yok. Biraz sonra salâ verilmeye başlamış. Medine sokakları Zeynel Abidin Hazretlerinin vefat ettiği haberi ile çalkalanıyormuş. Halk büyük bir üzüntüye gark olmuş. Son görev için Zeynel Abidin Hazretleri'ni yıkayan imam efendi, mevtanın sırtında içi su dolu iri iri yaralar görmüş. Sırrını anlayamamış. Ehl-i Beyt'ten bir zat bu yaraların sırrını şöyle açıklamış "Zey-

nel Abidin Hazretleri her sabah hazırladığı erzak çuvallarını sırtında taşıyarak fakirlerin kapısına götürür, sonra sessizce kapıdan ayrılırdı. Halk çuvalları kimin bıraktığını bilmezdi. O su toplamış yaralar işte o çuvallardan ötürü olurdu."

* * *

Bugün insanlığın yükünü omzunda taşıyan, onların manevi ihtiyaçlarını, eğitim hizmetlerini götüren meçhul gönüllüler devrimizin Zeynel Abidinleridir.

SAHİBİ ADINA

Allah-u Azimüşşan'dan *(celle celâluhu)*, Hazreti Musa Efendimize şöyle bir hitap geldi:

– Ya Musa, hastalandım, niçin beni sormaya gelmedin?

Bu sual karşısında şaşıran Hazreti Musa:

– Ya Rabbi, sen eksikten, kusurdan münezzehsin, bu hitabın manasını bana bildir, diye niyaz etti.

Erhamü'r-Râhimîn olan Allah *(celle celâluhu)* şöyle buyurdu:

– Benim has kullarımdan birisi hastalandı, niçin onu ziyaret etmedin?

* * *

Allah, acizlerle, yaşlılarla, hastalarla beraberdir. Onlar hakkında böyle buyuran Cenâb-ı Hak (celle celâluhu), kim bilir kendi adına iş görüp, iyiliği emredip, kötülükten menedenlere nasıl muamele buyuracak, onları nasıl kendine yakın edecektir. Allah (celle celâluhu) insanlığın irşadı için ısmarlama gönderdiği insanların incitilmesini Zat'ına yapılan bir saygısızlığa denk tutabilir. Bundan dolayı çok dikkatli hareket etmeliyiz.

HALKAYA GİRMEK

Şeyban-ı Râî koyun çobanlığı yapardı. Cuma günleri cuma namazına gideceği zaman sürünün etrafına bir daire çizerdi.

Kurtlar bu daireden içeri girip koyunlara zarar veremez, koyunlar da bu daireden dışarıya çıkamazdı.

* * *

İnsanlar manevî dünyaları adına böyle güzel sığınakların içerisine girmeli, ahlâksızlık ve dalâlet ateşinden kendilerini korumaya çalışmalıdır. Girilen bu manevî halka hürmetine Allah'ın insanları himaye ettiğine binlerce misal vardır. Meselâ, ahlâksızlığın çok yaygın olduğu eski Sovyet ülkelerinde açılan özel okullarda görevli gençlerin kendilerini bu ateşten ve çamurdan koruyabilmelerinin en önemli etkenlerinden birisi aynı manevî halkanın içinde Allah'a sığınmalarıdır. Birinin ihlâsla yaptığı "ecirnâ" duası belki de umumuna yetebiliyordur.

PARLAYAN KILIÇ

Venedik elçisi Antonio Jüstiniani, Yavuz Sultan Selim'in huzuruna girer. Yeri öpüp itimatnamesini sunar. Ülkesine döndüğünde herkes, âdeta bir ütopya medeniyetinin sultanı gibi gördüğü, hayalinde canlandırmaya çalıştığı cihan padişahının nasıl birisi olduğunu sorar. "Göremedim." der Jüstiniani. Merak ederler. "Odasına girdiğin, yanına kadar gittiğin hâlde nasıl göremedin?" Şu müthiş itirafta bulunmak zorunda kalır. "Kılıcı öyle parlıyordu ki yüzüne bakamadım!"

Elçinin bu sözlerini duyan haşmetli hünkâr "Paşalarım! Osmanlı'nın kılıcı parladığı sürece düşmanların başı daima önde olur. Ama Allah korusun, bu kılıç kınına girer ve paslanmaya başlarsa, o zaman bu kafalar yavaş yavaş dikilir ve birgün bize yukardan bakar." der.

* * *

Ve ne yazık bir gün, o günler gelir. Tebliğ ruhunu yitiren koca bir devlet parçalanır, sokaklarda "melâli anlamayan nesiller" vardır. Ve dünya bin yıllık ütopya medeniyetine hasta adam muamelesi yapmaya başlar. Bin yıllık ihtişam

üç günde unutulunca, öz evlâtlarımız, kendi meskenetlerine bakmadan "Müslümanlık iyi ise Müslümanlar neden geri?" diye soru sormaya başlarlar.

Asrın kılıcına gelince o, fen bilimleri ve yüksek ahlâktır.

UZAK DÜŞENLERİN İLTİCASI

Yahya Kemal, Büyükada'da otururken bir Ramazan Bayramında, bayram namazına gitmeye niyetlenir. Bu kararı verdiği andan itibaren müthiş bir heyecan yaşamaya başlar. Frenk hayatının gecesinde sabah namazına kalkabilecek midir? Sabaha kadar uyuyamaz. Camidekiler onu görünce şaşırırlar. "Orada o saatte toplanan Ümmet-i Muhammed, içlerine bir yabancının geldiğini zannetmektedir." İçi hüzün doludur. Gider, iki hamalın arasına oturur. Camidekiler gözucuyla onu izlerler. O da aynı şekilde cemaati ince nazarlarla etüd etmeye çalışır. Vaazda, hutbede, namazda kulağına Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)* sesi geldikçe gözleri dolar. O sevgiyi erken ayrıldığı ve çok sevdiği annesinden almıştır. Cemaatle kendisini tek dil, tek vücut gibi hisseder. Namazdan çıkarken yanına gelen Reşit Akif Paşa da, o gün iki defa mes'ud olduğunu ifade eder. "Hamdolsun, sizlerden birini kendi başına camiye gelmiş gördüm! Berhudar ol, oğlum." der. Bütün cemaat mahzuzdur.

* * *

Yahya Kemal, "Ezansız Semtler" başlığı ile yazdığı yazısında bunları anlatır: "Çocukluktan beri diyanet yolundan ayrılmamış olan kardeşlerimiz bizim gibi rücû hislerini ifade edenlere henüz inanmıyorlar. Onlara tamamiyle iltica edeceğimiz zaman da bizi birden tanımayacaklar. Çünkü onlardan çok ayrı, çok uzak düştük...

Biz ki minareler ve ağaçlar arasında ezan seslerini işiterek büyüdük. O mübarek muhitten çok sonra ayrıldık. Biz böyle bir sabah namazında, anne millete tekrar dönebiliriz.

Fakat minaresiz ve ezansız semtlerde doğan, frenk terbiyesiyle yetişen Türk çocukları dönecekleri yeri hatırlayamayacaklar!" der.

İnşallah neslimiz ve insanımız döneceği anne milleti hatırlayacaktır ve hatırlamaktadır. Değil ezansız semtlerimizde doğup, babasında görmediğini dedesinde bulanlar, yıllarca ateizm ateşiyle kavrulmuş evlatlarımız bile, günümüzün Ahmet Yesevi'sinin talebelerinin eli ile evlerine, kültürlerine, dinlerine dönmektedir. Her hâlde dev şair bu günleri görse idi, çok daha sevinçli ve ümitli olurdu.

AYNI ENDİŞE

Muhammed Harzemşah'ın etrafındaki bazı kişiler, makamlarını ve itibarlarını kaybedecekleri korkusu ile Mevlâna Hazretlerinin babası Baha Veled Hazretleri hakkında Harzemşah'ı endişelendirecek şeyler söylüyorlardı.

– Baha Veled, Belh halkını tamamıyla kendisine bağlamıştır. Bizi ve sizi kabul etmiyor, kıymet vermiyor. Emr-i bi'l-ma'rufla kendini meşhur ederek saltanatı ele geçirmek istiyor. Bu hususta hiç vakit kaybetmeden çareler düşünmek ve harekete geçmek gerekmektedir diyorlardı.

Dostlarından bazıları, hakkında söylenen bu sözleri Baha Veled'e bildirmişti. Çok geçmeden Harzemşah, Sultanü'l-Ulema Baha Veled Hazretleri'ne bir adamını göndererek şunları söyledi:

– Şeyhimiz eğer Belh ülkesini kabul ederse bu günden itibaren padişahlık, ülke ve askerler onun olsun. Allah ona iki çeşit saltanat vermiştir. Birincisi dünya, ikincisi ahiret saltanatıdır. Bana da başka bir ülkeye gidip yerleşmem için müsaade etsin, çünkü bir ülkede iki sultan olmaz. Eğer dünya saltanatını bize bırakırsa, bu bize büyük bir lütuf olur.

Baha Veled Hazretleri elçiye:

– Sultana selâm söyle, bu dünyanın fâni ülkeleri, askerleri, hazineleri, taht ve talihleri padişahlara yaraşır. Biz dervişiz, bize memleket ve saltanat uygun düşmez, dedi.

* * *

Aynı endişeyi ne yazık ki dünden bu güne birçokları taşımıştır. Bazılarının da sürekli bu endişeyi tahrik etmesi, meseleyi bir balon gibi şişirmesi, bu endişelerin devamlı gündemde kalmasına sebep olmaktadır. Gözlerinin bu dünyadan başka bir diyarı net olarak seçememesinden olsa gerek, Allah'ın rızasına talip olmayı anlayamamakta, milletimiz ve memleketimiz için yapılan hayırlı çalışmalar arkasında başka sebepler aramaktadırlar. Halbuki onlar için "Dünya öyle bir meta değil ki bir nizaa değsin." İnşallah bir gün o saadeti, o zevki anlarlar...

YILANLA ARKADAŞLIK

Sehl bin Abdullah Tüsterî Hazretleri, bir cuma sabahı evinde otururken kapı çalındı. Bir ziyaretçi gelmişti. Adam, kapı açılınca içerde büyük bir yılanın olduğunu gördü ve girmeye korktu. Tüsteri Hazretleri,

– Giriniz kardeşim! Yeryüzündeki yılanlardan bu kadar korkan bir insanın ahiretteki yılanlardan daha çok korkması gerekir, dedi.

Yılanı alıp yan odaya bıraktıktan sonra sözüne devam etti:

– Kişi bu dünyada yılanla arkadaşlık edebilirse, mezardaki yılanlar ve çıyanlar da ona zarar veremez.

* * *

"Arkadaşlarımız yılanla bile geçinebilmelidirler." sözünün arkasında da bu ince manalar varmış demek... Evet, bugün hayvanî yanları tahrik edilerek büyütülmüş, nefisleri vahşileşmiş insanlarla geçinebilmek, onları yeniden insanlığın yüksek semalarına taşıyabilmek için, yılanları

etkileyecek çapta bir nuraniliğe, sevgiye ve yumuşaklığa ihtiyaç vardır.

NEREDE KAYBETTİN?

Nasreddin Hoca, kapısının önünde bir şeyler arıyormuş. Komşuları:

– Hayrola Hoca Efendi, demişler, bir şey mi yitirdin?

– Mühürüm düştü de.

– Nerede düşürdün? Söyle biz de bakıverelim.

– İçerde düşürdüm, avluda.

– Avluda yitirilen şey sokakta aranır mı be Hoca?

– Avlu karanlık. Burası daha aydınlık da onun için burada arıyorum.

* * *

İnsan neyi, nerede yitirdi ise orada aramalıdır. Yitirdiğini başka yerde aramak beyhudedir. Biz dünya muvazenesindeki yerimizi, iman ve ahlâk zaafımızdan, kâinat kitabına, fen bilimlerine yabancılaşmamızdan ötürü kaybettik. Eğitim hayatını kaybedince kaybettik. Kendi değerlerimize yabancılaşınca, "güneşi kendi ceketimizin astarında" kaybettik. Eğitimde kaybettiğimizi eğitimde bulacağımız için, milletçe eğitime önem vermeliyiz.

TALEBELERİ

Birgün Muineddin Pervane, kendi sarayının divanında:

"Mevlâna Hüdavendigar Hazretleri, eşi olmayan bir insan. Onun gibi bir hakikat sultanının asırlar boyu gelmiş olduğunu sanmıyorum. Fakat müritleri basit ve fena insanlar." der. Divanda bulunan ve Mevlâna'nın muhiblerinden olan birisi bu sözden çok alınır ve söylenenleri Mevlâna'ya iletir. Mevlâna Hazretleri hemen bir tezkere yazarak Pervane'ye şunları söyler: "Eğer müritlerim benim gibi olsalardı ben onların müridi

olurdum. Onlar iyiler ve iyi amel eden insanlar olmaları için müritliğe kabul ettim."

* * *

Günümüzde de bazı büyük insanlar, görüştüğü insanlardan veya yanına gelip gidenlerden ötürü tenkide tabi tutulabilir. Halbuki onların vazifesi, nereden, hangi dinden olursa olsun; insanlardan yüz çevirmek değil, herkese hayrı tavsiye etmektir.

KUTBUN HUSUSİYETİ

Bayezid-i Bistâmî devrinde, ibadet, keşif ve kerâmet sahibi binlerce veli yaşıyordu. Bununla beraber, "asrın kutbu" ümmî bir demirciydi. Bunu öğrenen Bayezid Hazretleri onu görmeye gitti.

Demirci her zamanki gibi örsün başında demir dövüyordu. Bayezid Hazretleri selâm verdi. Demirci selâmını büyük bir sevinçle aldı, ellerine sarıldı ve ondan dua istedi. Anlaşılan kendi makamından habersizdi. Bayezid *(kuddise sirruhu)*, tebessüm ederek,

– Asıl ben sizin duanıza muhtacım. Ellerinizden öpeyim de siz bana dua buyurun, dedi.

– Ben kim, sizin gibi bir âlime dua kim, diye cevap verdi demirci şaşkınlıkla. Hem ben size dua etsem de benim içimdeki dert hafiflemeyecek.

– Sizin derdiniz nedir? Söylerseniz belki bir çare ararız.

Demirci hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladı. Gözyaşları arasında,

– Yarın kıyamet gününde insanların hâli ne olacak? Sürekli bunu düşünmekten, buna yanmaktan kendimi alamıyorum, dedi.

Bu sözleri duyunca Bayezid-i Bistâmî de ağlamaya başladı. O anda içinden bir ses duydu: "Ey Bayezid! Bu demirci

'nefsim' diyenlerden değil, 'ümmetim' diyenlerdendir." deniliyordu. Kutupluk makamının niçin böyle bir zata verildiğini anlamış oldu.

– Ey kardeşim, dedi, insanlar azap çekerse sana ne?

– Ey üstad! Cehennemliklerin bütün azabını bana verseler ve onları bağışlasalar ben derdimden kurtulur, saadete ererim.

İlmiyle amel eden ve âdeta Resûlullah Efendimizin mübarek kalplerine doğrudan bağlı olan bu büyük insana Bayezid-i Bestami ders vererek bilmediklerini öğretti.

* * *

Nefsini kurtarmak için çalışan bir sofiden, bir gramer ilmi olan nahiv dersini veren kişi bile daha efdal tutulmuştur. Bediüzzaman da "Milletimin imanını selâmette görürsem cehennemin alevleri içerisinde yanmaya razıyım." diyordu.

Bu ifadeler, Efendimiz gibi insanlığın ıslahına kilitlenmiş insanların soluklarıdır ve onlar için Allah'ın bilinmesi her şeydir.

KARPUZ VAMPİR

Bir köyde insanlar karpuzu vampir zannediyorlarmış. Onlara göre karpuzun kırmızılığı emdiği kanlardan, kıydığı canlardanmış.

Bir gün köye bir adam gelmiş. Bakmış, bağ, bahçe karpuz dolu, fakat kimse hiç dokunmuyor. Sebebini öğrenince şaşırmış. Karpuzun kan emici bir vampir olmadığını onlara anlatmaya karar vermiş.

Köylüyü bir karpuz tarlasına toplamış. Ağır ağır, ürkek ve çekingen adımlarla karpuz tarlasına yaklaşmış. Önce karpuzun bir tanesine dokunmuş. Köylülerin gözleri fal taşı gibi açılmış. Her an kaçmak üzereymişler. Sonra usulca koparmış, kucağına almış. Hiçbir şey olmamış. Köylülerin merakı, şaş-

kınlığı bir kat daha artmış. Bütün bunları korkar gibi yapıyormuş. Sonra cebinden bıçağını çıkarmış. Ucunu usulca karpuza saplamış. Olacak şey değil, köylüler gördüklerine inanamıyorlarmış. Adam ve karpuzu yavaş yavaş dilimlere ayırmış. Sonra köylülere karpuzun bir vampir olmadığını anlatmış. Evlerine kendi hâllerine gülerek dönmüşler.

* * *

O adam karpuzu eline alıp doğramaya başlasa idi, insanlar onu vampiri parçalayan daha korkunç bir vampir olarak görecek, karpuzun vampir olduğunu anlamak şöyle dursun, korkudan ödleri patlayacaktı.

İnsanların haklı veya haksız korkuları olabilir. Onun ne olduğunu göstermeden, bizzat tanıtmadan yapacağınız her anlatma gayreti neticesiz kalacaktır. Her devirde insanların en az karpuzu vampir zannetmek kadar büyük hataları, komik hâlleri olabilir. Öyle tanıtılarak aldatılmış olabilirler. İnsan ve toplum psikolojisini nazara almadan sadece kendi doğrusuna bakmak yanlışların en büyüğüdür.

"Bu kadar aleyhte propaganda, bu kadar dehşet verici bir tanıtma ve aldatma karşısında, insanların beni camiden çıkarken taşlamamasına şaşıyorum." diyen insanlar vardır.

"Efendimizin (sallallahu aleyhi ve sellem) temsili tebliğinin önündedir." diyen Fethullah Gülen Hocaefendi de temsilin önemine işaret eder. Evet O, endişe edilen insan olarak değil, evvelâ "Emin" olarak tanınmış ve tebliğini onun üzerine bina etmişti.

MESULİYET DUYGUSU

KİM MESUL

Bediüzzaman Hazretleri, göçerlerin sorusu üzerine şu misali anlatıyor:

"Siz göçersiniz. Göçerin malı koyundur. O işi bilirsiniz. Şimdi, her biriniz bazı koyunlarınızı çobanın himayesine vermişsiniz. Halbuki çoban tembel, yardımcısı ilgisiz, köpekleri değersizdir. Böyle olduğunu bildiğiniz hâlde sizler, tamamıyla ona itimat edip, rahatlıkla evlerinizde uyur musunuz, yoksa her biriniz gaflet uykularınızı terk ederek birer kahraman kesilip koyunlarınızın etrafında pervane mi olursunuz? Böyle hassas bir durumda sizin bir çobana bedel bin muhafız kesilip, hırsızlara ve kurtlara meydan vermemeniz hem doğru ve hem de yapılması gereken şey değil midir?"

* * *

Evet, çobanının yetersiz olduğunu bilen herkes, böyle bir durumda koyunlarının etrafında pervane olur, malının etrafında kahraman kesilir. İman, ahlâk, milletimizin, bayrağımızın izzeti o koyunlardan daha kıymetsiz değildir. Vicdanların tefessüh ettiği bir dönemde yapılması gereken, idare edenleri suçlamak değil, birer kahraman gibi hayırlı hizmetlerin etrafında pervane kesilmektir.

"Başkasına itimat etmeyen nefsiyle teşebbüs eder."

VAZİFE ŞUURU

Son dönem Osmanlı âlimlerinden Hüsrev Efendi, birgün sınıfta ders anlatırken, talebeleri hocalarının çok durgun olduğunu hisseder ve:

– Hocam, bugün çok durgunsunuz, derler.

– Kusura bakmayın, der, hissettirmek istemezdim. Genç kızım, ben evden çıkmadan az evvel vefat etti. Onun teçhiz ve tekfini ile uğraşayım diye düşünürken aklıma, "Talebelerimin dersini aksatırsam Allah bana ne der?" diye geldi. Ben de kalktım, derse geldim. Ama kızımın cenazesi evde kalakaldı. Aklım bazen ona gittiği için dalgınlaşıyorum.

* * *

Bunlar, sonsuzluk kervanını temsil eden muallimlerdir ve hayat böyle muallimlerin eli ile yoğrulursa, insanlık muhtaç olduğu saadete yeniden kavuşur.

ELHAMDÜLİLLAH BİZİM

Yurt dışında açılan özel okullardan birinin müdürü, okulun üst katlarının birinin penceresinden bir çocuğun düştüğünü görür. Hemen aşağıya koşar. Koşarken, içinden hep, "Bu çocuğun ailesine ben ne derim? Bu insanlar, bu hâdiseden ötürü bize tavır alırlarsa, bu güzel hizmetler burada başlamadan biterse... Eyvah, eğitim hizmetlerimiz zarar görecek!" diye geçirir.

Çocuğun başına geldiğinde herkes açılır. Yerdeki cansız çocuğu görür. Dudaklarından "Elhamdülillah benim oğlummuş, hizmetler zarar görmeyecek!" cümlesi dökülür.

* * *

İşte, o Hüsrev Efendi ile bu genç kahraman müdür arasında fark yoktur. Aynı fazilet ufkunu yakalamış insanlar, aynı çizgide buluşuyorlar demektir. Ve bu, kaybettiğimiz güneşi bulmamızın ilk işaretleridir.

YARASANIN YÜZÜ YOK

Bir zamanlar yeryüzündeki kuşlar ve hayvanlar arasında savaş başlamıştı. İki taraf da kesin bir üstünlük sağlayamıyordu. Savaştaki iki tarafın da bazı özelliklerini taşıyan yarasa, savaş müddetince tarafsız kalmıştı.

Kuşlar, "Gel bizimle beraber ol!" dediklerinde, "Ben hayvanım." diyor, hayvanlar kendilerinden olmasını istediğinde kuş olduğunu söylüyordu.

Zamanla kuşlar ve hayvanlar arasında barış imzalandı. Yarasa, kuşların yanına gidip, sevinçlerine ortak olmak istedi, fakat kuşlar onu aralarına almadılar. Hayvanların yanına gittiğinde de aynı muameleyi gördü.

Her iki tarafın da kendisini suçladığı, hiç kimsenin kendisini yanına almak istemediği talihsiz yarasa, köşe bucak saklanmaya, yüzünü ancak alaca karanlıkta göstererek yaşamaya mecbur kaldı. Artık kimsenin yanına gidecek yüzü yoktu.

* * *

İnsanlar, karanlığa bir mum yakmalı, yangın çıkaranlarla söndürenler arasında tarafsız kalmamalı, iyiliğin kötülüğe galebesi için elinden geleni yapmalıdır. Tabii, kötülüğe kötülükle mukabele ederek değil, güzelliği yaşayıp, tavsiye ederek...

SİZİN HÂLİNİZE

Behlül Dânâ Hazretleri, Harun Reşit'in tahtını boş bulduğunda kısa bir müddet oturmuş, nöbetçiler tarafından tartaklanarak aşağı indirilmişti. Harun Reşit'in hâdiseden haberi yoktu. Geldiğinde onu ağlar buldu. Sebebini sorunca:

– Tahttaki birkaç dakikalık saltanatım için bu kadar dayak yedim, dedi. Siz yıllardan beri oturduğunuz için, başınıza gelecek olanlara ağlıyorum.

* * *

İnsan, hayatı boyunca mazhar olduğu nimetlerin hesabını Allah'a verecektir. Ferdî mesuliyet farklı, halkın bütününün mesuliyeti ile hesap vermek farklıdır. Onun içindir ki başta dört büyük halife olmak üzere bütün büyükler böyle bir mesuliyetin altına girmek istememiş, âdeta kaçmışlardır. Behlül, ince bir nükte ile bu büyük hakikati ders verir.

SEN DÜŞERSEN

Çocuğun birisinin çamurlu bir yolda koşarak gittiğini gören İmam-ı Azam Hazretleri çocuğa seslendi,

– Evlâdım, dikkat et, ayağın kayıp da düşmeyesin!

Çocuk durdu ve bir devirde cemiyetin nasıl topyekün bir ilim bahçesi hâline geldiğini, akılların nasıl güzellikler etrafında döndüğünü tarihe göstermek istercesine Ebû Hanife Hazretlerine şöyle dedi:

– Ey imam, benim ayağımın kayması mühim değil. Zira ben düşersem, tek başıma düşer, tek başıma kalkarım. Ama senin ayağın kayarsa, bu seni takip edenlerin de ayağı kayması ve düşmesi demektir. Onların hepsini kaldırmak hiç de kolay olmaz.

* * *

Geçmiş devirlerde insanlar, emir olmaktan, insanlığın önüne geçmekten olabildiğince kaçıyorlar, mecbur kalmadıkça geçmiyorlardı. Mesuliyetlerini müdriktiler. Günümüzde de halkın önünde söz söyleyenler o mesuliyetle konuşmalı, milyonlarca insanın günahını yüklenmekten endişe etmelidirler.

SİZE BAKARAK

Beyazıd-ı Bistâmî devrinde, bir sofi, kâfir bir adama:

– Ne olur, gel sen de Müslüman ol da cehennem azabından kurtul, demiş.

Adam, o kaba sofiyi sarsan şu cevabı vermiş:

– İyi söz söylüyorsun da Beyazıd gibi Müslüman olmak elimden gelmez, doğrusu senin gibi Müslüman olmak da istemem. Sizin imanınıza bakan kişinin imana karşı sevgisi azalıyor.

* * *

Bir hadis-i şerifte Efendimizin buyurduğu gibi "Mümin, kendisine bakınca Allah'ı, konuşunca ahireti, hareket edince de hesap gününü hatırlatandır." Mü'min başkalarının savcısı, nefsinin avukatı olmak yerine, acaba, bana bakarak kaç insan 'Müslümanlık bu ise ben Müslüman değilim.' diyerek dinden soğuyor diye düşünmeli, onun endişesini taşımalıdır. "Eğer bizler İslâmiyet'in güzelliğini tam temsil edebilse idik, sair dinlerin tâbilerinin İslâmiyet'e dehaletini görecektik."

ÖYLE BİR ORUÇ

Bir gece Harun Reşid'in canı çok sıkıldı. Veziri ile birlikte Fudayl bin İyad'a gittiler. Kapıyı çaldılar. Hazreti Fudayl,

– Kim o? diye sordu.

– Emirü'l-Mü'minin, dedi vezir.

– Halifenin benim yanımda ne işi var? Ve benim onunla ne işim olabilir? Beni meşgul etmeyin, diye seslendi.

Vezirin, "Destur ver de içeri girelim!" ısrarları üzerine kapıyı açtı.

Hazreti Fudayl ışığı söndürmüştü. İbadetle meşguldü. Karanlıkta sağı solu yoklayan halifenin eli, eline değdi.

– Ne yumuşak, ne kadar narin eller. Cehennemde yanmasa, dedi.

Harun Reşid ağladı ve:

– Ya şeyh, gönlümüz çok daraldı. Bize nasihatte bulunmaz mısın? dedi.

Fudayl Hazretleri, halifeye cevap verdi:

– Ey Halife! Nasihat istemekte geciktin. Halbuki senin büyük baban Hazreti Abbas, Sevgili Peygamberimize, “Ya Resûlallah, beni kavmime emir yapınız.” demiş ve Efendimizden *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, “Emirlik, kıyamette pişmanlıktır.” cevabını almıştı. Sen ise emirliğe koştun.

Halife çok sarsılmıştı. Nasihatlerine devam etmesini istedi. Hazreti Fudayl ricasını kırmadı ve devam etti:

– Takvası ile meşhur Ömer bin Abdulaziz halife olduğu zaman, dostları Salim bin Abdullah, İbn-i Kab ve Reca bin Hayve’yi çağırdı. “Ey kardeşlerim! Ben böyle bir işe düştüm. Herkes beyliği nimet bilir, ben mihnet bilirim. Bana yardım edin.” dedi. Onlar da sıra ile “Kıyamette azaptan kurtulmak istiyorsan Müslümanların büyüklerini baban, gençlerini kardeşin, çocuklarını evlâdın bil ve öyle muamele eyle. İslâm diyarı senin hanen gibidir. Hane halkına iyi davran. Dünyevî isteklerin adına öyle bir oruca niyet et ki iftarın ölümün olsun.” dediler. Sen kimden nasihat istedin?

Allah *(celle celâluhu)*, kıyamet gününde Müslümanların hepsini tek tek sana soracaktır.

Fudayl Hazretleri, Harun Reşid’e daha birçok nasihatte bulundu. Halifenin artık kalbi dayanamaz hale gelmişti. Çıkarken:

– Ya Şeyh! Borcun var mı? diye sordu.

– Allah’a itaat borcum var dedi.

– İnsanlara...

– Rabbime şükürler olsun

Harun Reşid, bin altın vermek istedi. Hazreti Fudayl, sinirlendi ve:

– Görüyorum ki nasihatlerim hiç tesir etmemiş. Ben seni ahirete çağırıyorum, sen beni dünyaya çağırıyorsun, buyurdu.

Harun Reşid, yanından çıktığında:

– Bu zat ahiret sultanıdır, diyordu.

* * *

İlmin izzetini koruyor, kimseye dilencilik yapmıyor, menfaat için emirlere temenna durmuyorlardı. Hâlleri, dillerinden fazla ders veriyordu. Birisi ile konuşurken, nazarlarında daima Rableri, O'nun bilinmesi ve rızası vardı. Hakikî iftarı Rablerinin huzurunda yapacaklardı.

Emirliği peşinden koşulacak değil, âdeta kaçılacak şey olarak görüyorlardı. Bir gün Harun Reşid, Kâbe'de tavaf ederken, birisi, "Ey Halife! Buradaki insanların hepsi Allah'a kendi hayatlarının hesabını verecekler. Sadece sen hem kendi hayatının, hem de buradaki herkesin hesabını vereceksin." dedi. Halife, bayıldı ve yere düştü. Mesuliyetlerinin farkında idiler.

Ömer bin Abdulaziz, her hâlde ondandır ki halifeliğe iki seneden fazla dayanamamış, vefat etmişti.

CÖMERTLİK

BİRE ON

Bir dilenci, Hazreti Ali'den bir şeyler istedi. O da Hasan, Hüseyin Efendilerimizden birisine, "Annene git, kendisine verdiğim altı dirhemden birini al getir." dedi. Giden, geri geldiğinde, "Annem onları un almak için sakladığını söylüyor." dedi. Hazreti Ali, "Kişi kendi elinde bulunandan çok Allah'a itimat etmedikçe tam iman etmemiştir. Git, o paraların hepsini getir." dedi. Hazreti Fatıma, bu sefer paraların tamamını yolladı. Hazreti Ali hepsini dilenciye verdi.

Bu hâdisenin üzerinden birkaç dakika geçmemişti ki bulundukları yere bir deve satıcısı geldi. Hazreti Ali, ona devenin kaç para olduğunu sordu, yüz kırk dirhem olduğunu öğrenince, "Paranı sonra almak üzere bana satar mısın?" dedi. Satıcı kabul etti ve devesini oraya bağlayıp gitti.

Biraz sonra birisi geldi ve devenin kime ait olduğunu sordu. Hazreti Ali, kendisine ait olduğunu söyledi. Adam, "Satar mısın?" diye sorunca, Hazreti Ali Efendimiz iki yüz dirheme adama sattı. Yüz kırk dirhemini deveyi satın aldığı adama verdikten sonra evine gitti. Biraz evvel altı dirhem aldığı Hazreti Fatıma'ya, altmış dirhem verdi. O, hayretle, "Bu nedir?" diye sordu. Hazreti Ali: "Allah Teala'nın, Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vasıtasıyla 'Kim (Allah'ın huzuruna) bir hayır

ile gelirse, ona onun on misli verilir' *(En'am, 6/160)* vaadinin neticesidir." buyurdu.

* * *

Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Cömertlik kökü cennette, dalları dünyada olan bir cennet ağacıdır." buyurarak insanlara cömertliği tavsiye ediyor, Hazreti Ali Efendimiz de, bu davranışı ile güven dersi veriyordu.

ONUN YOLUNDA

Nafi anlatıyor: "Abdullah ibn-i Ömer, bir malını çok severse, onu Allah yolunda infak ederdi. Köleleri onun bu ahlâkını bilir, hürriyete kavuşmak isteyenler gözüne girmek için kendilerini ibadete verirdi. İbn Ömer de bu halini gördüğü kölesini azat ederdi. Birgün arkadaşları, "Görmüyor musun? Onlar seni aldatıyor." dediler. O, "Biz, bizi Allah yolunda aldatmak isteyenlerin yaptıklarını kabul ederiz." diye karşılık verdi.

* * *

Bir gün bu samimiyet karşısında o insanların da yürekleri eriyecek ve yalanları gerçeğe dönecektir.

FAZLA VERENE

Hazreti Osman Efendimiz, yüz deve yükü buğday kervanı ile Medine'ye dönmüştü. Halktan bazıları yanına yaklaştı ve buğdaydan satın almak istediler. O, "Ben onları daha fazla ücret veren birisine sattım." dedi. Şaşırmışlardı. Şikâyet için devrin halifesine, Hazreti Ebubekir Efendimize gittiler. "Siz Osman'ı yanlış anlamış olmalısınız." dedi ve kalkıp onlarla birlikte Hazreti Osman'ın yanına geldi:

– Ya Osman, bu insanlar senin "Daha fazla ücret veren birisine sattım." dediğini söylüyorlar dedi.

– Evet, dedi Hazreti Osman. Ben o buğdayları daha fazla ücret veren birisine, yani Allah'a sattım.

Daha sonra fakirlere, ihtiyacı olanlara dağıttı. Mesele anlaşılmış oldu. Ebubekir Efendimiz, Osman hakkında yanılmamıştı.

* * *

Osman Efendimiz (radıyallahu anh) öyle bir insandı ki Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), onun fedakârlıkları karşısında takdirlerini ifade ediyor ve bir keresinde şöyle diyordu: "Bundan sonra yapacağı şeyler Osman'a zarar veremez."

İslâm o yüce omuzlarda yükseliyordu. Şüphesiz her Müslüman'ın o yüksek idrake ve ahlâka ihtiyacı var.

VEREN KEPÇE DEĞİL

Molla Cami anlatıyor: Cömert birisine sormuşlar:

– Fakirlere ve muhtaçlara verdiğin, dağıttığın şeylerden ötürü gönlüne kibir geliyor, onları kendine minnettar görüyor musun?

– Kesinlikle hayır. Ben kendimi aşçının elindeki kepçe gibi görüyorum. Verilen kepçeden geçse de veren aşçıdır. Kepçe, "Rızkı veren benim." gibi bir hisse kapılabilir mi? demiş.

* * *

Keşke insanlar, yaptığı hayırlı icraatlarda aşçının elindeki kepçe kadar dahi pay sahibi olmadıklarını idrak edebilse ve gizli şirk gibi büyük bir çirkinliğe düşmeseler...

CAN VERMEYE ALIŞMAK

Birgün makam ve mansıp sahibi bir kişi Mevlâna'ya gelerek, "Sizden canımı verirken incinmemenin, sekerât acısı çekmemenin yolunu öğretmenizi rica ediyorum." dedi. Mevlâna: "Ölüm Harizm yayı gibi çok sağlam ve serttir. Hiç kimse, usta bir kemankeşe hizmet etmeden Harizm yayını kuramaz, kirişini birden çekip kulağına getiremez. Demek ki, Harizm yayını kurabilmek için senelerce ufak yaylar üzerinde çalışmak lâzımdır. Ölüm yayını kurabilmek için de ibadetlerle, hayırlı işlerle, malda ve canda cömertlikle hazırlık yapmak gerekir.

Cömertliğe alışırsan ve bu yolda yürürsen, can alan melekler yanına gelip canını istedikleri vakit hiçbir sıkıntı ve zahmet çekmeden onu verir, Allah'ın emanetini Allah'tan esirgemezsin. Çünkü Allah 'Emanetleri ehline verin.' buyuruyor. 'Müminlerin ruhunu kolayca alın.' emri gereğince de hiçbir yerinde en ufak bir acı duymazsın. Fakat melekler canında ve malında cömertlik yapmaya alışkın olmayan bir insanın canını almaya geldikleri vakit, o cimri adam yine hasislik gösterip onu gönül rızası ve zevkle teslim etmez. Bunun üzerine onun için zor ve ızdıraplı olsun diye, 'Onun canını zorla ve zahmetle ondan alırlar.' âyetinde buyrulduğu gibi alırlar. Halbuki o bu dünyadan hiç gitmek istemez." dedi.

* * *

Mü'minin en önemli vasıflarından birisi cömertliktir. Cömertlik Allah'ın verdiğini Allah'tan, yani O'nun yolundan esirgememek demektir. İnsanın cömertliği çok sevdiği şeyleri vermesinden belli olur. Yoksa ne veren, ne de alan için çok da bir şeyin değişmeyeceği kadar vermek, hakikî manada cömertlik olmasa gerektir. Ne hikmetse, "az da olsa sadaka vermek" düsturunu öğrenen insanlar, "Sevdiğinden yığın yığın vermek" düsturuna az kulak kabartmaktadırlar. Yeniden Müslümanlığı öğrenmeye başladığımız böyle bir devirde, eğitime gönül veren kahramanlar bizleri bu fedakârlık noktasında da eğitmekte, hayırda yarışa davet etmektedirler. Aslında gelirken bizimle olmayan ve giderken de bizden ayrılacak olan şeylere bu denli bağlanmak akıl kârı değildir. Vermeye alışmış insanların, ruhun bedeni terk ederken insanın duyacağı o müthiş ıstırabı duymayacaklarının Mevlâna Hazretleri gibi bir ağızdan söylenmesi de çok büyük bir müjdedir. Demek ki cömertlik, dalıyla, meyvesiyle ölüme ve ötesine kadar uzanan kerametli bir ağaçtır.

FAKİRİN ÜMİDİ

Tebriz'de, Bedrettin Ömer isminde cömert bir zengin var-

dı. Öyle kerem sahibi bir cömertti ki şöhreti Tebriz'in sınırlarını aşmış, komşu illere kadar yayılmıştı.

Komşu illerden birisinde yaşayan bir fakir, Bedrettin Ömerin cömertliğini duyunca, ona güvenerek borçlanmaya başladı. Kendi kendisine "Tebriz'e gider, Bedrettin Ömer'in huzuruna çıkar, ihsanına nail olur, borçlarımı öderim." diyordu. Bu ümitle bir hayli borçlandıktan sonra Tebriz'in yolunu tuttu. Heyhat ki o yolda iken Bedrettin Ömer ölmüştü.

Fakir adam, günlerce ağlayıp, üzüldü. Bedrettin Ömer'in mezarına kapandı.

– Ey kerem sahibi, sana güvenerek borçlandım. Ben şimdi ne yapacağım? diyerek dövündü, feryat etti.

O gece Bedrettin Ömer'in vekili, rüyasında Bedrettin Ömer'i gördü. Bedrettin Ömer ona:

– Bir yoksul bana güvenerek borçlandı. Ben onun borçlarının karşılığını ayırıp falan yere saklamıştım. O parayı oradan çıkar, adama ver, dedi.

Vekil uyanınca hemen o parayı bulunduğu yerden çıkardı ve gidip mezarın başında ağlayan fakire verdi.

* * *

Rabbimiz sonsuz kerem sahibidir. Bedrettin Ömer'e de ikram etmeyi, vermeyi öğreten, sevdiren O'dur. O'na itimat eden insan, hiç umulmadık yerlerden gelen ihsanlara şahittir ve şahit olacaktır. Zaten mahlukatın gördüğü bütün lütuflar da onun ikramı, O'na olan itimadın bir neticesidir. Demek O'na itimat eden, O'nun hazinelerini kendi hizmetinde bulur. Kendisine itimat edenin güvenini O'nun kulu bu denli boşa çıkarmazsa, kim bilir O ne yapar? Ve O, kulun zannı üzeredir.

GİDECEĞİN YERE

Arifin birisi, bir zengine, "Malı mı, yoksa günahı mı daha çok seviyorsun?" diye sordu. Zengin "Malı seviyorum." dedi. "Doğru söylemiyorsun!" dedi arif. "Günahı ve vebali daha çok

seviyorsun ki ölürken beraberinde malını değil de onları götürüyorsun. Eğer, er isen, malı günahsız olarak beraberinde götürmeye çalış. Malını seviyorsan, onu kendinden önce Rabbinin yanına gönder ki gittiğinde onları orada bulasın, işine yarasınlar.”

* * *

Akıllı adam, hazırladığı erzakını yollarda bırakan değil, kalacağı yere gönderendir. Allah yoluna veren, malını dünya yolunda bırakmamış, götürmüş olur. Yoksa sadece günahını götürür.

BORÇLU İLE

Ebû Hanife Hazretleri, bir gün yolda yürürken, karşıdan gelen birisi onu görünce yüzünü sakladı ve yolunu değiştirmek istedi. İmam, rahatsız olmuştu. Niçin, onu görünce bir mü’min yolunu değiştirsin? Yanına çağırdı.

– Niçin, dedi, beni görünce yolunu değiştirmek istedin?

Adam sıkılarak:

– Efendim, dedi, sizinle bir ilgisi yok. Ben sizden 10.000 akçe borç almıştım. Günü geldiği, uzun zaman geçtiği hâlde ödeyemedim. Utandığım için yanınızdan uzaklaşmak istedim.

İmam-ı Azam Hazretleri:

– Sübhanallah! Biz o parayı sana hediye etmiştik. Sana yolunu değiştirecek kadar seni rahatsız ettiğim için sen bana hakkını helâl et, buyurdu.

* * *

İmam-ı Azam gibi bir deha, karşısındakine aldanmamış, ödeyemeyen borçluya alacağını bağışlamak gibi yüksek bir civanmertlik örneği göstermişti. Söylüyor ve dediğini yaşıyordu. Hem de kendisi borçludan hakkını helâl etmesini dileyecek kadar büyük bir nezaket ve derinlikle...

TEVAZU

HAZRETİ NUH DA VAR

*A*damın birisi, bir kişiyi selden kurtarmış. "Nasıl kurtardığı" sual edildikçe, uzun uzun anlatıyormuş. Zamanla iş büyümüş, "Bir insan selden nasıl kurtarılır?" konusunu çağırıldığı toplantılarda anlatır olmuş. Ardından konferanslar başlamış. Artık ücret karşılığında çağırılıyor, o da bu önemli meseleyi ders veriyormuş. Ve geçimini bu yolla tedarik eder hâle gelmiş.

Vefat ettiğinde melekler, "Sen dünyada ne iş yapardın, seni hangi meslek erbabının yanına gönderelim?" demişler. "Ben" demiş, "Dünyada konferans verirdim."

Adamı konferansçıların yanına göndermişler. Nihayet birgün konferans verme sırası ona da gelmiş. Konferansını vermek için kürsüye çıkınca yanına bir pîr-i fânî yaklaşmış, kulağına eğilmiş. "Evlâdım!" demiş, "Burası cennet. Doğrusu, burada boğulan olmaz. Sen ise selden adam kurtarmayı anlatacakmışsın. Bütün bunlara güzel ama, dikkat et, dinleyiciler arasında Hazreti Nuh da var."

* * *

İnsanların en kolayına giden şey "okumadan âlim, yazmadan kâtip" olmak... Birçok insanın bir satırlık bilgisinin olmadığı nice mevzuda fikri var. Sık sık ya "katılıyor", ya "katılmıyor." Haddini bilmek, bilmediğini bilmek eski adet... Ve insanlar düştükleri komik durumların farkına varamıyor.

"Hazineler dolu viraneler" olacağını, hiç beklenmedik kimselerin "insanın içinin derinliklerini keşfedebileceğini" unutmamak gerek. Yunus, "Tepeden bakan göz değil" diyor. Tevazu en güzeli... Keşke herkesin kulağına eğilip "Hazreti Nuh da var" diyen birileri olsaydı.

KAPTAN-I DERYA

Sivrisineğin birisi kendisini kaptan-ı derya zannedermiş. Birgün yerde bir idrar birikintisi görmüş. Gidip idrar birikintisi üzerindeki saman çöpüne konmuş ve şöyle demiş: "İşte derya, işte kalyon, işte ben, / Bir meşhur kaptan olup tuttum dümen!"

* * *

Bu hikâyeyi Hazreti Mevlâna anlatır. Kibirli, kendini büyük gören insanlar, içinde bulundukları durumu bilmeden caka satarlar ve nefislerinin onları ne kadar çirkin ve gülünç duruma düşürdüğünün farkında değillerdir. Evet, kibir, felçli bir insanın kendisini dünya ağır sıklet boks şampiyonu sanması ve öyle de tanıtmaya çalışmasıdır. Zira, mahlukat nihayetsiz fakir ve zayıf, Allah sonsuz, büyük ve azizdir. İnsanın heybesindeki her şey O sultana aittir. Bütün zenginlikler O'nundur. Kibir her zaman soğuk düşer, merhamet ve sevgiden mahrum bırakır.

ÇİZMEYİ AŞMAMAK

Ressamın birisi, bir insan resmi yapar ve teşhir eder. Resimdeki adama bakan bir çizme ustası, çizmenin hatalı çizildiği şeklinde ressamı uyarır. Ressam, hatalarını kabul eder ve düzeltir. Bundan cesaret alan çizme ustası, resimdeki adamın sarığına, kavuğuna, gömleğine de itiraz etmeye başlayınca, ressam adamı susturur ve:

– Çizmeyi aşma, der.

* * *

Haddini bilmek, tevazuya tevazu ile mukabele etmek, bilmediği sahalarda konuşmamak insanı güzelleştirir.

KÜL DÖKÜLÜNCE

Rebi El-Hayrî Hazretleri, bir gün Kahire sokaklarında dolaşırken, bir pencereden kaza ile üzerine kül dökülmüş. İmam Şafiî Hazretlerinin talebelerinden olan bu nezaket abidesi, bir kenara çekilip üzerini silkeledikten sonra yoluna devam etmiş.

– Niçin külü dökenlere bir şey demediniz, demişler.

Gülümsemiş ve şöyle demiş:

– Ateşte yanmaya lâyık bir günahkârın üzerine kül dökülürse ne diyebilir ki?

* * *

Günah işleyen ve nimetlerine nankörlük eden insanların havasını, suyunu kesmeyen Allah (celle celâluhu) karşısında insanlar kendi kusurlarına baksalar, bin şükürle secdeye kapanırlar. Hak taleb edecek bir sermayeleri olmayanlara yakışan en güzel şey af talep etmektir.

HAKİKÎ SULTAN

Sultan İkinci Mustafa'nın hat hocası, Meşhur Hattat Hafız Osman'dır. Sultan, Hattat Osman'la birlikte hat çalışırken hocasına çok hürmet edermiş. Bir gün yine hürmet ile hocasının hokkasını tutarken yapılan hattın güzelliği karşısında içinde bir coşku ve sevinç hissetmiş ve "Artık bir Hafız Osman daha yetişmez." demiş. Büyük Hattat Hafız Osman "Efendimiz gibi, hocasının hokkasını tutan padişahlar oldukça daha çok Hafız Osman yetişir." diye cevap vermiş.

* * *

Maddî âlemin sultanları olan o insanlardaki bu tevazu, nefislerine karşı kazandıkları sultanlıktandır.

TEVAZU

Ahmed Rufai Hazretleri, bir gün talebelerine:

– İçinizde kim bende bir ayıp görüyorsa bildirsin, dedi. Müritlerinden biri:

– Efendim, sizde büyük bir ayıp var diye cevap verdi.

Ayıbını talebesine soracak kadar kendini aşmış bu mütevazi insan hiç kızmadı, talebesi böyle söylüyor diye üzülmedi, belki sadece ayıbından kurtulabilmek ümidiyle sordu:

– Söyle kardeşim, o ayıbım nedir?

Talebe gözleri dolu dolu:

– Bizim gibilerin size talebe olması, dedi.

Bu söz gönüllere çok tesir etmiş, sohbette bulunan herkes ağlamaya başlamıştı. Ahmed Rufai Hazretleri de ağlıyordu. Bir ara sadece:

– Ben sizin hizmetçinizim, ben hepinizden aşağıyım, diyebildi.

* * *

Evet, keşke insanlar tâbi olanlara bakıp, onların aynasında metbûyu aramasalardı... Zira hem dün, hem bugün o altın halkayı temsil eden büyüklerin etrafındaki insanlar, ne denli nezih olurlarsa olsunlar, onları gösterebilmekte çok acizdirler.

DÜNYA

İKİNCİ CİLT

Tembel bir dalkavuk, zengin bir sultan olan akrabasına gelmiş. Çok sıkıntıda olduğunu söyleyip, ondan yardım talep etmiş. Sultan, ona bir kitap hediye etmiş. Adam, sultana bir şey söyleyemeden huzurundan çıkmış, ama içi öfke ile dolu imiş. Sürekli kendi kendine, "Cimri herif, ben ondan para istedim, o bana kitap verdi. Ben kitabı ne yapayım!" diye homurdanıyormuş. Eve gitmiş. Kitabın ilk sayfasını açmış. Bakmış bir altın var. Diğer sayfayı çevirmiş, onda da bir altın... Sultan kitabın her sayfasına bir altın koymuş. Adamı müthiş bir sevinç kaplamış. Aradan bir müddet geçince tekrar sultanın yanına gitmiş:

"Efendim!" demiş, "Verdiğiniz kitap o kadar güzel, o kadar faydalı idi ki hepsini okudum, çok istifade ettim. Acaba aynı kitabın ikinci cildini de verebilir misiniz?" Sultan hiç istifini bozmadan:

"O kitabın ikincisi yok." demiş.

* * *

İnsanın kıymetini bilmediği en önemli hazine ömür ve zamandır. Ne var ki insan, vaktin kıymetini bilmeden, onu gereksiz şeylerde israf eder. Halbuki, yirmi dört saat, yirmi dört altın gibi bir sermayedir ve en iyi şekilde değerlendirilmelidir. Telafisi olmayan bir servet varsa, o da zamandır.

KONAK

Belh Sultanı İbrahim bin Ethem, sarayında ayak divanını toplar. Vezirler, âlimler, kumandanlar, tebaa hazırdır. Mevzu; dinin iç yüzünü savunurken, dışını berbat eden dervişlerdir. Sultan, kum yığınları arasında altın parçalarının da bulunabileceğine inananlardandır. Bir ara kalabalıktan birisi konuşmaya başlar. Her sözü ile sultanın yüreğini deşer ve sultana yaklaşır. İbrahim Ethem:

– Sen kimsin? İşin gücün ne? Gözüm pek tutmadı seni?- der.

– Ben işsiz, güçsüz, evsiz, barksız biriyim, der adam. Rast geldiğim yere konarım, şimdi sana konuk olmaya geldim.

İbrahim Ethem sinirlenir, han işletmediğini, orasının konak olmadığını söyler. Adam:

– Burası han değil mi? diye sorar.

– Burası İbrahim Ethem'in sarayı.

– Senden önce kim vardı burada?

– Babam

– Ya ondan önce, ondan önce?

– Babam, babalarım...

– Birinin konup gittiği, öbürünün gelip konduğu yer han değil de nedir?

İbrahim Ethem donar kalır.

* * *

İnsan dünyayı bir uğrak bilip, yığınağını, hazırlığını asıl kalacağı diyar için yapmalıdır. Dünyanın en akılsız adamıdır ki tedarik ettiği şeyleri yollarda bıraksın, gideceği yere götürmesin. Epiktetos'un dediği gibi insan, karar verirken ölümü iki kaşı arasında düşünürse isabetli karar vermiş olur.

AĞLATAN KAHKAHA

Bediüzzaman Hazretleri anlatıyor: "Bir zamanlar Eskişehir hapishanesinin penceresinde oturmuştum. Karşıdaki lisenin genç kızları, okulun avlusunda gülerek raks ediyorlardı. Onları, o yalancı cennetlerinde cehennem hurileri hükmünde gördüm. Birden elli sene sonraki hâlleri bana göründü. Yani geçmişi gösteren sinemalar gibi manevî ve hayalî bir sinemada onların gelecekteki hallerini seyrettim. Onların sevinçleri eleme, gülmeleri ağlamaya dönmüştü. O gülen altmış kızdan ellisi toprak olmuş, kabirde azap çekiyordu. On tanesi yetmiş yaşına gelmiş, çirkinleşmişti. Fakat, en yakınları dâhil herkes hayatlarını sefil bir şekilde yaşamış oldukları için onlara âdeta tiksinerek, nefretle bakıyorlardı. Belki de onlarda kendi hâllerini görüyorlardı. Ben onlara ağladım."

* * *

Kim bilir, nice insana elli, altmış sene sonraki hâli gösterilse, yarınki hâline oturup şimdiden ağlayacak, belki de bir gecede ihtiyarlayıp şakakları ağaracaktır. Akıbeti unutmak, başa gelecekten kurtulmaya yetmiyor. Bugünden iyi hazırlanılmalı...

BİLSE

Köylünün birisi, öküzünü ahıra bağladı. Gece bir aslan geldi ve öküzü yedikten sonra onun yerine yattı. Köylü karanlıkta ahıra girdi. Öküzün yanına gidip, onu okşamaya başladı. Bunun üzerine aslan,

"Eğer aydınlık olsaydı beni pervasızca okşayan bu zavallının ödü patlayacak, gafletine kendisi bile şaşacaktı. Onun böyle pervasızca beni okşaması, neyi okşadığını bilmemesinden, beni öküz sanmasındandır." diye düşündü.

* * *

İnsanlar, zehirli lezzetler hükmünde olan ve onlara hoş görünen günahların hakikî çehreleri ile ahirette karşılarına ne surette çıkacağını bilselerdi, bugün yaptıklarına bin pişman olacak, en küçük bir günaha girmemeye çalışacak ve vicdanlarında onu çok kerih göreceklerdi. Bugün öyle değilse, bilmemelerindendir.

SADAKAT TESTİ

Bir emir vezirlerinin sadakatini ölçmek istiyordu. Acaba vezirleri ona bağlı mı idi, yoksa en ufak bir zevk ve menfaat hatırına onu terk mi edeceklerdi?

Cariyelerinden birisini çağırdı ve ondan vezirlerine bir iki kaş göz işareti ile cilve yapmasını istedi. Cariye denileni yapınca vezirlerden bazıları cevap verdiler, bazıları cariyeden yüz çevirdiler. Sultan, hangilerinin sadık, hangilerinin hain olduğunu anladı.

* * *

İşte, dünya o güzel gözlü cariye gibi fâni çehresi ile insana tebessüm eder. Bazıları o küçük tebessümün cezbesiyle, Sultanlarını unutup, onu terk eder. Akıllarınca bir şeylere kavuşacaklarını zannederler. Sadakat testinde olduklarının ve o tebessümlerin kendilerine fayda vermeyeceğinin farkında değildirler. O vefasızlık onlara bir şey kazandırmayacak, aksine sahip oldukları şeyleri kaybettirecektir.

SEVGİLİ KULLAR

Fakir bir adamın, bir çöl yolunda devesi hastalandı. Ne kadar uğraştılarsa yerinden kaldıramadılar. En sonunda onun yükünü başka bir deveye yükleyip, yollarına devam ettiler. Onlar devenin yanından ayrılır ayrılmaz bir çok vahşî hayvan devenin etrafını çevirdi, fakat hiç birisi yaklaşmadı. Bunu uzaktan gören kafiledekiler oldukça şaşırdılar. İçlerinden birisi bu işin sırrını anlamak için arkada kaldı. Devenin yanına

yaklaştı ve boynunda dualı bir gerdanlığın asılı olduğunu gördü. O gerdanlığı devenin boynundan alıp, yanından uzaklaştı. Yırtıcı hayvanlar hemen hücum etti ve deveyi parçaladılar.

* * *

Dünya, o deve gibidir. Dünyanın boynundaki gerdanlık ise Allah'ın sevgili kulları; âlimler ve âbidlerdir. O gerdanlık dünyanın boynunda olduğu müddetçe dünyanın huzur ve güvenliği tamam olur. Onlar eksilir ve incinirse, dünya da incinir ve huzur eksilir.

İMAN

O DA İHTİYARLIKTAN

Yaşlı bir adam doktora gitmiş. Doktora hastalıklarını anlatmaya başlamış:

– Kendimi çok halsiz hissediyorum, demiş.

– İhtiyarlıktan, demiş doktor.

– Çok kolay üşüyorum.

– İhtiyarlıktan.

– Öksürüyorum.

– İhtiyarlıktan.

– Başımda ağrılar, kulağımda uğultular oluyor.

– İhtiyarlıktan.

Adam sinirlenmiş.

– Ne bu yahu, demiş, sen nasıl doktorsun? Ne desem ihtiyarlıktan diyorsun.

– Kusura bakma ama amca, demiş doktor, senin bu sinirliliğin de ihtiyarlıktan.

* * *

Ne denir, ne ad konulursa konulsun, milletimizin ve insanlığın zaafı, zaaf-ı imandır. İmansızlık ve ahlâki sukût insanlığın onulmaz yarasıdır.

KÂİNATA MEYDAN OKUMAK

'Büyük İslam Tarihi, isimli eseriyle tanınan Abdurrahim Zapsu, bir subay arkadaşından dinlediği şu hâdiseyi nakleder. Subay, Birinci Cihan Harbinde Bitlis civarında Ruslara esir düşmüştür.

"Bediüzzaman da Sibirya'daki esir kampında idi. Birgün Nikola Nikolaviç esirleri teftişe geldi. Kampı gezerken Bediüzzaman'ın önünden geçtiğinde herkes kalkmasına rağmen, o yerinden kalkmadı. Tekrar bir bahaneyle önünden geçti, yine kımıldamadı. Üçüncü kez geldiğinde, önünde durdu ve tercüman aracılığı ile:

– Beni tanımadın mı? diye sordu.

Bediüzzaman tercümana cevap verdi.

– Evet tanıdım. Çarın dayısı Nikola Nikolaviç'tir. Kafkas cephesi başkumandanıdır.

– O hâlde niçin hakaret etti.

– Hayır, ben hakaret etmiş değilim. Sadece mukaddesatımın emrettiğini yaptım.

– Mukaddesatı ne emrediyormuş?

– Ben Müslüman âlimiyim. Benim kalbimde iman vardır ve imanlı bir şahıs, imansızdan efdâldir. Ben ona kıyam etseydim, mukaddesatıma hürmetsizlik etmiş olurdum. Onun için kıyam etmedim.

– Şu hâlde bana imansız demekle; beni, şahsımı, ordumu, milletimi ve Çarı tahkir etmiş oluyor. Derhâl divan-ı harb kurulup yargılansın.

Bunun üzerine divan-ı harb kurulur. Karargahtaki Türk, Alman ve Avustralya zabitleri Bediüzzaman'a başkumandandan özür dilemesi için ısrar ederler.

– Ben ahiret diyarına göçmek ve huzur-u Resûlullah'a varmak istiyorum. Bana bir pasaport lâzımdır. Ben imanıma muhalif hareket etmem, der.

Yargılanır ve kurşuna dizilerek idam edilmesine karar verilir. Abdest ve namaz için on beş dakika müsaade ister. İki rekâtlık namazı sırasında Nikola Nikolaviç erir.

– Beni affediniz. Sizin beni tahkir için değil, imanınızın gereği ve mukaddesatınızın emrini yerine getirmek için öyle davrandığınızı anladım. Dininize bağlılığınız takdire değer. Sizi rahatsız ettim, beni affedin, der.

* * *

"İman hem nurdur, hem kuvvettir. Hakikî imanı elde eden adam kâinata meydan okuyabilir." ve "Ölüm yokluk değil, başta Habibullah olmak üzere dostlara kavuşma kapısıdır."

AHİRET

SEFER

Yavuz Sultan Selim, Mısır seferinden İstanbul' a döndüğünde, valileri bir korsan yuvası hâline gelen Rodos üzerine sefer yapılmasını ister. Yavuz:

– Bizim der, şimdiden sonra, ahiret seferinden başka seferimiz yoktur.

Kısa bir müddet sonra vefat eder.

* * *

Sultan odur ki onlar gibi hem dünyanın ukbânın hem ötenin sultanı olsun. "Bizler uzun bir seferdeyiz, buradan kabre, kabirden haşre, haşirden ebed memleketine gitmek üzereyiz."

İBRAHİM ETHEM VE İĞNE

İbrahim Ethem'in valilerinden birisi onu aramaya çıkar. Onu Belh'e geri getirip, saltanatının başına geçirecektir. Bir deniz kenarında onu gömleğinin söküklerini dikerken bulur:

– Nedir o elindeki diye sorar.

– Dikiş iğnesi.

– Bir zamanlar kılıçla dağları bölerken şimdi bir iğneye mi kaldı işin?.

– Bu iğne o kılıçtan daha kuvvetlidir. Allah dilerse o iğnenin ucuyla bana üzüm taneleri gibi yıldızları toplatır.

– Demek kerâmet bu iğnede, der vali ve iğneyi elinden kapıp denize atar. İbrahim Ethem seslenir:

– Balıklar getirin iğnemi!

Bir balık ağzına iğneyi alıp getirir.

– Sırra kastettim, der. Meğer farkında olmadan kefenimi dikmeye başlamışım.

– Nereye gidiyorsun? diye sorar balıkçı.

– Saraya. İçine yalnız beyaz gömleklilerin alındığı, kılıçlı böceklerin nöbet tuttuğu, havaya, ışığa bile yasak koyulan, darlığın genişliğe çevrildiği saraya.

* * *

Asıl saltanat, fâni diyarda, binilen bir binitte, uçakta, trende, gemide olan saltanat değildir. İnsan, bir gün muhakkak indirileceği dünya binitinin sultanı olamaz. Hakikî saltanat mana diyarının, manevî sultanlığıdır. Onun da tek sermayesi aczdir.

ÇOCUK TAZİYESİ

Bir adamı hapse atmışlar. Yanında küçük bir çocuğu da varmış. Adam, kendi derdinin yanında bir de çocuğunun üzüntüsünü yaşıyormuş. Hem bakım görümü ona çok müşkül geliyor, hem de sıhhî olmayan o ortamda çocuğunu korumak için didiniyormuş. Padişah, bu durumdan haberdar olmuş. O merhametli sultan, çocuğu saraya, yanına almak için memurunu göndermiş. Adam, çocuğundan ayrılığa razı olmamış ve vermek istememiş. Arkadaşları "Bunu sen nefsin için yapıyorsun. Halbuki çocuk saraya gitse, hem sen bir çok meşakkatten kurtulacaksın, hem de çocuk sarayda rahat edecek. İnadın manasızdır. Çocuğu sultanımıza ver. İlerde çocuk büyüdüğünde babasını görmek isteyecektir. Padişah, çocuğu

zindana getirip senin perişan hâlini ona gösterecek değil ya, elbette ki seni alıp saraya götürecektir. Böylece sen de kurtulmuş olacaksın." derler. Adam, ikna olur ve ayrılık zor gelse de çocuğunu gönderir.

* * *

Bediüzzaman Hazretleri, bu hikâyeyi bir çocuk taziyesi münasebetiyle ve evlâdı vefat eden mü'min ebeveynin cennete gireceği hadisini izah ederken anlatır. Buluğ çağına girmemiş masum çocukların cennetlik olacağına dair rivayetler vardır. Elbette, çocuklar annelerini ve babalarını görmek istediğinde, Allah onları cehenneme göndermeyecek, belki onları da cennetine alacaktır.

KADER

KADERDEN KAÇMAK

Birgün adamın birisi koşarak Hazreti Süleyman'ın *(aleyhisselam)* huzuruna girdi. Adam tir tir titriyordu. Yüzü sararmış, dudakları morarmıştı. Hazreti Süleyman:

– Ne oldu sana, bu hâlin nedir? dedi.

Adam soluk soluğa cevap verdi:

– Azrail bana çok tuhaf bir nazarla, hatta hışımla baktı. İçime tarifsiz bir korku düştü. Sizin adaletinize sığındım, dedi.

– Peki, benden ne istiyorsun? dedi Süleyman *(aleyhisselam)*.

– Ey adil padişah. Rüzgâra emret, beni Hindistan'da bir adaya bıraksın. Belki orada Azrail'in hışmından canımı kurtarırım, dedi adam.

Hazreti Süleyman rüzgâra emretti ve rüzgâr da adamı Hindistan'da bir adaya götürdü.

Ertesi gün Hazreti Süleyman divan vaktinde halkı kabul ederken Azrail çıkageldi. Hazreti Süleyman, bir gün evvelki hâdiseyi zikrederek, adama niçin hışımla baktığını sordu. Azrail,

– Ey Allah'ın şanı yüce peygamberi. Ben o adama hışımla bakmadım, onu görünce şaşırdım. Çünkü Cenâb-ı Rabbü'l-Âlemin bana "Git, falan kulumun canını Hindistan'da al!" bu-

yurdu. “Bu adamın yüz tane kanadı olsa yine de Hindistan’a gidemez.” diye düşündüm. Hindistan’a gidince adamı orada buldum ve canını aldım, dedi.

* * *

İnsanın kendi cüzî iradesine bakan meselelerde elinden bir şey gelse de, iradesine bağlı olmayan meselelerde yapabileceği bir şey yoktur. Kadere rıza gösterilmelidir. “Kader beyaz kağıda sütle yazılmış yazı, / Elindeyse beyazdan gel de sıyır beyazı.”

KADER NE DER?

Fatih Sultan Mehmet, çocukluğunda biraz yaramazlık yapınca, babası ikinci Murat:

– Ne yaramaz çocuksun, senden adam olmaz, diye kızar.

O esnada Akşemseddin Hazretleri de oradadır. Velâyet ile keşfettiği, kalp gözü ile gördüğü şeylerden ötürü tebessüm ederek şöyle der:

– Peder ne der, kader ne der.

* * *

Kader, ölçü demektir ve her şeyin güzelliği ölçüsündedir. Ezelî ilmi ile her şeyi bilip kaydeden Allah neyi kaydetti, ezelî kader hükmünü nasıl verdi ise öyle olacak, insanın karşısına beklenen beklenmeyen o şeyler çıkacaktır. Allah’ın yazması insanın iradesi ile tercih edeceğini bilmesindendir, cebirden değildir.

BELÂ ONA GELECEK

Adamın birisi Hazreti Musa’ya *(aleyhisselam)* gelerek:

– Ya Musa, ne olur dua et de hayvanların dilinden anlayayım. Bundan kendime dersler çıkarır, iyi insan olurum, dedi.

Hazreti Musa *(aleyhisselam)*:

– Git işine bak, bu hâlin senin için daha hayırlıdır, kaldıra-

mayacağın bir yükün altına girmeye çalışma, diye cevap verdi.

Fakat adam dinlemedi, sürekli ısrar etti.

– Ya Musa, ne olur, hiç değilse kapımdaki köpekle horozun dilinden anlayayım, diyordu.

Sonunda Hazreti Musa dua etti ve adam sevinerek evine gitti. Ertesi sabah, hizmetçisi sofrayı kurarken bir parça ekmek fırlayıp düştü. Horoz koşup hemen kaptı. Köpek,

– Be horoz, yaptığın doğru mu? Sen buğday da arpa da yiyebilirsin. Bense ekmekten başka bir şey yiyemiyorum. Ne için benim rızkımı kapıyorsun" diyerek horoza kızdı. Horoz,

– Haklısın ama tasalanma, yarın bizim efendinin eşeği ölecek, sen de böylece karnını bir güzel doyurursun, dedi.

Adam bunu duyunca hemen eşeğini pazara götürüp sattı. Ertesi gün, ne konuşacaklar diye köpekle horozun yanına geldi. Köpek horoza sitem ediyor:

– Hani eşek ölecekti, ben de karnımı doyuracaktım, diyordu. Horoz,

– Eşek öldü ama başka yerde öldü. Fakat hiç merak etme, yarın at ölecek, o zaman daha büyük bir ziyafete konacaksın, dedi.

Adam hemen atını da sattı. Hayvanların dilini anlayabilmenin onun için çok kârlı olduğunu düşünüyordu. Ertesi gün yine köpekle horozu dinlemeye gitti. Köpek yine horoza sitem ediyor, yalan söylemeye başladığından şüpheleniyordu. Horoz,

– Ben yalan söylemedim. At ölecekti, sahibimiz sattı. Fakat sen merak etme, yarın sahibimizin en çok değer verdiği kölesi ölecek, o zaman onun hayrına yemekler helvalar verilecek, hepimiz doyacağız, dedi.

Bunu duyan adam hiç beklemeden kölesini de sattı. Ertesi gün yine aynı konuşmalara kulak kabartmak için gitti. Bu sefer köpek çok kızgındı. Günlerdir yalanlarla avutulduğunu söylüyordu. Horoz,

– Ben yalancı değilim ve yalan söylemem, diye itiraz etti. Köle de öldü, ama başka yerde. Çünkü sahibimiz onu da sattı. Fakat hiç iyi etmedi. Zira ilkin kaza eşeğe gelecekti, böylece sahibimiz kaza ve belâdan kurtulacaktı. Onu sattı, ata geldi. Atı sattı, köleye geldi. Köleyi de sattı, şimdi belâ kendisine gelecek. Sıra onda, yarın sahibimiz ölecek, böylece hepimiz doyacağız, dedi.

Bunu duyan adam akılsız başını dövmeye başladı, ancak iş işten geçmişti.

* * *

İnsanlar başlarına gelen nahoş şeyleri hayra yormalı, onun daha büyük bir belâyı def ettiğini, belalara kalkan olduğunu düşünmelidirler. Evet, perdenin arkasında neler olduğu ve hâdiselerin hikmetinin neyi gerektirdiği her zaman bilinemeyebilir. Hayır görünende şer, şer görünende hayır olabilir. İnsan sık sık sadaka vererek belâları def etmelidir. Her şeyin sadakası vardır. Servetin, ilmin, iyi niyetin, sıhhatin, kuvvetin, zamanın...

İLİM

NAHİVCİYLE GEMİCİ

Bir nahiv (dil bilgisi) âlimi gemiye binmişti. Gemiciye sordu:

– Nahiv ilmi bilir misin?

– Hayır, dedi gemici.

– Desene ömrünün yarısı boşa gitti, dedi âlim gülerek.

Gemici âlimin bu tepeden bakan tavrına kızdı, fakat bir şey söylemedi. Aradan biraz zaman geçince fırtına çıktı, gemi büyük bir girdabın ortasında kaldı. Âlim korkmuş bir kenara büzülmüştü. Gemici âlime seslendi:

– Yüzme bilir misiniz?

– Ne gezer, dedi, ben yüzme bilmem.

Gemici gülümseyerek seslendi:

– Yazık, desenize ömrünüzün tamamı boşa gitti, çünkü gemi bu girdaptan kurtulamaz, batacağız.

* * *

İnsan, tabi ki dünyevî ilimleri öğrenmelidir. Ancak, o ilimlerin manası olan dinî ilimleri de öğrenmeli veya öğrendiği dünyevi ilimlerin penceresinden bu yerlerin sahibine ait hakikatleri ve güzellikleri görmelidir. Yoksa, hayatının yarısı olan dünyası kurtulsa da, ahireti batabilir.

PADİŞAHA HÜKMETMEK

Celâleddin-i Harzemşah'ın amcası, Horasan ülkesinin padişahı olan Alâaddin Muhammed Harzemşah'ın, her bakımdan faziletli bir kızı vardı. Padişah, makam ve vasıf açısından kızına uygun düşecek birisini bulamamaktan ötürü rahatsızdı. Bir gece vezirine danışarak:

– Bizim kraliçenin bir dengi bulunmayınca ne yapmalı, ne tedbir almalı? dedi.

Vezir, hem bilgili ve hem de düşüncelerini rahatlıkla söyleyen bir insandı.

– İslâm padişahlarının dengi âlimlerdir. Çünkü "Padişahlar halka, alimler de padişahlara hükmeder." diye cevap verdi. Padişah,

– Öyle ilmi ile amel eden bir âlim nerededir? dedi. Vezir,

– O âlim başkent Belh şehrinde Ebu Bekir Efendimizin torunlarından olan Celâleddin Hüseyin Hatîbî Hazretleri'dir, cevabını verdi.

* * *

"Hakkı neşredenler Peygamberlere tâbi olmakla mükelleftir." Peygamberler müstağni idi, gözleri toktu, kimseden en küçük bir talepleri olmamıştı. Vazifelerinin ve ilimlerinin izzetini muhafaza ediyorlardı. Dünyevî hiçbir saltanat bir an için olsun bakışlarını bulandıramadığı gibi tebliğ ve irşat vazifesinde iken dünyevî her türlü makam, mazhar oldukları şey yanında çok küçük kalıyordu.

Dünden bugüne bizim dünyamızda ekseriyetle sultanlar ulemaya karşı hürmetkâr olmuştur. İlim öyle bir makamdır ki sultanları bile kendisine hürmet ettirir.

ARİF OLMAK

Hak dostuna sormuşlar:

– Âlim kimdir?

– Bildiğini bilen...

– Ya arif kimdir?

– Bilmediğini bilen...

* * *

"Neye vardın vardın da / Ufuk varmakla bitmez." Âlim olmak güzel. Fakat arif olmak çok daha güzel. Öğrendikçe aczini bildiren idrak...

LİYAKAT VE CİDDİYET

Fatih Sultan Mehmet, on altı medrese, mektep, kütüphane, basım evi ve hastaneden oluşan eşsiz külliyesini kendi kesesinden yaptırıp vakfeder. Daha sonraki giderleri karşılamak için de gelirleri külliyeye ait olmak üzere dükkânlar, hanlar ve hamamlar yaptırır. Bir gün külliyede ders veren müderrisleri ziyarete gider. Sohbet esnasında,

– Muhterem üstadlar, şu medrese odalarından bir tanesini bana tahsis buyurun da devlet işlerinden vakit buldukça buraya gelip, odama çekileyim ve ilmî incelemelerde bulunayım, der.

Medresenin başı olan yaşlı müderris şu cevabı verir:

– Sultanım, medresede bir oda sahibi olmak için hiç değilse danişmendin (Doçent) ilmî payesini ihraz etmiş olmak gereklidir. Sizin böyle bir ilmî payeniz yoktur. Bu bakımdan size oda tahsis edemeyiz.

Koca Sultan, hocasıyla konuşan bir talebe tevazuu ile sorar:

– Üstadlarım, benim burada oda sahibi olmamın çaresi, yolu nedir?

– Sultanım, müderrisler heyeti huzurunda imtihan olunuz. Eğer sahip olduğunuz bilgiler bir danişmendin bilgisi kadar veya ondan üstün ise bir oda tahsis olunabilir, der aynı müderris.

Fatih, belirlenen günde müderrisler tarafından imtihan edilir, imtihanı başarır ve bir oda sahibi olur.

* * *

Bu, ilim erbabına hürmet, işi ehline vermek ve yapılan işi bütün ruhu ile ciddiye almaktır. Padişah, vazifesinin başında padişah, padişahlık hukukunun dışındaki sahalarda sıradan bir vatandaştır. Başkaları ile kıyaslandığında onda keyfliğin zerresinin yüzde biri yoktur.

İNSAN

KURTULMAK İSTİYORSAN

Tüccarın birisi alış veriş için Hindistan'a gitmeden evvel ailesine, yanında çalışanlara, kölesine, cariyesine, tek tek:

– Sana oradan ne getireyim, ne istersin? diye sordu.

Her biri bir şeyler istedi. Evindeki papağanını da ihmal etmedi:

– Ey güzel kuşum, sana ne getireyim. Hindistan'dan ne istersin? dedi. Papağan:

– Oradaki papağanlara selâmımı söyle. Hâlimi anlat. Papağan kafesimde mahpustur de. Ben burada kafeslerde sizin hasretinizi çekerken, siz serbestçe kanat çırpıp uçuyorsunuz, bu reva mıdır? Hiç değilse bir seher vakti bu garibi anın ki ben de birazcık mutlu olayım, dediğimi söyle. Başka bir şey istemem, diye cevap verdi.

Tüccar kervanını düzüp yola koyuldu. Günler sonra Hindistan'a ulaştı. Birkaç papağanın kayalıklara konmuş, beklediğini görünce, atını durdurup seslendi:

– Ben falan memleketten, falan kişiyim. Bir arkadaşınız benim evimde. Selâmı var, size şunu söylememi istedi, dedi ve anlattı.

Tüccar sözünü bitirir bitirmez, bir papağan titremeye başladı, nefesi kesildi ve düşüp öldü. Tüccar bu haberi verdiğine pişman oldu. Kendi kendisine:

– Ben ne yaptım. Galiba benim kuşun yakını idi. İnsan böyle bir haberi verir mi, zavallı papağanın ölmesine sebep oldum, diye hayıflandı.

Aradan bir hayli zaman geçti. İşlerini bitirip memleketine döndü. Herkesin istediğini getirmişti. Papağanın yanına ise hiç uğramıyordu.

Kuş sonunda dayanamadı. Kendi isteğinin ne olduğunu sordu:

– Haber ver, ben de sevineyim, dedi. Tüccar, anlatmak istemedi:

– Üzülürsün, dedi. Papağan yine ısrar edince:

– Tarif ettiğin yere gittim, dedi ve olanları anlattı.

Tüccarı dinleyen papağan da titremeye başladı ve düşüp öldü. Tüccar:

– Ben ne yaptım. Bu üzücü haberlerle orada onu, burada bunu öldürdüm, diye akılsızlığına ağladı. Sonunda ölü papağanı kafesin dışına çıkardı, pencerenin kenarına getirdi. Papağan pencerenin kenarına gelir gelmez canlandı, uçup bir ağacın dalına kondu. Tüccar:

– Güzel kuşum, bu ne iştir, beni kandırdın? dedi.

Papağan, konduğu yerden:

– Sevgili efendim! Ben onlara hâlimi anlattım ve nasıl kurtulayım diye sordum. Onlar da bana 'Kurtulmak istiyorsan öl.' dediler. Ben de onların dediğini yaptım, öldüm kurtuldum diye seslendi.

* * *

Evet, nefsi adına ölen, esaretlerden, binlerce kafesten kurtulur. Hayvanî yanlarıyla ölen, insanî melekeleriyle dirilir. Hazreti Mevlâna, insanın bitmez tükenmez hazinelerini keşfetmesi için, nasıl ölmesi gerektiğini bu hikâye ile ders verir.

TOPRAĞIN KUSURU

Allah *(celle celâluhu)*, Hazreti Âdem'e menşe olsun diye topraktan has bir parça alması için Cibril'i gönderdi. Toprak:

– Rabbime karşı kusurlu hâle gelmekten Rabb'ime sığınırım, dedi.

Sığınana sığınma hakkı tanıdı Cibril, almadı. Allah *(celle celâluhu)* sual edince vakıayı nakletti. Daha sonra Allah *(celle celâluhu)* Mikail *(aleyhisselam)*'ı gönderdi. Toprak aynı şeyi ondan da diledi, o da almadı. Sonra Azrail *(aleyhisselam)*'ı gönderdi Allah *(celle celâluhu)*... Toprak, yine kusurlu hale gelmekten Rabb'ine sığındı. Azrail *(aleyhisselam)*:

– Ben de Rabbimin emrini yerine getirmemekten Rabbime sığınırım, dedi ve aldı.

Allah *(celle celâluhu)* Azrail'e:

– Toprak, bana karşı kusurlu hâle gelmekten yine bana sığınmadı mı? dedi.

– Sığındı, dedi Azrail. Fakat ben de senin emrini yerine getirmemekten sana sığındım ve aldım. Allah *(celle celâluhu)*:

– Ben de, topraktan ayırdığını toprağa döndürme vazifesini sana verdim, buyurdu.

* * *

Toprağın irade ve itaat etmeme kabiliyeti yoktur. Toprak, insan olunca günah işleyebilir bir mahiyet kazanacak ve her günahla da O Sonsuz Kudret Sahibi'ne karşı kusurlu hale gelecektir. Toprağın kusurlu hale gelmekten sığınması ondandır. Ve elbette, Rabbe karşı kusurlu hâle gelmekten yine O'na sığınmak gerekir. O sonsuz kerem sahibidir.

İYİLERDEN OLMAK

Adamın birisi, Hazreti Ayşe validemize:

– Ey mü'minlerin annesi, insan kendisinin iyilerden olduğunu nasıl bilir? diye sormuş. Ayşe validemiz:

– Kendisinin kötülerden olduğunu bildiği zaman, demiş.

– Kendisinin kötülerden olduğunu nasıl bilir? demiş adam...

– Kendisini iyilerden gördüğü zaman, buyurmuş Hazreti Ayşe annemiz.

* * *

Bediüzzaman Hazretlerinin, "Dünya karşıma geçip bana iyisin iyisin dese, benim iyi olduğuma beni inandıramaz!" sözü bu meseleyi çok güzel izah eder. Evet, insan kendi hatasına vâkıftır ve o hataları Allah'a karşı işlemiş olduğu için de büyük görmeli, nefsini affetmemelidir. Yabancı bir düşünür de "Dünyada iki tür insan vardır, kendini iyi bilen kötüler ve kendini kötü bilen iyiler." der.

ONLARIN GÜNAHI

Serriyyü's-Sekatî Hazretlerine:

– Ya şeyh, sizin hiç hatanız olmadı mı? diye sordular.

– Kardeşlerim, dedi, bir hata işledim ki ateşi otuz yıldır yüreğimi yakmaktadır. Hatırladığımda kalbim duracak gibi oluyor.

Müslümanlar çok merak ettiler:

– O hata ne idi?

– Otuz yıl önce Bağdat'ta büyük bir yangın çıktı. Benim dükkânımın da bulunduğu büyük bir çarşı yandı. O sırada ben orada değildim. Bana bütün komşuların dükkânının yandığını, benimkine bir şey olmadığını haber verdiler. Sevindim, "Elhamdülillah" diyerek Rabbime hamdettim. Fakat hemen aklıma diğer Müslümanları bırakıp sadece kendimi düşündüğüm geldi ve çok utandım. Derhâl tövbe istiğfar ettim. Kefaret olarak dükkânımdaki bütün malları fakirlere dağıttım. Lâkin otuz yıldır, o bir anlık bencilliğim kalbimden hiç çıkmadı, ateşi beni hep yaktı, dedi.

* * *

Başkasına üzülmemek bencillik olur. Kendisine musibet uğramadı diye hamdetmek hata değildir. Fakat işte büyüklerin günahı, hatası budur. Onlar başkalarının sevap kabul ettiği çok hâli kendileri için hata kabul ederler. Ve onların semalarına vâkıf olmadan, dünyayı bulunduğu çukurdan ibaret zanneden insanlar, nefislerinin homurtusu ile "Onlar da insan değil mi, onlar da hata yapmaz mı?" diyerek şeytanla birlikte günah avcılığına çıkar.

Kendinden pay biçip, âlemi kendisi gibi sanır.

ÖZEL ARABA

Necip Fazıl'a sormuşlar:

– Üstad, özel arabanız yok mu?

Cevabı kendince hikmet ve idrak pırıltılı olmuş:

– Ona en son bineceğim.

* * *

Bayram şiirinde "Ölüm ölene bayram, bayrama sevinmek var;/ Oh ne güzel, bayramda tahta ata binmek var!" diyen Üstad, inşallah ölümle ebedî bayramına kavuşmuştur.

YÜZ KARASI

Neyzen Tevfik, Kadıköy'de ney üflerken yanına yaklaşan ayakkabı boyacısı bir çocuk:

– Amca, boyayalım mı? der.

Neyzen yerinden kalkar. Cebinden bir miktar para çıkarıp çocuğa verdikten sonra yere sırt üstü uzanır:

– Gel yüzümü boya.

Yüzü boyanan Neyzen Kadıköy'de, Ahmet Rasim'in de sık sık gittiği başka bir eğlence mekânına gider. Ahmet Rasim, onu görünce:

– Ne bu hâl Neyzen? der. Kuşdili Tiyatrosu'nda "Arabın İntikamı'nı mı (Othello) oynadın?

Neyzen Tevfik güler:

– Merhamet insanın yüzünü bazen kara çıkarır.

Hâdiseyi anlatır, boyacıya acıdığını söyler ve ekler:

– Kâinata bir de bu heybette görüneyim, dedim. Allah'a şükür ki böyle bir yüz karam oldu. Ya çıkmazına boyansaydım...

* * *

İman, ibadet ve güzel ahlâk Allah'ın boyasıyla boyanmanın vesilesidir. Hayrın boyası nur, hatanın boyası kirdir. Yunus, "Boyandım rengine solmazam artık, / Eğer aşık isem, ölmezem artık" derken bunu anlatır. Günahlar ve hatalar öyle karanlık kirlerdir ki insanı vicdanında mahkum ederler. Fakat, dua, gözyaşı ve neticesinde affın silemeyeceği hiçbir leke yoktur.

NAMAZ

ÖMER VE NAMAZ

Ateşgede, İranlı bir köle, Hazreti Ömer Efendimizi namaz kılarken sırtından hançerlemişti. Namazını tamamlamak için belini doğrultmaya çalışıyordu. Yanındakiler, "Sen namaz kılamazsın." dedikçe, o "namaz" diyor, Rabb'ine "namaz" diyerek yürüyordu. Kendini kaybetmeye başlamıştı. Âdeta komaya girmişti. Uyandırmaya çalışıyorlar, bir türlü muvaffak olamıyorlardı.

Bir ara içeriye ashabın gençlerinden Misver İbn-i Mahreme girdi. "Emirü'l-Mü'minin'i uyandıramıyoruz!" dediler. Yaşı gençti ama Ömer'i çok iyi anlamıştı:

– Emirü'l Mü'minini namaza çağırın, dedi.

Birisi, ağzını kulağına doğru yaklaştırdı:

– "Essalâh ya Emire'l Mü'minin!" dedi. "Namaza ey mü'minlerin emiri!" diyordu.

Bıçak keser, ateş yakar, su ıslatır, Ömer ise namaza çağrılınca kalkardı. Uyuyan ve birkaç defa çağrıldıktan sonra "Geliyorum!" diyen bir insanın telâşıyla:

– "Hâ Allahi izen.", "Tamam şimdi kalktım!" diyerek doğrulmaya çalıştı.

* * *

Fethullah Gülen Hocaefendi, bu hâdiseyi anlatıyor ve şöyle yorumluyordu. "Eğer sizde Ömer vefat ettikten sonra sesinizi ona duyurabilecek ses olsaydı ve siz ona "Essalâh ya Emire'l-Mü'minin" diye seslenseydiniz, toprağın altından, "Hâ Allahi izen." diyerek doğrulduğunu görecektiniz."

Hazreti Ömer'deki namaz aşkı bu idi.

KELEPÇELERİN ÇÖZÜLMESİ

Bediüzzaman Hazretleri, Mardin'de iken Molla Said diye anılır. Molla Said'in Mardin hayatı hâdiseli geçtiğinden, şehirdeki dalgalanmayı durdurmak maksadı ile Mardin Mutasarrıfı, Molla Said'i Savurlu Mehmet Fatih ve İbrahim isimli iki jandarmanın nezaretinde Mardin'den çıkarır.

Savur ilçesinin Ahmedi köyü yakınından geçerken, namaz vakti gelir. Molla Said kelepçelerinin açılmasını ister. Jandarmalar kabul etmezler. Bunun üzerine kolundaki demir kelepçeler çözülür. Yere bırakır. Jandarmaların şaşkın bakışları altında abdestini alıp, namazını kılar. Namazdan sonra:

"Biz şimdiye kadar muhafızınız idik, bundan sonra sizin hizmetkârınızız." diyen jandarmalardan, kendi vazifelerini yapmalarını ister.

Bu hâdise o günden sonra Bediüzzaman'a her sorulduğunda: "Olsa olsa namazın kerâmetidir." diye cevap verir.

* * *

Allah'a o kadar bağlı, O'nunla o kadar dolu, şirkin en küçük ve en gizlisine bile o kadar karşıdır ki, bir sefer olsun nefsine tek pay biçmemiştir. O öyle olduğu için Bediüzzaman'dır.

NAMAZINI KAÇIRMAMIŞ

Zenbilli Ali Efendi, Bayezid-i Veli camisinin açılışında namaz için toplanmış olan cemaate mihraba yakın bir yerden şöyle diyordu:

– Cemaat-i Müslimin! İçimizde ilk namazda imamlık yapmaya lâyık bir çok zevat vardır. Hangisini ötekisine tercih edeceğimizi bilemez hâle geldik. Bu durumda sizlere şöyle bir teklif sunuyorum. Baliğ olduğu günden şu ana kadar hiçbir namazını terk etmemiş kim varsa namazı o kıldırsın. Şimdi lütfen böyle olan zat mihraba geçsin, bekliyoruz.

Cemaat bir anda sükût kesilmişti. Kimse yerinden kalkmıyor, mihraba geçmiyordu. Bir kişi Zenbilli'ye doğru yürüdü, kulağına eğildi ve:

– Rabbime şükürler olsun, şehzadeliğimde ve sultanlığımda, hazarda da, seferde de bir vakit namazımı terk etmedim, dedi.

Bu sözlerden sonra mihraba geçti. Yüreklerde coşku ve ürperti hasıl eden bir sesle ellerini kaldırdı ve:

– Allahu Ekber! dedi.

İmam, Sultan İkinci Bayezid Han'dan başkası değildi.

* * *

Bir millet nasılsa, öyle idare edilir. Bir şeyin içinde ne varsa üzerindeki onun kaymağıdır, o şeyin özelliklerine daha çok havidir. Bu hâdisede olduğu gibi, ihtimal Osmanlı süzülse idi, Sultan olarak karşımıza yine aynı şahıslar çıkardı.

NEFİS

EŞEĞİN SESİ

Mevlâna Hazretleri, bir gün medresesinde ders verirken talebelerine: "Allah *(celle celâluhu)* Kur'an-ı Mecid'inde, en çirkin ses eşeğin sesidir." buyuruyor. "O kadar hayvanın içerisinden eşeğin seçilmesinin hikmeti nedir?" diye sordu.

Talebeleri, bu meselenin açıklamasını kendisinden rica ettiler. Mevlâna:

"Her hayvanın kendisine mahsus bir zikri, tesbihi, iniltisi vardır. Meselâ devenin böğürtüsü, aslanın kükremesi, av hayvanlarının inlemesi, sineklerin vızıltısı, arıların uğultusu onların zikirleridir. İnsanların tesbihi ve zikri olduğu gibi gökteki meleklerin de vardır. Halbuki biçare eşek sadece iki vakitte anırır. Birisi, çiftleşmek istediğinde, diğeri acıktığında.

Demek ki eşek, şehvetinin ve boğazının esiridir. Gönlünde Allah'a ait bir dava, bir sevda bulunmayan, sadece midesini ve şehvetini düşünen birisinin sesi Allah katında eşek sesi gibidir veya daha aşağıdır."

* * *

"...Doğrusu onlar davarlar gibidirler, hatta onlar yolcada sapıktırlar." (Furkan,25/44) ayetinin tokadı da her hâlde böyle olan insanların suratına inmektedir. İnsan; hayatı, midesi, arzuları, zevkleri, sadece beşeri dertleri için yaşarsa, haya-

tında hiçbir ulvî gaye olmazsa, onun çıkardığı bütün sesler böyle bir akıbetin habercisidir.

Mevlâna, makam münasebeti ile bu dersi verirken, bir başka yerde de insana bu kadar hizmeti olan eşeğe eziyet edilmemesini, her mahlukun yemek ve şehevî istek mevzuunda müşterek olduğunu anlatır. "Eğer, o hayvan bu sebeple hakir görülürse, bu hisleri taşıyan her mahluk hakir görülmelidir." der.

Mevlâna Hazretleri, eşeğin o hâllerinden "İnsanlar böyle olmamalı." manasına bir ders çıkarmış, eşeği kınamamıştır. Yoksa o, fıtratının gereğini yerine getirmektedir.

KALİTE

ASLAN

Hayvanlar kendi aralarında konuşuyor ve ne kadar çok yavru doğurdukları konusunda kendilerini methediyorlarmış. Birisi bir seferde üç tane doğurduğunu anlatırken, diğeri iftiharla beş tane doğurduğunu söylüyormuş. "On, on beş" diyenler bile olmuş. Aslan bir köşede sessizce oturup bu konuşulanlara hiç aldırmıyormuş. Sonunda ona da kaç yavru doğurduğunu sormuşlar. Aslan, sakin bir sesle "Sadece bir tane ama ben doğurdum mu aslan doğururum."demiş.

* * *

Kemiyetin, çokluğun önemi inkâr edilemez. Ancak, kalitesiz bir çokluğun da pek kıymeti yoktur. Onun içindir ki, milletlerin iyi yetiştirilmiş insanlara, davranışlarında yüksek ahlâk, zihninde de fen ilimleri taşıyan Altın Nesillere ihtiyacı vardır.

İŞ YAPMAK

Sultan Mahmud'un, İyaz isminde bir kölesi varmış. Bir gün beyleri:

– İyaz'ın ne marifeti var ki sen ona otuz kişinin maaşı kadar maaş ödüyorsun? demişler.

Sultan Mahmut, o anda bu soruya cevap vermemiş. Birkaç

gün sonra beyleri ile birlikte ava çıkmış. Ava giderken ilerden bir kervanın geçtiğini görmüşler. Sultan Mahmut, beylerinden birine:

– Git sor bakalım, bu kervan nereden geliyor? demiş.

Bey gitmiş ve birkaç dakika sonra dönüp:

– Efendim, kervan Rey'den geliyor, demiş. Sultan Mahmut:

– Peki, nereye gidiyormuş? deyince susup kalmış.

Bunun üzerine başkasını göndermiş. O da gidip dönmüş ve:

– Efendim, Yemen'e gidiyormuş, demiş.

Padişah:

– Yükü neymiş? diye sorunca o da susup kalmış.

Tekrar başka bir beyi göndermiş. Bey:

– Her cins mal var, fakat çoğu Rey kâseleri, cevabı ile dönmüş.

Padişah:

– Rey'den ne zaman çıkmışlar? diye sorunca o da susmuş.

Sultan Mahmut bu şekilde tam otuz tane bey göndermiş. Otuzu da istenilen bilgi ile dönememişler. Padişah, son olarak İyaz'ı çağırmış.

– İyaz, demiş, git bakalım şu kervan nereden geliyor?

İyaz, hürmetle konuşmaya başlamış:

– Efendim, kervan görünür görünmez sizin merak edip soracağınızı tahmin ettiğimden gidip gerekenleri öğrendim. Kervan Rey'den gelip, Yemen'e gidiyor. Yükü şudur, şu kadar at, şu kadar deve, şu kadar katırdan oluşuyor. Kervanda şu kadar insan var, onların şu kadarı da silahlı...

İyaz, en küçük teferruata kadar kervan hakkında bilgi vermiş. Beyler ağzı açık dinliyorlarmış. Otuzunun verdiği bilgiden fazla bilgi vermiş.

Padişah, beylerine dönmüş ve:

– Sadık kölem İyaz'a neden otuz kişinin ücretine denk ücret verdiğimi anladınız mı? Görüyorsunuz bu bile ona azdır, demiş.

* * *

İnsanlar yaptıkları işi severek, hakkını vererek, Rabblerine arz edecekmiş gibi en güzel şekilde yapmaya çalışmalı, özellikle dünyaya çağıranın çok ve zahiren güçlü, ahirete çağıranın az ve zahiren zayıf olduğu günümüzde, hakkı neşredenler azami gayretle birkaç insanın yapamayacağı işleri yapmalıdırlar.

ADALET

KARAKUŞ'UN HIRSIZI

Hırsızın birisi, girdiği evin penceresinden çıkarken çerçeveye takılıp düşmüş ve ayağı kırılmış. Kadı Karakuş'a gelmiş ve ev sahibini şikâyet etmiş:

– Efendim, demiş, hırsızlık için girdiğim evin penceresinden çıkarken ayağım çerçeveye takıldı, düştüm ve ayağım kırıldı. Çerçeveyi düzgün çakmayan ev sahibinden şikayetçiyim.

– Bak sen adamın yaptığına, demiş Karakuş, getirin şu ev sahibini!

Ev sahibini getirmişler. Adam:

– Benim suçum yok efendim, demiş. Bütün suç çerçeveyi yanlış çakan marangozda...

Karakuş, adamı haklı bulmuş.

– Doğru, demiş, getirin şu marangozu!

Marangozu getirmişler. O da:

– Efendim benim hiç suçum yok. Ben çerçeveyi tam çakarken karşıdan süslü-püslü bir bayan geçti. Gözüm bir aralık ona kaymış. Tam o anda çekici vururken yanlış vurmuşum, suç o kadar süslenip benim dikkatimi dağıtan kadınındır, demiş.

Karakuş, onu da haklı bulmuş ve o süslenen kadını çağırmış. Kadın:

– Suç benim değil, demiş. Suç berberin. Ben o gün berberden dönüyordum. Benim saçımı, başımı öyle süsleyince dikkat çeker hâle geldim. Asıl suçlu, beni süsleyip, marangozun dikkatini çekmeme sebep olan berberdir.

Karakuş:

– Çabuk getirin berberi! diye emretmiş.

Berberi getirmişler. Karakuş, idam cezası vermiş. Adamı asmaya götürmüşler. Bir tane idam sehpaları varmış. Üzerine çıkarıp, ipi boynuna takmışlar. Fakat ne yazık ki, adam çok uzun boyluymuş. Ayakları yere değdiği için asamamışlar. Başka sehpaları da olmadığından durumu Kadıya arz etmişler. Karakuş:

– Getirin komşu ilin berberini! demiş.

Komşu ilin kısa boylu berberini getirip asmışlar.

* * *

Doğruların yanlış, yanlışların doğru bilindiği bir dünyada; haksızlar, haklı postuna bürünür ve bir de dişlerinin kirasını ister. Akif, "Suç başkasınındır da, niçin başkası mahkûm?" diye haykırır.

Malesef İslâm da bu büyük hatadan nasibini almıştır. Akıl ve fen karşısında, bazı dinlerin yanlışları ortaya dökülünce, o tahrif edilen kitaplarda geçen şeyler sanki İslâmiyet'te de varmış gibi Müslümanlık suçlanmış, hatta diğerleri beraat ettirilerek İslâm mahkûm edilmek istenmiştir.

Demek, her çağın Karakuşları varmış.

KENDİ KADERİNİ YAZMIŞ

1960 Mart'ında ağır hasta bir halde Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri Urfa'ya gelir. Bu haberi alan İçişleri Bakanlığı, Bediüzzaman'ın derhâl Urfa'dan çıkarılması için emir gönderir.

Halkın yoğun baskısı üzerine Urfa Valisi, İçişleri Bakanı Namık Gedik'e: "Efendim, Said Nursi çok hasta ve onu göndermek için müsait bir araba da yok. Hiçbir arabacıya onu götürtemeyiz." der. Namık Gedik: "Çöp arabasıyla da olsa göndereceksiniz." talimatını verir. Onun böyle söylediğini öğrenen Üstad Hazretleri:

"O kendi kaderini kendi yazmış oldu." der.

* * *

Bediüzzaman'ı Urfa'dan çıkaramazlar ama Genelkurmay binasından kendini atarak intihar eden Namık Gedik'in cesedi çöp arabası ile taşınır. Âdil-i Mutlak olan Allah (celle celâluhu) karşısındaki akıbetlerini düşünerek insanlar ürpermelidirler.

AF

CANIMI VERİRDİM

Mevlâna'ya, bir Yahudi, "Geliyor" manasına, "Şems-i gördüm." demiş. Mevlâna çıkarıp gömleğini vermiş. Yahudi, gülerek, "Yalan söyledim." deyince, Mevlâna, "Yalan söylediğini biliyorum." demiş. "Ben bu sözün yalanına gömleğimi verdim. Doğru söyleseydin canımı verirdim."

* * *

Rabbimiz, Şems-i Tebrizî de değildir, Mevlâna da değildir.

Allah'ın merhamet ve sevgisi, Şems'in de, Mevlâna'nın da sevgi ve merhametinin çok ötesindedir. İnşallah, kullarının çok defa tam ihlâsa muvaffak olamayan kulluğunu da, dinî hizmetlerini de kabul buyuracaktır.

MİLLET

ASİL MİLLET

Yavuz Bülent Bakiler Bey anlatıyor: “Askerliğimi asteğmen olarak yaptım. Kardeşlerim olan Mehmetçiklerle ağa-bey-kardeş yakınlığı kurmaya çalıştım. Nöbetçi olduğum birgün, bir asker yanıma geldi. Memleketten annesinin geldiğini, nöbetçi amiri olan yüzbaşıdan izin istediğini, fakat alamadığını anlattı. Ben ise nöbetçi subayı idim. Birkaç saat izin istiyor ve benim başımı derde sokmadan geleceğini, gecikmeyeceğini söylüyordu. Israrına dayanamadım ve mesuliyeti üzerime alarak gönderdim. Gecikmemesini tembihlemiştim.

O gittikten kısa bir müddet sonra kapım çalındı. Kapıyı açan aynı Mehmetçikti.

– Niçin bu kadar çabuk döndün? diye sordum.

– Komutanım, anam “Oğlum, gözün karnı yok ki doysun. Ben sana ne kadar baksam doyamam. Sen git, komutanını müşkül durumda bırakma. Şu elimle ördüğüm bereyi de komutanına hediyem olarak götür.” dedi. Onun için geldim.

Askerin sözleri, Anadolu anasının seviyesi, inceliği, kendini düşünmeme hasleti karşısında gözlerim dolmuştu. Mehmetçiği gönderdim ve biriken göz yaşlarımı koyuverdim.”

* * *

Bu toprak, gül için en güzelidir toprağın... İslâm'ın bahadır evlâdıdır. Tarih boyu hep iyiliğin ve güzelliğin sancaktarı, bayraktarı olmuştur. Dünyanın onun kerim eline ihtiyacı vardır. Ve bir gün yine o dünya muvazenesindeki yerini alacaktır.

BAŞKALARININ NAZARINDA

Osmanlı Devleti'nin, Balkan Harbi'nde, yüzlerce askeri şehit düşer, binlercesi de yaralanır. Bu haberi alan Hintli Müslümanlar, kilometrelerce ötedeki kardeşlerinin acılarını bir parça olsun dindirebilmek için bir Kızılay heyeti oluşturarak Türkiye'ye gönderir.

Savaş süresince birçok dindaşının yarasını saran bu fedakâr insanlar başarılı hizmetlerinden sonra 1913 Temmuzunda Hindistan'a dönerler.

Heyet için Bombay'da büyük bir karşılama merasimi hazırlanır. Hintli Müslümanların liderlerinden Muhammed Ali Cevher, heyet başkanı Doktor Ensari'ye insanların gözlerini yaşartan şu sözleri söyler:

– Sen mücahit Osmanlı ordusuna hizmetten geliyorsun. Ayağını Hindistan topraklarına basmadan evvel benim yüzüme basmanı ve bu sayede yüzümün Allah katında şeref kazanmasını istiyorum.

Başını yere koyar ve yüzünü Ensari'nin ayaklarına çevirir...

* * *

Bediüzzaman Hazretlerinin de ifadesiyle, Türkler ve Araplar, İslâm ailesinin ağabeyleridirler. Onlar kaderin kendilerine biçtiği bu vazifenin gereğini yerine getirmeli, sair kardeşlerinin haklarının da üzerlerinde olduğunu unutmamalıdırlar. Hususiyle İslâm'a tarih boyu sancaktarlık ve bayraktarlık yapmış olan necip Türk milletinden bütün dün-

yadaki kardeşleri dünya muvazenesindeki yerini almasını beklemektedir.

NÖBET YERİ

İlhan Bardakçı, Kudüs'e gider. Mescid-i Aksa'yı ziyaret ederken, önündeki meydanda bir köşede duran ihtiyar bir adam dikkatini çeker. Hareketsiz durmakta, ileriye doğru bakmaktadır. Mihmandarına sorar: "Kim bu ihtiyar?" "Mec-zubun birisi." der rehberi. Ziyaret eder, namaz kılar, çıkışta içinden bir şey Bardakçı'yı adamın yanına çeker. Deli denilen bu yaşlı adamın yanına gidince selâm verir, farkına varmadan Türkçe konuşarak hâlini hatırını sorar. İhtiyarın bir anda gözleri parlar. Yıllardan sonra bir Türk'ün sesini duymanın heyecanını yaşadığı bellidir. Belki bir derece aklî dengesini de yitirmiştir. Fakat yitirmediği, dem ve damarına kadar işlemiş bir şey vardır. Davası... Kendisini nöbet tutuyor gördüğünden nöbete ihanet etmeyecek, yıllardır olduğu gibi yerinden kımıldamayacak, fazla konuşmayacaktır. Der ki "Evlâdım, benim Tokatlı bir Mehmet çavuşum vardı. Cihan harbinde bana, 'Burada nöbet tut.' dedi. Memlekete gidince ona selâm söyle ve 'falan takım, falan bölükten er Erzurumlu Sadık nöbet yerini terk etmedi'de."

İlhan Bardakçı donakalır, gözleri dolar. Yanından, âdeta geri geri çekilerek, hürmetle ayrılır. Tabi ki, Mehmet çavuşu bulamaz. Belki de çoktan vefat etmiştir. Fakat gittiği birçok konferansta, o ihtiyarı anlatır ve gençliğimize o kutsi selâmı iletir. Ayakta alınacak bir selâmdır.

* * *

Erzurumlu Sadık ismini, hatırlayamadığım için ben yakıştırdım. Muvakkat ihmaller olsa bile, bu milletin nöbet yerini terk etmediği ve etmeyeceği bir gerçektir.

HAREMEYN'E HİZMETÇİLİK

Hoca Sadettin Efendi, Yavuz Sultan Selim Han'ın nedimi, babası Hasan Can'dan naklen anlatıyor:

"Mekânı cennet olsun, Padişah Hazretleri geceleri çok kitap okurdu. Bazen de bana okutup kendisi dinlerdi. Bir gece uyuyakaldığım için yanına uğrayamadım. Sabah namazını kıldıktan sonra hizmetine koştum.

– Bu gece görünmedin, ne işteydin ? diye sordu.

Birkaç gecedir uykusuz olduğum için uyuyakaldığımı ve özürlerimi beyan ettim.

– Gördüğün rüyayı anlat, buyurdu.

– Arza değer bir rüya görmedim, dedim.

– Bu ne demek ? Bütün bir gece uyuyup da rüya görmemiş olamazsın. Her hâlde görmüşsündür, gizleme, anlat, dedi.

Çok düşündüm, hatırıma bir şey gelmeyince, önemli bir şey görmediğime yemin ettim. Sultan, mübarek başını sallayarak hayretlerini ifade etti. Ben de onun bu ısrarına hayret ettim, sebebi ne olabilir, diye düşündüm. Daha sonra beni kapı ağasının dairesine bir iş için gönderdi. Kapı ağası Hasan Ağa, sessiz, sâlih, geceleri teheccüdlü bir insandı. Çok durgun bir hâli vardı. Bir yakınını kaybettiğini zannettim.

– Ağa Hazretleri, sizi çok gamlı ve gözlerinizi de yaşlı görüyorum, hikmeti nedir? dedim

– Hayır bir şey yok, diyerek hâlini sakladı. Bunun üzerine Hazinedar başı:

– Kardeş ağanın uykusunda bir vakıa olmuş, hâlâ onun tesirindedir, dedi.

– Allah için haber verin, dedim. Devletlü padişahımız sabahtan beri ben kölelerine ısrar ediyordu, her hâlde zorlamaları asılsız değildir. İyi bir armağandır, diye Ağa'yı sıkıştırdım.

– Kerem edin, bana böyle tekliflerde bulunmayın, benim gibi bir yüzü karanın padişahımıza arz edilecek ne rüyası olabilir, dedi. Hazinedar başı Mehmet Ağa:

– Niçin anlatmıyorsun ? Bize anlattığında rüyanda söyleneni haber vermeye memur olduğunu naklettin. Gizlenmesi ihanet olmaz mı? deyince, Ağa sırını açtı:

– Bu gece rüyamda eşiğinde oturduğumuz bu kapıyı hızla çaldılar. Ne haber diye kapıyı araladığım da taşlığın elleri bayraklı, silâhlı, sarıklı, nurânî zatlarla dolu olduğunu gördüm. Kapının dibinde elleri sancaklı dört nurânî şahıs vardı. Kapıyı vuranın elinde ise padişahımızın ak sancağı vardı. Bana:

– Biliyor musun niçin geldik? dedi.

– Buyurun, dedim.

– Bu gördüğün insanlar Resulullah'ın *(sallallahu aleyhi ve sellem)* ashabıdır. Bizi Hazreti Resûlullah gönderdi. Selim Han'a selâmı var. Haremeyn'in hizmetini ona buyurdu. Gördüğün bu dört kişiden, bu Ebu Bekr-i Sıddık, bu Ömerü'l Faruk, bu Osman-ı Zinnûreyn, ben de Ali bin Ebi Talib'im. Git Selim Han'a söyle, dedi ve kayboldu.

Ağa bunları anlatırken ağlıyordu. İşimi bitirdikten sonra hemen padişahımızın yanına döndüm. Yine aynı bahsi açtı ve:

– Senin rüya görmemiş olman çok tuhaf, dedi.

– Padişahım, vakıayı bu Hasan kulunuz görmedi ise de bir Hasan kulunuz görmüş, emriniz olursa arz edeyim, dedim.

– Anlat, buyurdu.

Ben hâdiseyi naklettikçe yüzleri kızarıyor, gözlerinden yaşlar boşanıyordu. Bitirince:

– Zavallının kalbinde safiyet varmış. Sen onu bize methettikçe, "Birisini ibadet ediyor görünce hemen veli sanırsın." diye sana takılırdık. Boşuna methetmemişsin.

Biz sana demedik mi, biz bir tarafa memur olmadan gitme-

yiz. Atalarımız velâyet sahibiydi, kerametleri vardı. İçlerinde biz onlara benzemedik, dedi.

Tevazu yapıyor, kendini küçük göstermeye çalışıyordu. Ona da rüyasında haberi Hasan Ağa'dan alması söylenmişti."

* * *

Yavuz, harikalarla dolu bir yolculuktan sonra gidip mukaddes emanetleri alır. O hâkim değil, hâdimdir artık. Bir devir ve bir devrin önde gelenleri bu denli göklerle barışık, bu denli Allah'la ve tebliğ ruhu ile dolu ve bu denli içleri aydındır.

O'nu bulan her şeyi bulur ve O'nu kaybeden her şeyi kaybeder.

ANADOLU ANNELERİ

Kanserden yedinci defa ameliyat olacak bir Anadolu annesi, Ankara Yeni Cezaevi'nde yatan oğlunu ziyaret eder. Yüreği sızlaya sızlaya da olsa kendince vedalaşmaya gelmiştir. Oğlunu teselli etmeyi düşünür. O onun en kıymetli varlığı, ciğerparesidir. Kendisinin ölmesi değil, hapishanedeki oğlunun üzülecek olması mühimdir. İkisi de o amansız hastalıktan kurtulmanın mümkün olmadığının farkındadır. Şöyle bir etrafına bakınır ve:

– Oğlum, der, bana bir şey olursa, yani ölürsem sakın üzülmeyesin. (Etrafındakileri gösterir) Bunların hepsinin anası mı var?

* * *

Sızlayan bir ana yüreğini bu sözlerden daha güzel anlatabilecek çok az ifade vardır. Bu basit, bu sade sözler, ciltler dolusu kitabın, en güzel senaryoların anlatamadığını anlatmaktadır.

Anadolu anası belki zahiren cahildir. Fakat o kadar inançlı, sağduyulu, şefkâtli, izanlı, saf, temiz, çileli ve merhametlidir ki, belki de bir çokları "Ahir zamanda dininizi ihtiyar kadınlardan öğrenin." hakikatli sözüne mazhar olmuştur. Vicdan ibreleri o kadar sağlamdır.

AHLÂK

SERVETLE ÖVÜNMEK

Harun Reşit ile Şakik-i Belhî Hazretleri sohbet ediyordu. Bir ara Hazret:

– Ey Halife! Farz et ki büyük bir çölde kaybolmuşsun. Susuzluktan ölmek üzeresin. O anda birisi gelip elindeki su dolu kırbayı sana satmak istese kaç para verirsin? diye sordu.

Halife gülerek:

– Ne kadar isterse veririm, dedi.

– Peki, o suya karşılık servetinin yarısını istese verir misin?

– Veririm.

Hazreti Şakik, "Doğru söyledin." dedi ve devam etti:

– Ey Halife! Diyelim ki servetinin yarısı ile o suyu alıp içtin ve bir müddet daha yaşama imkânı buldun. Fakat az sonra içtiğin suyu çıkarman gerekir. Ama buna muvaffak olamasan, bütün uğraşmalarına rağmen idrarını yapamasan ve âdeta ölecek hale gelsen, o anda yine birisi karşına çıkıp: "Seni tedavi edebilirim, ancak servetinin öbür yarısını isterim." dese, ne dersin?

Halife hiç düşünmeden:

– Elbette razı olurum, dedi.

Bunun üzerine Şakik-i Belhi:

– Öyleyse ey Emirü'l-Mü'minin! Önce içtiğin, sonra da idrar yolu ile dışarı attığın bir yudum su kıymetinde bile olmayan servetine sakın güvenme! Hiç kimseye karşı mal, mülk ve servetinle övünme, buyurdu.

* * *

Evet, insan gelirken beraberinde olmayan, giderken de beraber götüremediği servetine güvenmemeli, yıkılması mukadder dünyada, kazandığı gibi her an kaybedebileceğini de unutmamalı, servetin kendisini değiştirmesine fırsat vermemelidir. Bir deprem, nice mamureleri bir anda virane hâline getirebilir.

BENCİLLİK

KEMİK AT

Mevlâna Celaleddin Hazretleri, çelebileri ile birlikte Meram Bağları'nda gezintiye çıkmıştı. Güneşli, güzel bir gündü. Birkaç köpeğin oynaştığını gördüler. Bir talebesi:

– Ne güzel bir kardeşlik örneği, keşke insanlar ibret alsa, dedi.

Mevlâna, tebessüm ederek:

– Önlerine bir kemik at da gör kardeşliklerini, buyurdu.

* * *

Asr-ı Saadette, Medine'de, birbirinden muhtaç yedi ev vardı. Bunlardan birine bir koyun kellesi verdiler. Bu kelle bütün bu evleri dolaştı. Herkes, "Komşum benden daha muhtaçtır." diyerek, diğerine gönderiyordu. Nihayet kelle yine ilk eve geldi.

İnsanlar, şahsî menfaatlerinin kardeşliklerini bozmasına fırsat vermemeli, kardeşliği şahsî çıkara tercih etme rüştünü göstermelidirler.

FATİH'İN KARDEŞİ

Fatih Sultan Mehmet Hazretleri bir gün saraydan çıkıp ata bineceği sırada, bir kalender yanına gelerek sadaka ister. Padişah bir altın verir. Dilenci:

– Padişahım, ben senin kardeşin olayım da, sen bir altın veresin, bu insafa sığar mı? der.

Fatih sorar:

– Neden benim kardeşim oluyorsun?

– Âdem evlâdı değil miyiz? der dilenci.

Padişah kulağına doğru yaklaşır:

– Sen bu altını al git. Eğer öteki kardeşlerimiz duyacak olursa hissene bu kadar da düşmez.

* * *

İnsan, manevî faaliyetlerde hizmette önde, ücrette arkada olmalıdır. En küçük bir şeyde, yaptığı hayrın hakkını aramamalıdır. Mükâfat almaya değil, fedakârlık yapmaya koşmalıdır. Hele, vicdanların tefessüh ettiği, nefislerin ıslahı için çalışanların maddeten gayet az ve zaif olduğu dönemlerde, "Âdem kardeşliği" gibi, "Biz de içindeyiz." manasına gelen gereksiz bahanelerle değişik taleplere düşülmemelidir. Öyle bir paylaşımda çokları zararlı çıkacaktır. Zira herkesin o örf haneye neyiyle iştirak ettiği sual edilebilir?

ZAN

TUTİ KUŞU

Bir bakkalın çok güzel konuşan bir tuti kuşu vardır. Dükkana öylesine alışmıştır ki bakkal gittiğinde artık dükkânı o beklemektedir. Bir gün bakkal dükkândan çıktığında içeriye bir kedi girer. Tuti, ondan kurtulayım derken, dükkandaki bütün gül yağlarını yere döker. Bir müddet sonra gelen bakkal, dükkânı dağılmış, gül yağlarını yerlere dökülmüş bulur.

“Kızdı hem tutiye bakkal, dövdü hem,

Tuti, hem kel oldu, hem dilsiz o dem!”

Tuti, o gün dayak yedikten sonra artık hiç konuşmaz ve tüyleri dökülmeye başlar. Bakkal, çok üzgündür. Fakat hangi çareye başvursa tutiyi konuşturamamakta, gönlünü alamamaktadır.

“Keşke dövmeden evvel kırılsaymış elim,

Böyle dilsiz tuti görmek pek elim“ diyerek dövünür.

Aradan uzun zaman geçer. Tuti, bir gün kapıdan geçen bir kel adam görür. Ve herkesi şaşırtan şey olur, birden konuşmaya başlar.

“Söyle kel, niçin karıştın kellere,

Zannedersem sen de gül yağlar döktün yere” der. Bakkal sevinir, tutinin bu sözleri herkesi güldürür.

* * *

İnsanlar herkesi kendileri gibi bilerek aldanabilir, kendi hatalarını ve hâllerini umuma mal ederek suizanna düşebilir. Mevlâna bu hakikati ders verir ve mevzuyu şöyle tamamlar:

"Olmaz asla evliya insanla bir,

Yaz da bir bak, sütte "şir", aslan da "şir".

Çoğu insan, iki kelime öğrenince büyüklerin kritiğini yapmaya başlar. Bilmez ki onun bir ömürde kazandığı marifeti bazıları bir saatte kazanmaktadır. Farsça da, 'şir', hem süt, hem aslan demektir. Bizdeki, elimiz manasındaki "el" ile yabancı manasındaki "el" gibi. Nasıl, ikisi de "şir" yazılıyor diye, aslan ile süt aynıdır denemez, öyle de ikisi de insan diye, her insan aynıdır denilemez.

Bir sinek olan arı bal yaparken, başka bir sinek zehir yapmaktadır.

İnsanlar tuti kuşunun akıbetine düşmemek için zahire takılmamalı, haddini bilmezlik yapmamalıdır.

SADAKAT

SIDDIK'A SIDDIK GEREK

Şeyhin birisi, müritlerinin yavaş yavaş yanından dağıldığını, kendisini terk ettiklerini fark etmiş. Zamanla hepsi gitmiş. Sadece bir tanesi kalmış. Sadakat göstermiş. Ne olursa olsun vefa gördüğü kapıyı terk etmemiş. "Biz erdiğimiz bütün mazhariyetlere onun eliyle erdik." diye düşünmüş. Şeyh bu son kalan müridine:

– Evlâdım, arkadaşların ne gördü, niye gittiler, diye hicranlı bir gönülle, titreyen dudaklarla sormuş.

Cevap vermek istememiş mürit. "Efendim şu, bu..." deyip durmuş. Israr etmiş şeyh. Sonunda mecbur kalmış.

– Efendim, arkadaşlarımız, gözleri açılıp bir kısım manevî tabloları, levh-i mahv ve ispattaki kayıtlardan bazılarını müşahede edince, sizin için orada "şaki (isyankar, günahkar)" yazdığını müşahede etmişler. Onun için dağıldılar.

İçini çekmiş şeyh ve şöyle demiş:

– Ben onu orada kırk senedir müşahede ediyorum. Ama dişimi sıktım dayandım. Başka hangi kapı var, nereye gideyim? Nereye gideyim ki o "şaki" yazısı silinsin. Onun kapısını terk etmedim.

O esnada "şaki" yazısının silinip, "said (bahtiyar mesut)" yazıldığını müşahede etmişler.

* * *

Başka hangi kapı var ki ona gidelim. Israrla, sabırla o kapının tokmağına dokunmak gerek...

"Beni bir kedi irşad etti." demiş veli.

"Nasıl?"

"Farenin birisi bir deliğe girdi. Bunu gören kedi gelip, o deliğin başında oturmaya başladı. Gözünü kırpmadan oturdu. Sonunda fare oradan çıktı, o da avını yakaladı. Ben sabır dersini ondan aldım." Sabır, gaye ve murat...

YERİM NERESİ ?

Necip Fazıl'ı, Ahmet Emin Yalman'ın vurulmasında yazıları ile teşvikkâr oldu diye Osman Yüksel Serdengeçti ile birlikte hapse atarlar.

– Osman! Osman! diye gürler. Biz bu daracık yere nasıl sığacağız?

Necip Fazıl ne denli kabına sığmayan bir insan ise, Osman Yüksel de o kadar rahat, kalender, lâtifeli, mütevekkildir.

– Üzülme Üstad, der. Esasında her yer böyle olmalı. Yani dünya nizamı, mezarlık nizamı gibi olmalı... Herkes boyuna göre yer edinmeli. Ben şuracığa kıvrılırım, şu kadar yer sana yetmez mi?

– Yetmez Osman yetmez. Ben bu deliklere sığamam!

– Tabi Üstad tabi. Sen büyük adamsın. Tarihe bile sığmazsın.

– Sevgilim, bırak şimdi bu lâfları. Ben nerede yatacağım? Yerim neresi?

– Bütün müminlerin gönlü...

* * *

Onlar bir devirde, imkânsızlıklarla dolu bir devirde ellerinden geleni yaptılar. Büyük Doğu hangi matbaada basılmışsa, o matbaa kapatılıyor, bir sonraki sayı başka bir matbaada basılıyordu. Dergi çıktığı gün Necip Fazıl arkadaşları ile yemeğe çıkıyor, yemekte ne ile dönecekleri konuşulunca, "Siz kendinize bakın, nasıl olsa beni birazdan polis jipi alır." diyordu. Kapıya çıktığında Birinci Şube Polis Şefi ile karşılaşıyordu.

Serdengeçti Mecmuası çıkınca, Osman Yüksel hapse girerdi. Altı ay, bir sene yatar, çıkınca yine şahlanırdı. Hemen her sayının arka kapağında "Açın kapıları Osman geliyor!" cümlesi olurdu. Ve hapishane kapıları ardına kadar açılırdı. Osman Yüksel, din ve devlet için canından, başından geçtiğinden "Serdengeçti" adını almıştı. Birgün Bediüzzzaman Said Nursi iltifat buyurur ve "Dinim için başımdan geçtim diyormuşsun. Oğlum olsa senin gibi olmasını isterdim." der. Seneler geçtiği hâlde, basılan Serdengeçti sayısı iki elin parmağını geçmez. Sorarlar. Yine nüktesini patlatır. "Ben sayıyla değil, tuşla galip geliyorum."

Bugün, "Ellerime uzanan dudakları tepeyim, / Allah diyen, gel senin ayağından öpeyim!" düsturuna dilbeste olan bizlere düşen, o yüce, o hasbî insanlara vefada kusur etmemektir. Onlara vefa, davalarına sadakattir.

DUA

GÜNAHSIZ AĞIZ

Allah *(celle celâluhu)* Hazreti Musa'ya:

"Ya Musa, bana günahsız bir ağızla dua et." buyurdu. Musa *(aleyhisselam)*:

"Ya Rabbi! Nasıl günahsız bir ağızla dua edeyim, benim öyle bir ağzım yok ki." dedi. Allah u Teâlâ:

"Başkalarının ağzıyla dua et, çünkü sen başkalarının ağzıyla günah işlemiş olamazsın. Öyle hareket et ki insanlar gece gündüz sana dua etsinler veya kendi ağzını temizle. Allah'ın *(celle celâluhu)* adı temizdir, onu zikreden ağız temizlenir." buyurdu.

* * *

Bu zamanda günah bir kalmadığı gibi sevap da bir kalmamaktadır. Bir yerde işlenen günah veya sevap değişik vasıtalarla binlerce göze, kulağa, kalbe taşınabilmektedir. Bu kadar günaha mukabele etmek ancak umumî sevap ile mümkün olur. Onun içindir ki, mü'minler manevî şirketler kurmalı, bu şirketin hazinesine işlenen bütün hayırlar ve sevaplar akmalı, nuraniyet sırrı ile herkesin hissesine hiç eksilmeden aynıyla düşmelidir. Dünyanın bir yanında Allah'ı anlatan bir dilden, yapılan bir duadan, dünyanın bir başka ucundaki aynı maksat üzere ittifak ettiği kardeşi istifade edebilir. Böyle manevî şirketlere ortak olmaktan daha büyük akıllılık olamaz.

Uyurken, gezerken bile işlenen sevaptan hissedar olabilirsiniz. Sizin işlediğiniz sevaptan da bir başkası.

İTAATTEKİ İZZET

Sehl-i Tusterî Hazretlerinin bulunduğu yerdeki vali hastalanmış, tabipler bir türlü çare bulamamıştı. Bir memuru kendisine:

– Şehrinizde yaşayan salih bir zat var. O dua buyurursa belki hastalığınız geçebilir, dedi.

Vali, bunu duyunca onu köşküne davet etti. Gelir gelmez:

– Benim için Allah u Teâlâ'ya dua eder misiniz? diye sordu.

Hazret, olumsuz manada başını salladı ve:

– Zindanlarında suçsuz insanlar yatarken senin için edeceğim dua kabul olur mu sanıyorsun dedi.

Vali, derhâl hapishanelerde yatan suçsuz mahkumları saldı. Hazreti Sehl de Allah'a ellerini kaldırarak şöyle dua etti:

– Ya Rabbi! Şu kuluna günah ve musibetteki zilleti gösterdiğin gibi, itaatteki izzeti de göster. Onu dert ve hastalıktan kurtar Allah'ım.

* * *

Dünya imtihan ve hikmet diyarı. Bazı sebepler bazı şeyleri perdeleyip, insanlar hakikatleri olanca çıplaklığı ile göremese de, öyle hâdiseler yaşanmakta, Allah (celle celâluhu) öyle ibret dersleri vermektedir ki Ona isyanın çirkinliği insanın vicdanından başlayarak kendisini hissettirmekte, âdeta cehennemdeki sıkıntının haberini vermektir. İtaatteki güzellik de yine insanın kalbindeki huzurdan hayatının bütün sahalarına kadar tesirini göstermekte, cennetten müjdecilik yapmaktadır.

İtaat eden; misalde olduğu gibi izzetle, hakikî sultanlıklara yükselmekte, isyan eden; sultan da olsa rezil ve zelil olmaktan, er geç dilencileşmekten kendisini kurtaramamaktadır.

KADIN

GÖNLÜM GÖNLÜNÜZ

*O*smanlı analarından bir kadın evine bir tablo asar. Akşam evin efendisi eve geldiğinde, hanım, beyine astığı resim tablosunu gösterir. Adam, "Güzel" der fakat "Buraya değil de şuraya assaydın belki daha güzel olurdu." Kadın düşer ve bayılır. Kendine gelince, "Ne oldu, niçin bayıldın?" derler. "Bunca yıllık eşiyim, gönlünden geçeni gönlümde duyacak kadar onu anlayamamışım, buna üzüldüğüm için bayıldım." cevabını verir.

* * *

Bizde kadın; gücüyle, kuvvetiyle değil, nezaketiyle, şefkâtiyle, inceliğiyle, analığıyla kadındır.

KONUŞURKEN

Necip Fazıl, Vatan Şairi Namık Kemal isimli senaryo romanında Namık Kemal'i Fransız bir kadınla konuşturur. Kadın, Namık Kemal'e karısını sorduğunda, "Bildiğin, anladığın kadınlardan değil..." diye anlatmaya başlar ve sonunu şöyle bağlar:

"-Üstelik çok mühim bir eksikliği var. Her kadında olan müthiş bir çirkinlik onda yok.

Hayret ve dehşetle dinleyen Parisli kokot:

– Neymiş o?

Namık Kemal, eli ile kokotun ağzını işaret eder:

– Konuşurken dili yok, dili!”

* * *

O kadar iddiadan, kavga eder gibi konuşmaktan, yabancılıktan ve rekabetten uzak bir inceliği var ki o konuşuyorken âdeta yüreğinizin sesini dinlersiniz demektir “Konuşurken ağzında dili yok” sözü.

Yunus’un diliyle:

“Dilsizler haberini kulaksız dinleyesi,

Dilsiz kulaksız sözün can gerek anlayası.”

İLMİN İZZETİ

Bediüzzaman Hazretleri, bir hatırasını şöyle anlatıyor:

“İstanbul’da Kâğıthane şenliğinin yapıldığı günlerde, Köprüden ta Kâğıthane’ye kadar, Haliç’in iki tarafında binlerce açık saçık Rum, Ermeni ve İstanbullu kadın, kız varken, ben merhum meb’us Molla Seyyid Taha ve mebus Hacı İlyas ile beraber bir kayığa bindik. O kadınların yanından geçiyorduk. Ben hiç farkına varmadan, Molla Taha ve Hacı İlyas bir saat seyahat müddetince sıra ile beni takip etmişler. Sonunda itiraf edip: ‘Senin bu hâline hayret ettik, hiç bakmadın!’ dediler. ‘Lüzumsuz, geçici, günahlı zevklerin akıbeti elemler ve teessüfler olmasından, istemiyorum’ dedim.”

Gençlik yıllarında, iki yıl Bitlis Valisi Ömer Paşanın konağında kalır. Valinin altı tane kızı vardır. Üç tanesi büyüktür. “Ben üç büyükleri, iki sene beraber bir hanede kaldığımız hâlde, birbirinden tefrik edip tanıyamıyordum” der. Hatta yanına gelen âlim bir misafiri bir iki gün içinde onları birbirinden ayırt edebilmiştir. Demek ki o bir kerecik olsun bakmamıştır. Yoksa elbette ki bir insan birisini bir defa görse diğerinden ayırt eder.

“Neden bakmıyorsun?” diye sorarlar.

"İlmin izzetini muhafaza etmek beni baktırmıyor" der.

* * *

Gayrimeşru lezzetlerin zehirli bal gibi olduğunu, zahiri cazip görünse de batınının tatsızlığını, insana ebede kadar karın sancısı çektirdiğini anlatan Üstad Hazretleri buna, hastahaneleri, hapishaneleri ve kabristanları şahit gösterir.

ÖLÜM KORKUSU MU?

Anneler annesi, Hazreti Hasan ve Hüseyin Efendilerimizin annesi, insanlığın en müstesna babasının kızı Hazreti Fatıma validemizin hastalığı oldukça ilerlemişti. Efendimiz'den *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, "Bana ilk sen kavuşacaksın." müjdesini aldığı ve sevindiği için artık âdeta ölümü beklemekteydi. Yaşlı bir sahabe annemiz ziyaretine gitti. Onu biraz endişeli görünce:

– Ne o, dedi, ölüm korkusu mu?

– Hayır, dedi annemiz. Tabutun üzerinde, kefene sarılı da olsa, o hâlimle bile görünecek olmaktan korkuyor, o endişeyi duyuyorum.

* * *

Cennette, insanın mahiyetinde hayrın dışında hiçbir kabiliyet kalmayacaktır. Efendimiz, onun bu mevzudaki hassasiyetini anlatırken, cennet ehline takdim edildiğinde, "Ey cennet ehli, gözünüzü kapatın, zira iffet abidesi Fatıma geliyor!" denileceğini haber vermiştir.

Hanımlar kefene kat kat sarılmaktadır. Fakat o gün Arapların tabutu düz bir tahtadan ibaret olduğu için ölü sarılı bir hâlde de olsa görülmektedir. O güne kadar kimseye görünmeyen annemiz ölüme giderken işte o kadarından rahatsızdır.

* * *

Şairimizin "Utanırdı burnunu göstermekten süt ninem" dediği gibi neslimiz, anamızın hâlinden dersini almalıdır.

KARDEŞLİK

GEMİDEKİ CANİ

Bediüzzaman Said Nursi Hazretleri, Uhuvvet (kardeşlik) Risalesi'nde anlatıyor:

"Bir gemide seninle beraber dokuz masum ile bir cani var iken, o gemiyi batırmak isteyen adamın nasıl bir zulüm işlediğini yakinen bilirsin. O adamın işlemeye çalıştığı bu zulmü elinden gelse değil yeryüzüne, semavata bile duyuracak derecede haykırmak istersin. Hatta dokuz cani bir tek masum olsa, o geminin batırılmasına karar vermek hiçbir adalet kanununa sığmaz."

* * *

Bir müminde, iman, İslâmiyet, komşuluk, soydaşlık, vatandaşlık, kıble birliği gibi yirmi tane masum sıfat varken, bir insan kendi hoşuna gitmeyen bir özelliğinden ötürü, bütün diğer vasıflarını unutmuşçasına o mümine karşı kin ve nefretle bakarsa, bir gemideki dokuz masumun hakkını gözetmeden, o gemiyi bir tek caniden ötürü batırmak isteyen zalimin zulmü gibi çirkin bir gaddarlığa düşmüş olur.

VÜCUT UZUVLARI

Vücut uzuvları birgün kendi aralarında toplantı yaptılar. Hepsi mide için çalıştıklarından şikâyetçiydiler. Halbuki,

mide hiçbir şey yapmıyor ve onlar olmadan da hiçbir şey yapamazdı. Oldukça sinirliydiler. Toplantının sonunda organlar artık midenin isteklerini yerine getirmemeye karar verdiler. Öyle ya, mide için çalışamazlardı.

Göz, ben bundan sonra seçmeyeceğim, diyor; eller, tutmayacağını; ağız, gıdaları kabul etmeyeceğini söylüyor; dişler, çiğnemekten vazgeçtiğini" haykırıyor; ayak, mide için adım atmama kararını ifade ediyordu.

Dediklerini yapıp, mideyi boş bıraktılar. Fakat aradan çok geçmemişti ki gözler bulanmaya, eller titremeye, ağız kurumaya, dişler çürümeye, ayaklar takatsiz kalmaya başladı. Görünen o ki mide onlarsız hayatını sürdüremese de, onlar da midesiz yaşayamayacaktı.

Bir vücudu meydana getiren bütün uzuvların birbiri için çalıştığını ve böyle bir birliktelik olmadan yaşayabilmenin mümkün olmadığını anladılar. Demek ki herkes birbiri için çalışıyordu ve her uzvun eksikliği hissedilecekti.

* * *

Milletler ve hatta insanlık, bir tek vücut gibidir. İnsanlar ve kurumlar o vücudun uzuvlarıdır. O vücudun sıhhati, gelişip ilerlemesi herkesin üzerine düşeni yapması ile mümkündür. Yoksa huzursuzluk, kokuşma, çürüme, anarşi ve gerileme başlar. Hiç kimse hâlinden memnun olmaz, hiç kimse tek başına hakikî saadeti yakalayamaz.

HİKMET

DERSİNİ ALMAK

Aslan, kurt ve tilki birlikte ava çıkmışlar. Bir yaban öküzü, bir dağ keçisi, bir de semiz tavşan avlamışlar. Bir su başına gelip oturduklarında aslan:

"Ey kurt, bu avladığımız hayvanları adaletli bir şekilde paylaştır, adaleti yeniden ihya et!" demiş.

Kurt, kendinden emin bir şekilde kalkmış. Yaban öküzünü aslanın önüne bırakmış: "Efendimiz, siz hem en irimiz, hem de efendimiz olduğunuzdan yaban öküzü sizin hakkınız.

Keçi orta irilikte olduğu için onu da ben alıyorum.

En küçüğümüz tilki olduğundan tavşan da onun hakkıdır." demiş.

Aslan, bu paylaştırmaya çok sinirlenmiş. "Ey kurt, ben iyice anlayamadım. Yanıma yaklaş da bir daha anlat." demiş. Kurt yaklaşınca bir pençe vurarak onu parçalamış. Sonra tilkiye dönmüş:

"Ey tilki, bunları sen adaletli bir şekilde paylaştır!" demiş.

Tilki, aslanı hürmetle selamladıktan sonra:

"Bu semiz öküz, siz efendimizin kuşluk yemeği, bunu kuşluk vakti yersiniz. Keçi, siz büyük kralımızın öğle yemeğinde güzel bir yahni olur, onu da öğle vakti yersiniz. Tavşana gelince, o da size akşam yemeği olur, afiyetle yersiniz." demiş.

Aslan sevinçle haykırarak:

"Ey tilki, çok adil davrandın. Pay etme işini çok güzel hallettin. Söyle bakalım, bunu kimden öğrendin?" diye sormuş.

Tilki, ne olur ne olmaz diye belli etmeden birkaç adım daha uzaklaşmış ve kurnaz kurnaz gülerek:

"Kurdun başına gelenlerden." diye cevap vermiş.

* * *

İnsan hâdiselerden ders almalı, tavrını belirlerken durumunu göz önünde bulundurmalıdır. Yoksa, olur olmaz her yerde donkişotluk yapmanın cesaretle değil, cehaletle ilgisi vardır. Hele hak kuvvette, kuvvet hakta değilse, insan adımlarını atarken daha dikkatli olmalıdır.

BEREKET

İtibarlı emirlerden biri Mevlâna'yı ziyarete gelmişti. "Dişi köpeğin yavruları çok, koyunun bir veya en fazla iki tane oluyor. Bütün bir sene koyunlar kesilip yeniyor. Dinen de mübarek hayvan olan koyunun birçok faydaları vardır. Köpek çok fazla yavruladığı ve hiç kimse de onları öldürmediği hâlde, koyunların daha fazla olmasının hikmeti nedir?" diye sordu. Mevlâna Hazretleri: "Koyun seher vakti uyanır, köpek ise uyur. Bundan ötürü koyunun bereketi çok, köpeğin ise yoktur." diye cevap verdi.

* * *

Hikmet erbabı varlığa ıtrını süzmek için bakarlar. Kabuğa takılmaz, özü alırlar. Gördükleri her hâdise ile Allah'ı ve O'na ait icraatları kavramaya dair marifet peteklerini doldururlar. Bu adet bahsinden, o bereket dersini çıkarmak enfestir.

KİM YAŞLI

Mevlâna Hazretleri, Meram mescidinden şehre dönerken bir rahiple karşılaşmış. Rahip hürmetler etmeye başlamış. Mevlâna:

– Sen mi yaşlısın, sakalın mı? diye sormuş.

– Ben sakalımdan yirmi yıl daha büyüğüm, o daha sonra çıktı, diye cevap vermiş rahip. Mevlâna:

– Ey zavallı! O, senden daha sonra çıktığı hâlde erişti, kemale erdi. Sen evvelce nasılsan, şimdi de aynı siyahlık, perişanlık, hamlık içinde yüzüyorsun. Eğer değişmez ve olgunlaşmazsan sana yazıklar olsun! demiş.

Rahip, hemen kelime-i tevhidi okuyarak Müslüman olmuş.

* * *

Allah (celle celâluhu), ihtiyarın itaatini sever, ama gencin itaatini daha çok sever. Allah (celle celâluhu), isyan eden gence buğzeder, ama isyan eden ihtiyara daha çok buğzeder. Yaş, insanı olgunlaştırmalı ve değiştirmelidir. Yoksa yılların heybesinden hiçbir hakikat dersi toplayamamış, onları zayi etmiş demektir.

ATEŞ PAHASI

Kanuni Sultan Süleyman avlanırken yağmura yakalanmış. Sırılsıklam ıslanmış ve soğuktan titremeye başlamış. Dağda önüne çıkan ilk kulübeye sığınmış.

Kulübenin sahibi, konuklarına güzel bir çoban ateşi yakmış. Padişah ateşin karşısına geçmiş ve biraz kendisini toparlayınca:

– Bu ateş yüz altına değer, demiş.

Bir müddet sonra elbiseleri kurumuş. Kulübeden çıkarken köylüye birkaç altın uzatmış. Padişahı tanımayan ama misafirlerinin önemli kişiler olduğunu anlayan köylü:

– Demin ateşe yüz altın değer biçmiştiniz beyim, demiş, bana bu ateşin parasını verin yeter.

Padişah çıkarıp yüz altın vermiş. "Ateş pahası" deyimi bu hâdiseden sonra kullanılır olmuş.

* * *

Eğer Allah (celle celâluhu), hava, su dâhil bütün ikramlarını sonsuz merhameti ile rahmet hazinelerinden vermese idi her şey ateş pahası olacak, bütün dünyayı versek, bir tek narı yiyemeyecektik.

ALLAH VERMEZSE

Sultan Mahmut, fakir olduğunu duyduğu bir aileye her gün, içerisine bir kese altın koyarak kızarmış bir tavuk göndermeye başlamış. Günler geçiyor, Sultan etrafındakilere o fakir ailenin hâlini soruyor, onlar da fakirin durumunda bir değişikliğin olmadığını söylüyorlarmış. Bu hâle şaşıran Sultan, köylüyü huzuruna çağırmış.

– Hâlin nasıl, tavuktan hoşnut musun? diye sormuş.

– İhsanınıza teşekkür ederim Sultanım, demiş adam.

– Peki o tavukları ne yapıyorsun?

– Bana gelir gelmez, hiç dokunmadan satıyor, aldığım parayı ihtiyaçlarımda kullanıyorum.

Sultan Mahmut gülümsemiş ve o meşhur sözünü söylemiş:

– Vermezse Mabud, neylesin Sultan Mahmut!

* * *

"İnsan için ancak çalıştığı vardır.", "İnsan, önce azmetmeli, sonra tevekkül etmelidir.", "Hırs gösteren hüsrana uğrar." Hasis, cimri demektir. "Hasis sarraf, kendine bir başka kese diktir. Mezarda geçer akçe neyse onu biriktir!" der meşhur şairimiz. Sultanı unutup, açgözlülükle sultanın ikramına saldıranlar huzurdan kovulma cezasına çarptırılır, hep kaybeder ve maksatlarının aksi ile tokat yerler.

GIYBET

SÖZ TAŞIMAK

Hasan Basri *(kuddise sirruhu)* Hazretleri'ne bir adam gelir ve:

– Falanca senin hakkında şöyle dedi, der.

– Ne zaman?

– Bugün.

– Nerede?

– Evinde.

– Onun evinde ne yapıyordun?

– Ziyafeti vardı, onun için gitmiştim.

– Orada ne yedin?

– Şunu, şunu, hatta sekiz çeşit yemeğin hepsinden yedim.

Bunun üzerine Tabiinin büyük imamı:

– Be adam, sekiz çeşit yemeği karnına sığdırdın da bu sözü sığdıramadın mı? Kalk git yanımdan, der.

* * *

Mü'minler arasında nifakın, bozgunculuğun, ayrılığın en önemli sebebi fitnedir. Fitne, öldürücü zehirden daha beterdir. Ve fitnenin en önemli unsuru da gıybettir, arkadan konuşmaktır, kötü zandır. Kulaktan kulağa bin türlü şekle giren bir söze sebebiyet vermemek için aleyhte ve gıyabi konuşmalardan kaçınmak gerekir. Öyle sözleri

söyleyen de dinleyen de mesuldür. İnsan dinlememek için gerekli tepkiyi vermeli, mümin kardeşinin arkadan hançerlenmesine yardımcı olmamalıdır. O anlatılan özellik o şahısta varsa gıybet, yoksa iftiradır. Her ikisi de birbirinden daha tehlikeli olan bu şeyden kaçınmak, müminlerin kusurlarında şeytana yardımcı olmamak fazilettir ve insaniyetin gereğidir. Kimsenin bir başkasının etini dişlemeye hakkı yoktur.

TENKİT

Şeyh Sadi Şirazî çocukken gece ibadetine heveslenir, namaz kılar, Allah'a dua edermiş. Bir gün herkesin uyuduğu saatlerde Kur'an okurken, uyanık olan babasına:

– Neden geceyi uykuyla geçiriyor, kalkıp iki rekat namaz kılmıyorlar? demiş. Babası:

– Uyanık kalıp başkalarını çekiştireceğine keşke sen de uyusaydın, diye çıkışmış.

* * *

Başkalarının küçük iyiliklerini büyük, kendi büyük hayırlarını küçük görmek fazilettir. İnsan başkasının büyük hatasını küçük, kendi küçük hatasını büyük görmelidir. Kalbinde boşluk olmayan başkalarının noksanını, ayıbını araştırmaz.

GIYBET

Cuma günü mescide bir derviş girdi. Müslümanlardan bir şeyler istedi. Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri onu görünce içinden: "Bu yiğit, sağ salim olduğu halde niçin kazanıp yemez? İnsanlar karşısında kendini hor ve hakir eder?" diye geçirdi.

O gece rüyasında önüne üzeri örtülü bir tabak getirdiler ve "Bunu ye!" dediler. Örtüyü açınca, gündüz mescidde bir şeyler isteyen dervişin tabakta pişirilmiş bir halde durduğunu gördü. Dehşetle irkildi. "Haramdır, yiyemem!" dedi. O, "Yiyemem" dedikçe ısrar ettiler, "Dün mescidde nasıl yedin?" dediler.

* * *

Allah (celle celâluhu), gıybetten hoşnut olmuyor ve Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri gibi bir insanın bunun zerresine düşmesine değil, kalbinden geçmesine müsaade edilmiyordu. "Kardeşinin etini yemek" diye tarif edilen gıybet mevzuunda hemen ihtar geliyordu.

EDEB

EDEB

Sehl bin Abdullah Tüsteri Hazretlerinin Basra'da bulunduğu günlerde parmağını bir bezle sardığını gördüler. Sebebini soranlara, parmağının ağrıdığını söylüyordu.

Soranlardan birinin yolu Mısır'a düşünce, orada Zünnun-i Mısrî Hazretlerini ziyarete gitti. Onun da parmağının aynı şekilde sarılı olduğunu gördü. Hayretle ona da sebebini sordu. "Uzun zamandır parmağım ağrıyor." diyordu. Bu cevabı duyunca adam, Sehl'in parmağını niçin sardığını anladı. Hocasına riayet düşüncesiyle parmağını sarmıştı.

Bir müddet sonra Tüsteri Hazretlerini, duvara yaslanmış, bağdaş kurmuş bir şekilde gördüler. Yer yer ayaklarını da uzatıyor ve talebelerine: "İstediğiniz her şeyi sorabilirsiniz." diyordu.

Herkes çok şaşkındı. Hocalarına ne olmuştu acaba? Zira daha önce onu hiç böyle görmemişlerdi. Dayanamayıp:

– Efendim, bir şey mi oldu? Daha önce böyle davranmazdınız? dediler.

– Bir insanın hocası hayatta olduğu müddetçe kendisine edep yaraşır, buyurdu.

Talebeleri, o gün Zünnun-i Mısrî Hazretlerinin vefat ettiğini öğrendiler.

* * *

Çoklarının, kimseden etkilenmediğini söylediği, büyük insanlar hakkında "Onlar da yanılabilir." diyerek ne kadar hür düşünceli olduğunu ispata çalıştığı, sürekli birilerini geçmek gibi şeytanî bir hırsın yaşandığı günümüzde, o edep derslerine ne kadar da muhtacız. Ve ona ne kadar yabancıyız.

Bazı büyüklerin, Kabe, babasının köyü, hocasının köyü ve kitaplık arasında ayağını uzatabileceği taraf bulamayınca oturarak sabahladığını anlatmasını çok da anlayamamıştık. Meğer, farklı şehirde de olsa insan nasıl davranmalı imiş...

KENDİNİ ALDATMAK

İki arkadaş, "Balığın dişisi, erkeğinden nasıl ayırt edilir" diye merak etmişler. Balıkçıya sormuşlar:

– Yumurtasından belli olur, demiş.

– Yumurtası yoksa?

– Kılçıklarından.

– Pişmemişse?

– İşte onu bilemem, demiş balıkçı.

– Nasıl öğreniriz? diye ısrar etmiş meraklılar.

– Köşedeki boyalı konağın aşçısı bilir.

Aşçıyı bulup sormuşlar. Aşçı:

– Bunu bizim konağın sahibi bilir, demiş.

– Nereden bilecek?

– Aslında o da bilmez de, onun dediği dediktir.

* * *

Kim bilir dünyadan nice yanlışlara bile bile aldanıp, aldandığı şeylere başkalarının da aldanmasını isteyen ve kuvvet sahibi olduğu kuruntusu ile avunan ne kadar zavallı zorba geçmiştir.

İHLÂS

SANILANDAN DAHA İYİ

Kötülükler içerisinde yolunu yitiren birisi Allah'ın lütfu ile hidayete erdi. Bir şeyhe bağlandı. Artık bütünüyle değişmiş, bin tövbeler etmişti. Başkalarının kusurunu araştıran bazı boşboğazlar:

– Ona inanmayın, kendisini iyi göstermeye çalışıyor, biz onu biliriz, değişmedi, dediler.

Zavallı adam hakkındaki dedikodulara çok üzülüyordu. Bir gün dayanamadı ve gidip şeyhine şikâyet etti. Şeyhi çok duygulandı, ağladı. Adam şeyhinin hâline bir anlam verememişti. Şeyhinin sözleri ile kendine geldi:

– Ne mutlu sana, diyordu, sanılandan daha iyi bir insansın.

* * *

"İyi olduğun halde insanların seni kötü bilmesi, gerçekte kötü olup, iyi bilinmekten daha iyidir."

ŞÜKÜR

ŞÜKRETMEK

Padişah, daha önce hiç deniz yolculuğu yapmamış bir köle ile aynı gemide yolculuk yapıyordu. Köle korkudan titriyor, bir türlü sakinleşmiyor, vaveylâsı ile herkesi huzursuz ediyordu. Padişahın keyfi kaçmıştı. Bir adam öne atıldı:

– İzin verirseniz onu sakinleştireyim, dedi. Padişah:

– Ne yaparsan yap, yeter ki şu adamı sustur, dedi adama. Adam, kölenin denize atılmasını istedi. Bağırıp çağıran köleyi suya attılar. Birkaç defa batıp çıkan köle:

– Boğuluyorum, imdat! diye bağırmaya başladı.

Köleyi yakalayıp, gemiye çıkardılar. Bir köşeye bıraktılar. Köle artık sessizce oturuyordu. Padişah, adama, niçin öyle yaptığını sordu. Adam:

– Gemideki huzur ve güvenin farkında değildi, dedi. Suya düşünce değerini anladı.

* * *

Nimeti artıran, lezzeti lezzet yapan şükürdür. Şükretmek yerine şikayet edenler sahip olduklarından da mahrum kalırlar. İnsanlar, maddi durumları itibari ile kendilerinin altındakilere, manevî yönleri ile de üstündekilere bakmalıdır. Birincilere baktıkça şükredecek, ikincilere baktıkça daha güzel hâle gelebilmek için gayretini artıracaktır. Hakikî saadet bundadır.

ŞEFKAT

SARHOŞ KOMŞU

İmam-ı Azam Hazretlerinin genç bir komşusu vardı. Her gece evine içkili gelir, çıkardığı gürültü ile imamı çok rahatsız ederdi. İmam, gençten hiç şikâyetçi olmaz, komşusunun hâline tahammül ederdi. Bir gün başkalarının şikâyetinden olsa gerek genci hapse attılar. Ertesi gece gencin sesini duymayan Ebu Hanife *(rahmetullahi aleyh)* şaşırdı ve:

– Genç komşumuzun sesleri niçin kulağımıza gelmiyor? diye sordu.

– Efendim, o sarhoşu vali hapse attırdı, dediler.

Ertesi sabah doğruca valinin konağına gitti. Talebeleri, hocamız her hâlde valiye teşekkür edecek, diye düşünüyordu. Vali, onu görür görmez ayağa fırladı. Hürmet etti ve:

– Ya imam! Teşrifinizin sebebini lütfen söyler misiniz? dedi.

O da komşusu olan gencin serbest bırakılmasını rica etti. Vali:

– Efendim, böyle ehemmiyetsiz bir mesele için niye zahmet ettiniz? Haber gönderseydiniz emriniz derhâl yerine getirilirdi, cevabını verdi.

Delikanlı serbest bırakıldı. İmam'la karşılaştıklarında oldukça mahcuptu. Kendisini bizzat çok rahatsız etmişti. Ebu Hanife:

– Bak biz seni unutmuyoruz, sözleriyle iltifat buyurdu.

Genç kısa bir zaman sonra tövbe etti ve İmam'ın talebeleri arasına katıldı.

* * *

Onlar, kimseyi itmiyor, kınamıyor, suçlamıyor, belki sadece kendine zulmeden zavallılara acıyor ve yardım etmeye çalışıyorlardı. Başkası ne yaparsa yapsın, onlar kendilerine düşeni yapıyordu.

DAİMİ NEŞE

Ma'ruf-i Kerhi Hazretleri, bir gün Dicle'nin kenarında talebeleri ile oturuyordu. Nehrin üst tarafından bir kayığın geldiğini gördüler. Kayıktakiler içki içiyor, naralar atıyor, neşe ile gülüyorlardı. Talebeleri bu manzara karşısında üzüldü, sinirlendiler:

– Dua buyursanız da şu kötü insanlar boğulsa ve Müslümanlar da şerlerinden emin olsa, dediler.

Hocaları ellerini açtı ve:

– Ya Rabbi! Şu kayıktaki kullarının neşelerini daim eyle, diye niyaz etti.

Talebeleri bu duadan bir şey anlamamıştı. "Sabredin" dedi.

Biraz sonra kayık onların hizasına geldiğinde Hazreti Ma'ruf'u gördüler. Hâllerinden çok utanıp, bin pişman oldular:

– Bağdat'ın imam ve zahidi Ebu Mahfuz Hazretleri meğer bizi görüyormuş, dediler.

İçkilerini döktüler ve çalgı aletlerini kırdılar. "Bizleri affeyle ya şeyh! Biz de bütün yaptıklarımızdan tövbe ediyoruz." dediler.

Ma'ruf-i Kerhi, talebelerine:

– Gördünüz mü ne boğuldular, ne de Müslümanlara zarar verecek hâlleri kaldı, buyurdu.

* * *

Onlar hep af yolunu, güzellikle ıslah yolunu tercih ediyor ve kardeşlerine karşı şefkâtli davranıyorlardı. Tövbe etmese idiler neşeleri daim olmayacak, burada zahiren kısa bir müddet neşeli görünseler de ahirette ağlayacaklardı. Tövbe ile o anda gülen insanlar ebediyen neşeli olabilecekleri bir yola girdiler.

KULLUK

RUMMAN

Zahidin birisi tekkede zikir çekerken içine nar arzusu düşmüş. "Gidip bir tane nar yiyeyim de bu hain nefis Rabbimle arama girmesin." diye düşünmüş ve tekkeden çıkmış. Tam tekkenin kapısından dışarı adımını atarken bir "Elhamdülillâh" sesi işitmiş. Yamalı, yırtık elbiseli, yara bere içerisinde, tekkenin duvarına yaslanmış oturan bir adam görmüş. Yanına yaklaşmış. Hak dostu her fırsatı değerlendirmek istiyormuş. "Azizim! İnsan her zaman Rabbine şükretmeli ama tam ben tekkenin kapısından çıkarken "Elhamdülillâh" demenin hikmeti ne idi?" diye sormuş.

"Yok bir şey" demiş yaralı adam ve başından savmak istemiş. Israr edince, "Evet, yaralar içerisindeyim, belki üzerime giyebileceğim bir elbisem bile yok. Fakat, Rabbime hamd ederim, hayatımda bir kerecik olsun rumman arzusuyla Rahman'ı terk etmedim" demiş.

* * *

"Eyvah aldandık, bu dünya hayatını baki zannettik" ve kim bilir nice rummanlar hatırına, kaç defa, cam parçalarını elmasa tercih eden çocuklar gibi Rahman'ı terk ettik. Ve belki de niyetimizi halis bilerek...

KULLUK

İbrahim Ethem Hazretleri, azat etmek için bir köle almıştı.

– Adın ne? diye sordu.

– Ne diyerek çağırırsanız odur.

– Ne yemek istersin?

– Ne verirseniz onu yerim.

– Ne iş yaparsın?

– Ne emrederseniz onu yaparım.

– Ne arzu edersin?

– Kölenin arzusu olur mu, efendinin dileği kölenin arzusudur.

Bu cevaplar üzerine İbrahim Ethem Hazretleri kendisinden geçecek kadar ağladı. Kendi kendisine:

– Behey miskin! Kulluğu bu köleden öğren! Sen ömründe hiç Allah'a karşı böyle kul olabildin mi? diyordu.

* * *

Onlar, nefislerine tek pay biçmeden yaşamaya çalıştılar. Allah neyi istiyorsa onların da istekleri o idi. Bir gün: "Sen kimin kulusun?" diyene cevap veremeden bayılmıştı. "Allah'ın kuluyum!" dese kendini o kulluğa yakıştıramıyor, başka bir sözü de doğru bulmuyordu.

Hakikî insanlığa ermek için, böyle kul olmaya herkesin ihtiyacı var.

BENLİK

YİRMİ SANİYEDE

Şeytan hizmetçi kılığına girmiş ve yirmi sene Cüneyd-i Bağdadî Hazretlerinin yanına gidip gelmişti. Bir türlü gönlüne vesvese vermeye, ona istediklerini yaptırmaya muvaffak olamamıştı. Birgün:

– Ey Üstad! Yoksa siz benim kim olduğumu biliyor musunuz? dedi.

Hazreti Cüneyd:

– Sen lânetli İblissin. İlk geldiğin andan beri seni tanıyorum, buyurdu.

Şeytan:

– Ey Sultanu'l-Muhakkikin! Sizin kadar yüksek dereceye ulaşan başka bir büyük zat tanımıyorum. Yirmi senedir size hiçbir isteğimi yaptırmaya muvaffak olamadım, dedi.

Bu sözleri işiten Cüneyd Hazretleri nefretle:

– Defol melun! Şimdi de beni kendini beğenme hastalığına düşürerek mahvetmek mi istiyorsun! Yirmi senede yapamadığını yirmi saniyede mi yapacaksın? Yıkıl karşımdan! diye bağırdı.

* * *

İnsanın en zayıf damarı "Sensin!" denilerek, koltuğunun altına girmektir. Nice cahil, günahkâr, kendisini âlim ve faziletli zannederek bu şekilde İslâm'a zarar vermiş, verdirilmiştir. Günümüzün en tehlikeli hastalıklarından birisi de budur.

DOĞRULUK

DOĞRULUK

Zalim bir vali vardı. Bu vali bir gün adamlarını göndererek Hasan Basri Hazretlerini yakalatmak istedi. O da bir vakit ders verdiği Habib-i Acemi Hazretlerinin kulübesine gelip saklandı. Valinin adamları geldi ve hışımla:

– Hasan Basri'yi *(rahmetullahi aleyh)* gördün mü? diye sordular.

O gayet sakin:

– Evet, dedi.

– Nerede?

– İşte şu kulübemde.

Adamlar kulübeye daldı, fakat bir türlü Hasan Basri Hazretleri'ni bulamadılar. Dışarı çıkınca tehdit edip:

– Ya şeyh, niçin yalan söylüyorsun? dediler.

– Ben yalan söylemedim, dedi. Siz göremedinizse benim suçum ne?

Tekrar girdi, aradı, fakat bulamadılar. Onlar gidince, Hasan Basri Hazretleri:

– Ey Habib! Biliyorum ki Rabbim senin hürmetine beni onlara göstermedi. Fakat yerimi niçin söyledin, hocalık hakkı yok mudur? dedi.

Hazreti Habib mahcup bir şekilde:

– Ey Üstadım! Sizi bulamamaları benim hürmetime değil, doğru söylediğimizdendir. Çünkü bilirsiniz ki doğruların yardımcısı Allah'tır. Eğer yalan söyleseydim, sizi de beni de götürürlerdi, dedi.

* * *

Tevil edilmeye açık, bir zalimin elinden bir mazlumu kurtarmak gibi yalan söylemeye ruhsatın olduğu yerler olsa bile, efdal olan, eğer Habib-i Acemi Hazretleri gibi bir teslimiyetiniz varsa, doğruyu söylemektir.

ÇOCUK TERBİYESİ

ÇOCUK TERBİYESİ

Hazreti Sehl'in bir çocuğu vardı. Annesi, çocuk bir şey istediği zaman, "Allah u Teâlâ'dan iste!" diyordu. Çocuk masum bir sine ile secdeye kapanıp duaya başlıyor, annesi de o secdede iken arzuladığı şeyi getirip sessizce yanına bırakıyordu. Böylece çocuk, verilenin ötesinde vereni görüyor, bu ahlâk kanına işliyor, ruhuna O'nun varlığı ve her şeyin O'ndan olduğu düşüncesi ilmek ilmek işleniyor, aradaki sebeplerin elinde hakikî bir tesir olmadığı anlatılmış oluyordu. Bu durum uzun süre devam etti.

Bir gün annesi evde yokken çocuğun canı bir şeyler istedi. Her zamanki yaptığını yaptı ve secdeye kapandı. Rabbine dua ediyor, maksudunu O'ndan istiyordu. Allah *(celle celâluhu)*, çocuğa istediğini ihsan buyurdu. Annesi eve geldiğinde elindekileri gördü ve nereden aldığını sordu. Çocuk, kendi safiyeti ile:

– Her zamanki yerden anneciğim, dedi.

* * *

Çocukların duru vicdanlarına iman, hiçbir kalabalığa ve karışıklığa meydan verilmeden, olabildiğince net, duru ve samimî ifadelerle anlatılmalıdır. Bir ömür boyunca alabileceği en etkili ders, ispata ihtiyaç hissedilmeden gönlüne damlayan o ter ü taze ifadeler olacaktır. Hakikatleri ana hatları ile çocukların ruhuna nakşeden anne baba, onu yeşertip geliştiren de muallimdir. İspat ve ikna dersleri bir sonraki merhaledir.

İNAT

ŞAŞININ İNADI

Ustanın birisi, gözleri şaşı olan çırağını bir gün evine yolladı:

– Bizim eve git, rafta bir şişe var, onu al bana getir, dedi.

Şaşı eve gitti. İçeri girdi. Ustanın dediği rafı buldu. Fakat iki tane şişe gördüğü için dönüp geldi ve:

– Ustacığım, dediğiniz rafta iki şişe var. Hangisini getireyim? dedi. Usta:

– O rafta bir tane şişe var, iki tane yok, git onu getir, diyerek tekrar göndermek istedi.

Çırak inatla itiraz ediyor:

– Beni boş yere azarlama usta. O rafta iki şişe var. Hangisini getirmemi istiyorsan onu açıkça söyle, getireyim, diyordu.

Usta, çırağa ne söylerse söylesin bir şey anlatamayacağına kanaat getirince:

– Madem orda iki şişe var diyorsun, git birini kır, diğerini getir, dedi.

Çırak gidip şişelerden birisini yere çalarak kırınca, ikisinin birden ortadan kaybolduğunu gördü.

* * *

İnsanların inkâr etmelerinin tek sebebi cehalet değildir. Bunun dışında inat da o sebeplerden birisidir. Onun içindir ki insanlarla inatlaşmaya gidilmemelidir. Efendimiz, "Haklı

dahi olsa tartışmayı terk etmeyen, kamil mü'min değildir." buyurur. İnsanlar, tarafgirlikten, inattan, şiddetten, şehvetten ötürü şaşı olur, hakkı, hakikati olduğu gibi göremez.

GÖRMEK İSTEMEYEN KÖR

Temel, kahvedekilere atlarının birbirine çok benzediğini, söyler.

– Birbirinden ayıramıyorum onları, der.

Bir arkadaşı:

– Boylarını ölç, diye akıl verir.

Temel, ölçer ve:

– Boyları da aynı, diye gelir.

Yan masada oturan birisi:

– Kuyruklarını ölç, der.

– Kuyrukları da aynı, diyerek geri döner.

Yaşlı bir hemşehrisi:

– Çok dikkatli bak, der, muhakkak bir farkları vardır.

Temel gider. Uzun bir müddet sonra geldiğinde:

– Ali dayı haklı, der. Beyaz atın sağrısı, siyah atınkinden daha yumuşak.

* * *

Dünyada görmek istemeyenden daha kör kimse olamaz. İnsanın gözünü inat ve cehalet kör eder. Gözü görse de idraki görmez. En iyi şeylerden en olmadık manalar çıkarabilir. Gözünün önüne gül bahçeleri koysanız dikenlik sanabilir. İyi ile kötüyü ayıramayabilir. Farkları tespit edemez. Şartlanmışlığını ve cehaletini aşamaz. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "İnsanlara akıllarına göre konuşun." buyurur ve Necip Fazıl bunu şöyle şiirleştirir: "Renkleri ince ince ne anlatırsın köre? / Konuşun insanlara akıllarına göre."

Temel'e rahmet okutacak bakar körler hiç de az değildir.

MUHASEBE

İPİN HESABI

Zenginin birisi ölümden ve kabirdeki yalnızlıktan çok korkuyormuş. "Öldüğüm geceyi kim kabre girerek sabaha kadar benimle geçirirse servetimin yarısını ona bağışlıyorum." diye vasiyet etmiş. Öldüğünde "Kim birlikte kabre girip sabahlamak ister?" diye araştırmışlar. Kimse çıkmamış. Nihayet bir hamal, "Benim sadece bir ipim var, kaybedecek bir şeyim yok. Sabaha kadar durursam zengin olurum." diye düşünerek kabul etmiş. Vefat eden zengin ile birlikte defnetmişler. Sorgu sual melekleri gelmiş. Bakmışlar kabirde bir ölü, bir canlı var. "Nasıl olsa bu ölü elimizde. Biz şu canlı olandan başlayalım." demişler ve hamalı sorgulamaya başlamışlar. "O ip kimin? Nereden aldın? Niye aldın? Nasıl aldın? Nerelerde kullandın?" Sabaha kadar sorgu sual devam etmiş, adamın hesabı bitmemiş. Sabahleyin kabirden çıkmış.

– Tamam, servetin yarısı senin, demişler.

– Aman, demiş hamal, istemem, kalsın. Ben, sabaha kadar bir ipin hesabını veremedim. O kadar servetin hesabını nasıl veririm?

* * *

Hayatın ve hayatın içindeki lütufların hesabını vermek hafife alınacak şey değildir.

ÇOK KORKTUM

Peygamber Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* anlatıyor: Geçmiş devirlerden birisinde, bir adam ölümünün yaklaştığını hissedince evlâtlarını yanına çağırmış. Evlâtları babasının başına toplanmışlar. Demiş ki:

– Evlâtlarım, ben Rabbimin huzuruna bu hâlimle gitmek istemem. Ben vefat ettiğim zaman beni yakın. Külümü yüksekçe bir yere çıkıp savurun. Dağılıversin sağa sola. Onun huzuruna çıkarılınca ben de diyeceğimi bilirim.

Bir müddet sonra vefat etmiş. Evlâtları babalarının vasiyetini yerine getirmişler. Onu yakıp, külünü savurmuşlar.

Mahşer gününde ruhu ve cesedi yine bir araya getirilmiş. Allah *(celle celâluhu)*:

– Kulum, sana bunu yaptıran neydi? diye sormuş.

– Allah'ım! Senden çok korkmam bana böyle yaptırdı der.

– Ben, benden bu kadar korkana azap etmem, buyurmuş Allah.

* * *

Mü'min, korku ile ümit arasında olmalı, Allah'ın büyüklüğü kadar ve kendi küçüklüğüne göre; O'nun azabının şiddeti, kendi acziyeti kadar Allah'tan korkmalı, O'na karşı saygılı olmalıdır.

Ürpermeyen, korkmayan bir kalbi insanın üzerinde taşıması onun için bir azap, bir yüktür.

BASİT KAVGA

Mevlâna Cami Hazretlerinin yanına bir adam gelip:

– Şuna şöyle dedim, buna şu cevabı verdim, diye gururlanmış. Mevlâna Hazretleri rahatsız olmuş ve:

– O cevaplarla değil, yarın Allah'a vereceğin cevaplarla meşgul ol, demiş.

* * *

İnsanlar kendileri gibi aciz olan insanların nazarında büyümek gibi basit bir şeyin kavgasını verip, bu yanlışlarına bir de kendilerini anlatıp durmak gibi yanlışları ilâve ederler. Diğer taraftan da insan gibi âciz, çabuk üzülüp, çabuk incinebilir bir varlığı mağlup etmekte de galibiyet ve üstünlük peşine düşerler. Bu küçük şeylerin tâlibi olmaları, o insanların ne kadar küçük olduklarını kendi dilleri ile ilan etmeleri manasına gelir. Davaları büyük olan insanların şahsiyetlerini öne çıkarmak gibi bir meseleleri yoktur.

DÜŞMEDEN DÜŞÜNMEK

1990'ların başında ABD'nin iki numaralı adamı, Başkan Yardımcısı James Baker Washington'da katıldığı "Dualı Kahvaltı" da; dünyadaki saltanatların ve dünyanın fâni olduğunu, inancın önemini, Beyaz Saray'ın, kapısından geçen yaşlı bir generalin etrafında korumalar ve gazetecilerden oluşan bir ordu göremediğini ve bundan çok etkilendiğini anlatır. Neredeyse dünyanın dümeninde denilebilecek bu adam, elindeki gücün geçici olduğunun farkındadır. Konuşmasının bir yerinde "Buraya gelmeden önce telefonlarıma cevap vermeyenlerin, görevim bittikten sonra yine aynı şekilde davranacaklarını biliyorum, ama buna hazırım." der.

Konuşmasında "Dünyanın her tarafında imanın yeniden canlanmasını selâmlarken, imanla ilgili kendi sorumluluklarımızın da farkında olmalıyız." ifadesine de yer verir.

* * *

Düşmeden düşünebilen idareciler, hem şahısları, hem de milletleri adına yanlışlara girmeyecektir. Saltanatların geçici olduğunu unutmayan idareciler isabetli karar verirler. Fakat ne yazık ki bir çok idareci düşmeden düşünemez.

KAYNAKLAR

1. Nejat Muallimoğlu –Bütün Yönleri İle HİTABET–
2. Bediüzzaman Said Nursi –Tarihçe-i Hayat, Lemalar, Münazarat– Yeni Asya Yayınları
3. Mehmet Zeren –Mesnevi'de Geçen Bütün Hikâyeler– Hazen Yayınları
4. Ahmed Eflâki –Şark İslâm Klasikleri, Ariflerin Menkıbeleri 1-2 Cilt MEB Yayınları
5. S. İrfan Atagün –Gönül Sultanları 1-2 Cilt– Marifet Yayınları
6. Hazır Cevaplar – Zafer Yayınları
7. Necip Fazıl –İbrahim Ethem– Büyük Doğu
8. Alpay Kabacalı –Fıkralar Seçkisi– Özgür Yayın Dağıtım
9. İbrahim Refik –Tarih Şuuruna Doğru– T.Ö.V. Yayınları
10. İbrahim Refik –Efsane Soluklar– T.Ö.V. Yayınları
11. Necip Fazıl –Senaryo Romanlarım– Büyük Doğu Yayınları
12. Necip Fazıl –Sabır Taşı– Büyük Doğu Yayınları
13. Fethullah Gülen Hocaefendi'nin Vaazları
14. Cengiz Aytmatov –Gün Uzar Asır Olur– Ötüken
15. Doç. Dr. Ahmet Lütfi Kazancı –Peygamberler Tarihi 1. Cilt– Nil Yayınları
16. Muhammed Yusuf Kandehlevî –Hayatü's Sahabe 3. Cilt
17. Şeyh Sadi-i Şirazî –Gülistan– Timaş
18. Faik Reşad –Külliyat-ı Letâif– Kitabevi Yayınları
19. Yavuz Bülent Bakiler –Televizyon Sohbeti
20. İlhan Bardakçı –Tarihten Bugüne– Zaman Gazetesi